

INDLEDENDE SCREENINGSRAPPORT OM KVINDER OG MÆND UDSAT FOR VOLD I NÆRE RELATIONER

Rambøll Management Consulting

RAMBOLL

Bright ideas. Sustainable change.

INDHOLDSFORTEGNELSE

KAPITLER

Indledning

01

Kommunernes situation:
efterspørgsel og behov

02

Målgruppevurdering:
karakteristika og behov

03

Bruttokatalog: identificerede
kerneelementer i litteratur
og praksis

04

Metodenotat

Bilag

Publikationen er udgivet af:
Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen

Forfatter: Rambøll Management Consulting

Udgivelsesår 2020

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk

Der kan frit citeres fra rapporten med
angivelse af kilde

Digital ISBH: 978-87-93944-68-8

01 INDLEDNING

INDLEDNING

INDLEDNING

Baggrund for rapporten

I regi af *Investerings- og udviklingsprogrammet på voksenområdet* (UIP) har Socialstyrelsen igangsat initiativet *Screening efter indsatser til voldsudsatte kvinder og mænd*. Initiativet omfatter dels en kortlægning af viden, dels en efterfølgende kvalificering og udvikling af en indsatsmodel, som kan styrke den ambulante indsats for voldsudsatte kvinder og mænd.

Formålet med screeningsprojektet er at beskrive en virkningsfuld og bæredygtig indsatsmodel, som efterfølgende kan modnes i kommunerne med henblik på senere udbredelse. Kriterierne for *Socialstyrelsens Strategi for udviklingen af sociale indsatser* danner afsæt for arbejdet, ligesom der er udviklet tre overordnede principper for prioritering af indsatser til modning i samarbejde mellem Rambøll Management Consulting og Socialstyrelsen.

Denne screeningsrapport er det første trin i udvælgelsen og beskrivelsen af den indsatsmodel, der skal kvalificeres og senere modnes i kommunerne. Videnskortlægningen har haft til formål at tilvejebringe systematisk viden om målgruppens behov, virksomme indsatser og den kommunale efterspørgsel. Screeningsrapporten præsenterer således resultaterne af projektets videnskortlægning.

Rapporten indeholdes således:

- en beskrivelse af kommunernes situation i forhold til efterspørgsel og behov for indsatser til voldsudsatte kvinder og mænd
- en målgruppevurdering, som beskriver delmålgrupper og deres behov
- et bruttokatalog over kerneelementer og indsatser udledt i praksis og fra litteraturen, som vurderes virksomme i forhold til voldsudsatte kvinder og mænd

Rapporten er kvalificeret af Socialstyrelsen og de tilknyttede eksperter på området d. 4. juli 2019 og herudfra er rapporten justeret og principper samt kerneelementer er udfoldet yderligere. Rambøll Management Consulting har gennemført screeningen for Socialstyrelsen.

Formål med rapporten

Resultaterne af denne indledende screeningsrapport skal anvendes til, at Socialstyrelsen i samarbejde med Rambøll kan udvælge, hvilke elementer/indsatser som skal prioriteres til yderligere beskrivelse. I prioriteringsfasen arbejdes der videre med de udvalgte indsatser og kerneelementer i forhold til at tilvejebringe dybdegående viden, så det bliver muligt at foretage en egentlig kvalitetsvurdering af de udvalgte indsatser. Prioriteringen af indsatser til videre kvalitetsvurdering sker overordnet ud fra de tre prioriteringskriterier, som Socialstyrelsen og Rambøll har formuleret.

De tre kriterier er:

01

Socialstyrelsen prioriterer **målgrupper**, som:

- er udsat for vold i nære relationer, og som i forvejen har et eller flere støttebehov, som dækkes i kommunalt regi, uden nødvendigvis at være direkte foranlediget af voldsproblematikken
- Målgruppen kan være udsat for følgende voldsformer: fysisk vold, psykisk vold, materiel vold, økonomisk vold, digital vold, stalking, seksuel vold (herunder hævnporno).

02

Socialstyrelsen prioriterer **indsatser**, som

- er ambulante, og som har et fokus på opsporing, henvisning og brobygning mellem aktører/afdelinger indenfor kommunen
- har fokus på målgruppens behov for forebyggende, rådgivende og støttende tiltag
- som følger borgerens forløb/vej ind i kommunen
- kan drives i kommunalt regi inden for rammerne af eksisterende lovgivning og økonomi.

03

Socialstyrelsen prioriterer **indsatser**, som

- er efterspurgt af **kommunerne**.

TRE RETNINGSGIVENDE PRINCIPPER OG OTTE KERNEELEMENTER

Definition på princip og kerneelement

På baggrund af den samlede analyse af viden om målgruppen og viden om indsætter fra praksis og litteratur har vi indkredset dels tre overordnede principper, dels otte operationelle kerneelementer i den udførende indsats. Tilsammen danner disse en fælles ramme og retning for indholdet i den indsats eller indsatsmodel, som skal modnes.

Hvad er principper?

” Principper tager deres udgangspunkt i erfaringer, ekspertviden, forskning og værdier på et givent område. Principper sætter den overordnede retning for, hvad der er relevant at gøre i forskellige situationer og kontekster. (M.Q. Patton 2017 *Principles Focused Evaluation*)

Hvad er kerneelementer?

” Kerneelementer udgør de elementer, som praksis og viden indikerer er af væsentlig betydning for indsatsens virkning eller effekter. Det er derfor en bred betegnelse, som kan omfatte både konkrete metoder, indsætter og redskaber. Et kerneelement er i udgangspunktet ikke bundet af konteksten og er derfor overførbart på tværs af praksisser. Det kan omsættes på forskellige måder med forskellige tiltag afhængigt af rammerne i den lokale praksis (se fx Fixsen & Blase, 2013).

Tre principper

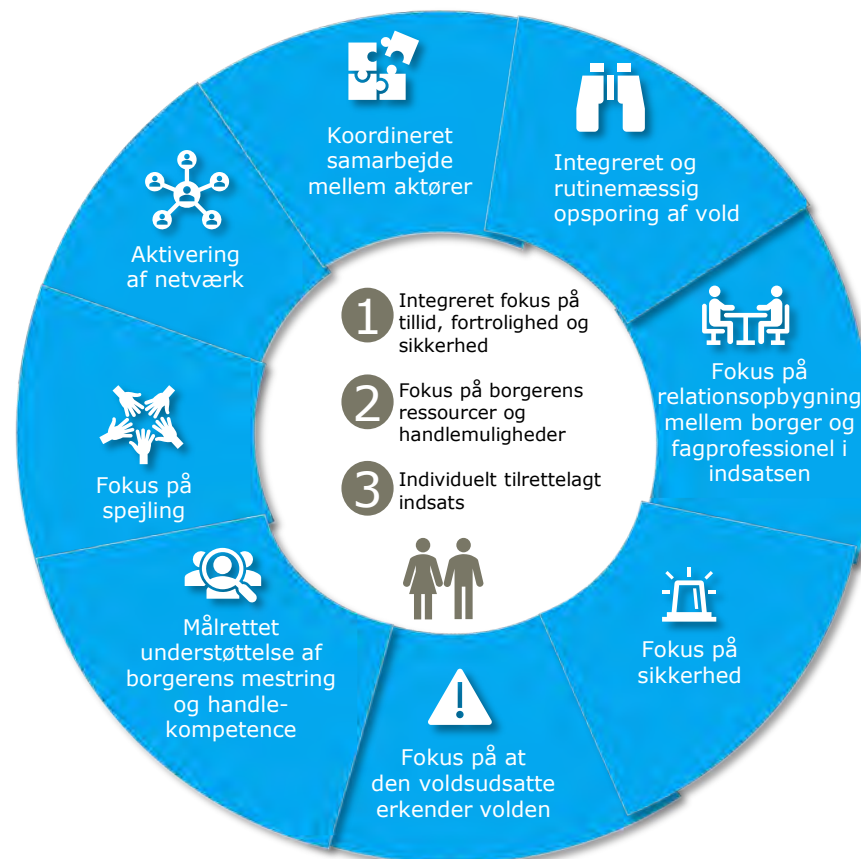
På baggrund af analysen er følgende tre retningsgivende principper udledt. Det første princip er direkte til relateret til voldsområdet, mens de andre principper kobler sig til det almene sociale arbejde:

- 1. Integreret fokus på tillid, fortrolighed og sikkerhed:** Princippet handler om, at det i arbejdet med målgruppen er en forudsætning, at der arbejdes med tillid, fortrolig og fokus på sikkerhed, for at indsætter til målgruppen kan have en virkning. Dette princip indebærer, at der kontinuerligt arbejdes med relationen mellem den fagprofessionelle og borgeren, og at der tages de nødvendige tiltag for at beskytte borgeren mod vold i forhold til opsporing, akutte behov, mulighed for anonymitet og i forhold til et kontinuerligt fokus på sikkerhed i løbet af en indsats. Dette indebærer, at borgeren ikke oplever tabuisering og klientliggørelse, ligesom borgeren ikke skal frygte at den fagprofessionelle inddrager andre aktører som fx politiet uden borgerens accept. Derudover kan mange borgere i målgruppen have mistillid til myndigheder, og derfor bliver tilliden mellem borgeren og den fagprofessionelle afgørende for virkning af indsatsen. (fx Ragavan, M.I; T, Kristie T.; Medzhitova, J. et al. 2019; Lako D.A.M., Beijersbergen M.D. et al. 2018).
- 2. Fokus på borgerens ressourcer og handlemuligheder:** Princippet handler om, at der arbejdes aktivt med at inddrage borgeren som en aktiv medspiller i at komme ud af volden. Princippet indebærer et mindshift for borgeren i forhold til at gå fra en selvopfattelse som offer for vold til at se egne potentialer, styrker og ressourcer og at kunne anvende dette aktivt til at bryde med volden. På det fagprofessionelle niveau indebærer dette princip, at der arbejdes med tilgange, som sætter den voldsudsatte i stand til erkende vold, inddrage netværk og opbygge nye positive relationer, og at opbygge handlekompetencer og at identificere løsninger for eget liv (fx Bahadir-Yilmaz, E.; Oz, F. 2018; Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., Jonker I.E. et al. 2018).
- 3. Individuelt tilrettelagt indsats:** Princippet handler om, at den faglige indsats er tilrettelagt med udgangspunkt i den enkelte borgers behov og muligheder. Princippet indebærer, at indsætter til målgruppen skal kunne tage højde for komplekse og samtidige problemstillinger, der rækker ud over selve voldsudsættelsen, men som har betydning for, at indsatsen får den ønskede virkning for borgeren. Det gælder også, selvom borgeren modtager indsætter sekventielt frem for parallelt, ligesom der ofte vil være behov for at etablere et samarbejde på tværs af forskellige indsætter (fx Glass, N.E; Perrin, N.A; Hanson, G. et al. 2017; Coomber K., Mayshak R., Liknaitzky P. et al. 2019).

TRE RETNINGSGIVENDE PRINCIPPER OG OTTE KERNEELEMENTER

Otte kerneelementer

På baggrund af analysen er følgende kerneelementer udledt:

INDLEDNING OM RAPPORTEN

Datagrundlag

Screeningsrapporten er baseret på følgende datagrundlag:

- 10 interviews med kommuner om deres efterspørgsel og behov
- 17 interviews med indsatsjere i Sverige, Norge samt hos danske NGO'er samt 10 danske indsatser fra Lev Uden Volds afdækning af kommunal praksis fra 2019
- Litteraturstudier i grå litteratur og forskningslitteratur om hhv. målgruppens behov og virksomme indsatser
- Udvalgte data og fund fra Lev Uden Volds kortlægning af kommunal praksis fra 2019.

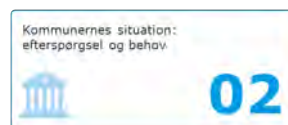
Metodebilaget indeholder beskrivelser af rapportens datagrundlag og anvendte metoder.

Læsevejledning

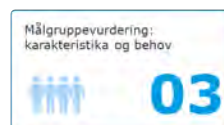
Rapporten består af fire kapitler:

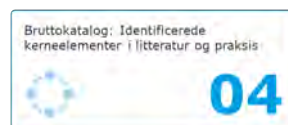
Kapitel 1 er indledningen, som overordnet præsenterer undersøgelsens formål, baggrund og giver en introduktion til, hvilke principper og kernelementer som er identificeret i videnskortlægningen.

Kapitel 2 afrapporterer på resultaterne for kommunernes behov og efterspørgsel på området.

I **kapitel 3** præsenteres målgruppevurderingen, som tilvejebringer viden om submålgruppers karakteristika og behov.

Kapitel 4 udgøres af bruttokataloget, som indeholder dybdebeskrivelse af de otte kernelementer og 25 indsatser, som er identificeret via litteraturkortlægningen og praksisafdækningen.

Kapitel 5. Kapitlet indeholder indledende beskrivelse af en indsatsmodel, en nettoliste med syv prioriterede indsatser samt et oplæg til drøftelse på arbejds mødet d. 4. juli 2019.

2

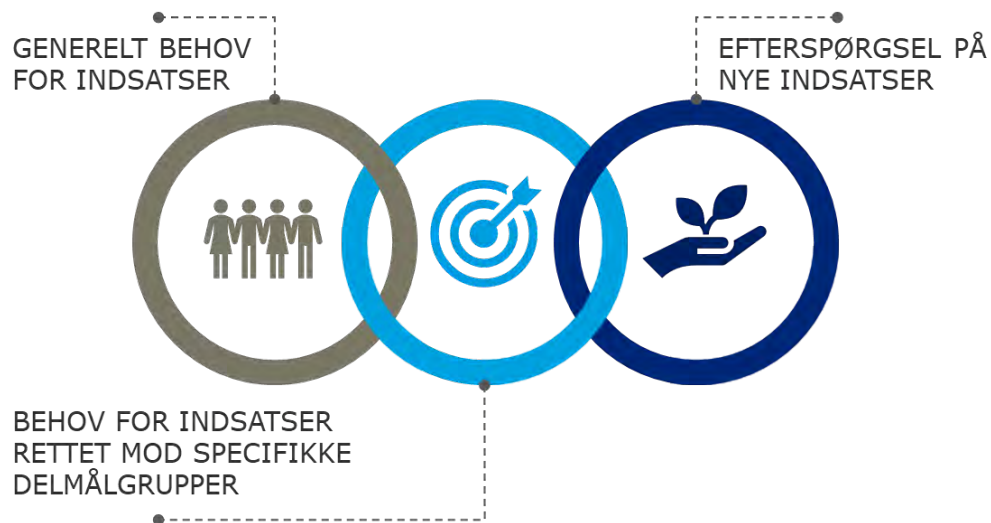
KOMMUNERNES SITUATION: EFTERSPØRGSEL OG BEHOV

KOMMUNERNES SITUATION: EFTERSPØRGSEL OG BEHOV

INDLEDNING

Introduktion

I dette kapitel belyser vi, hvordan den kommunale efterspørgsel på indsatser til målgruppen af voldsudsatte kvinder og mænd tegner sig. Vi belyser kommunernes situation inden for 3 temaer:

Beskrivelsen af kommunernes situation i forhold til efterspørgsel til målgruppen er baseret dels på data fra dels Lev Uden Volds landsdækkende survey til kommunerne (2019), hvor 80 kommuner har deltaget. Her anvender vi besvarelserne fra voksenområdet. Dels er efterspørgselsanalysen baseret på 10 semistrukturerede interviews med kommunale ledere og koordinatore, som Rambøll har gennemført for Socialstyrelsen i maj og juni 2019, som den del af videnskortlægningen.

Interviewede kommuner

Tabellen herunder giver et overblik over, hvilke kommuner vi har interviewet. For en beskrivelse af udvælgelsen af kommunerne henvises til metodebilaget.

Kommuner	Interviewperson
Vejle Kommune	Social og psykiatrichef og myndighedschef
Guldborgsund Kommune	Centerchef for Socialområdet
Billund Kommune	Faglige koordinere for serviceloven og beskæftigelsesområdet for målgruppen 0-30 år
Faaborg-Midtfyn Kommune	Faglig koordinator og teamkoordinator for socialområdet
Lemvig Kommune	Handicap- og psykiatrichef
Rudersdal Kommune	Afdelingsleder for social og sundhed
Fredensborg Kommune	Myndighedschef
Hillerød Kommune	Chef for Socialfaglig enhed
Skive Kommune	Sektionsleder for Specialrådgivningen og Psykiatrirådgivningen
Ballerup Kommune	Teamleder for socialafsnittet i børn og unge

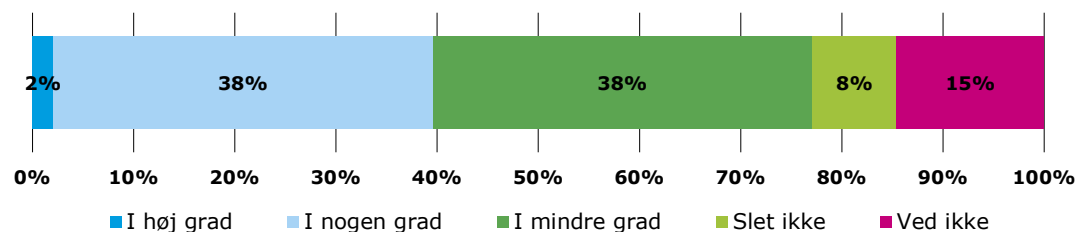
KOMMUNERNES SITUATION: EFTERSPØRGSEL OG BEHOV

GENERELT BEHOV FOR INDSATSER

Forbedring af nuværende indsatser

Et af de spørgsmål, Lev Uden Vold har spurgt kommunerne om i deres landsdækkende survey, er, hvorvidt der vurderes at være potentiale for forbedring i nuværende indsatser i voksenafdelingen, jf. figur 1 herunder.

Figur 1: Kommunernes vurdering af, i hvilken grad de indsatser, deres afdeling på nuværende tidspunkt tilbyder voldsramte, kunne forbedres

Note: N=48. Kilde: Kommunesurvey, Lev Uden Vold (2018)

Som figuren viser, er billedet af kommunernes vurdering mudret. 40 pct. vurderer, at der i høj eller i nogen grad er potentiale for forbedring af nuværende indsatser til voldsramte. 38 pct. vurderer dog, at dette er tilfældet i mindre grad.

Interviewene med de 10 udvalgte kommuner udfolder i nogen grad disse survey resultater. For det første opleves målgruppen som begrænset. De mindre kommuner fortæller, at de ser mellem 0-4 sager årligt, mens de større kommuner oplever en større målgruppe af borgere med voldsproblematikker. Dette hænger også sammen med en væsentlig pointe om, at vold ofte ikke opfattes som en selvstændig problemstilling i kommunerne.

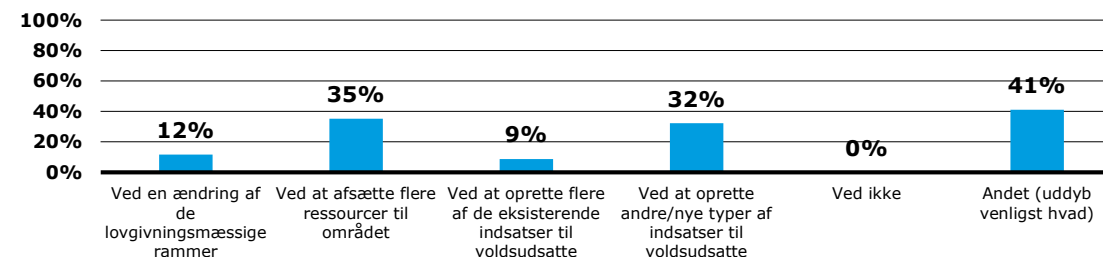
For det andet er der få kommuner, der selv driver ambulante indsatser. Kun en enkelt ud af de 10 interviewede kommuner (Lemvig Kommune) driver ambulante indsatser eller forløb specifikt rettet mod vold i nære relationer, hvis vi ser bort fra krisecentre. Lemvig Kommune har siden marts 2019 drevet et ambulante, anonymt tilbud til voldsudsatte kvinder som et forsøgsprojekt i samarbejde med Holstebro og Struer.

Måder at forbedre nuværende indsatser på

Det afspejler sig også i, at en stor del af den eksisterende indsats ikke er målrettet voldsproblematikker. En stor del af kommunerne fortæller, at de henviser til kommunale akuttilbud eller generelle rådgivningsforløb, som ikke specifikt er målrettet voldsudsatte. Den indsats, der tilbydes, er målrettet en række forskellige problematikker på socialområdet. Her kan borgere møde op i forbindelse med en akut problematik, finde støtte/rådgivning og få udarbejdet en handleplan. Flere kommuner fremhæver, at de henviser eller visiterer til psykologbehandling, rådgivning og socialpædagogisk støtte, eller at der igangsættes forløb med familierapeuter.

De kommuner, der i Lev Uden Volds survey angiver, at der er forbedringspotentiale i enten høj, nogen eller mindre grad (eller angiver "ved ikke"), spørges herefter, hvordan indsatserne kan forbedres, jf. figur 2 herunder.

Figur 2: Kommunernes vurdering af, hvordan nuværende indsatser kan forbedres

Note: N=44. Kilde: Kommunesurvey, Lev Uden Vold (2018)

35 pct. af kommunerne ønsker flere ressourcer til området, hvortil 32 pct. ønsker nye indsatser. Besvarelsen "Andet" dækker på den ene side over et ønske om øget viden og fokus på området. På den anden side ønsker kommunerne mere fokus på forebyggelse og at udvikle samarbejdet med krisecentre.

Behov for indsatser rettet mod særligt tre delmålgrupper

Data fra interviewene peger på, at de fleste kommuner er bevidste om, at der blandt målgruppen af voldsudsatte i kommunen findes borgere, som ikke gør brug af kommunens indsatser. Kommunerne vurderer, at særligt tre målgrupper er gennemgående i forhold til både **manglende opsporing og i forhold til de eksisterende indsatsers indhold**:

Voldsudsatte mænd

Tre af de interviewede kommuner nævner erfaringer med voldsudsatte mænd, men i to kommuner er der kun tale om én voldsudsat mand gennem flere år.

Vejle Kommune har som undtagelse haft et par enkelte mænd over et år, hvor kommunen har henvist dem til et mandekrisecenter og til Foreningen Far.

Der er en bevidsthed i flere kommuner om, at voldsudsatte mænd eksisterer som målgruppe, men at de ikke henvender sig til kommunen.

Borgere, som ikke har forudgående kontakt til kommunen

Par og familier, hvor der er vold, men hvor alt på overfladen fungerer, og som ikke allerede modtager støtte.

Fem kommuner peger på, at de vurderer, at årsagen til, at de ikke møder denne målgruppe, er, at de ikke ønsker at modtage støtte fra kommunen, fordi de vil undgå en potentiel stigmatisering/klientliggørelse.

Kommunerne peger også på, at hvis der ikke eksisterer kommunale indsatser, har målgruppen ikke mulighed for at vide, at der er muligt at få støtte fra kommunen.

Kvinder, som ikke ønsker 'kommunal indgriben'

Nogle kommuner har kontakt til kvinder, hvor man kender til voldsproblematikken, men hvor kvinderne takker nej til de eksisterende tilbud, fordi de opfatter kommunens indsatser som indgribende (fx krisecenter).

Det handler fx om, at kvinden ikke er klar til at konfrontere voldsudøver, at hun ikke ønsker at bo på krisecenter, eller at hun frygter, at kommunen fjerner eventuelle børn.

Interviewpersonerne peger på, at kvinder med anden etnisk baggrund er blandt de kvinder, som oftest takker nej til hjælp.

KOMMUNERNES SITUATION OG BEHOV

EFTERSPØRGSEL EFTER NYE INDSATSER

Nye indsatser falder i fire kategorier

På tværs af interviewene tegner sig et billede af, at kommunerne oplever et behov for indsatser, som kan rumme målgrupper, der ikke ønsker krisecenterophold, samt indsatser, der involverer en helhedsorienteret tilgang med henblik på at kunne medtage andre problematikker end vold, når dette er aktuelt (fx arbejdsløshed eller psykiske lidelser). Da de fleste kommuner i dag oplever en lille målgruppe af voldsudsatte, er der således også bred enighed om, at der er et behov for opsporende tiltag. Således kan kommunernes efterspørgsel på nye indsatser samles i følgende fire kategorier:

Behov for opsporende indsatser

For at kommunerne kan tilbyde en ambulant indsats til voldsudsatte fremhæver syv kommuner i interviewene, at der er et klart behov for et fokus på opsporing. Da målgruppen opleves som begrænset, foretrækker nogle kommuner at henvise til andre tilbud, (fx krisecenter eller civilsamfundsborne indsatser). Det påpeges, at det centrale for kommunal opsporing er: 1) viden om, hvem de oversete målgrupper er, og hvad de efterspørger, og 2) at kommunen har et ambulant behandlingstilbud, der kan støtte de borgere, som i dag ikke rummes i eksisterende indsatser. Hertil giver fire kommuner udtryk for, at en indsats skal være baseret på individuel og gerne anonym behandling. Det baserer sig særligt på en vurdering af voldens tabuisering, især blandt mænd og borgere, der ikke har forudgående kontakt med kommunen.

Behov for viden og indsatser til mænd

Kommunerne vurderer, at deres eksisterende indsatser kan anvendes i forhold til voldsudsatte mænd, men tre kommuner fremhæver, at de har behov for specifik viden om, hvad der er særligt virksomt i forhold til målgruppen af mænd, idet der er særlige problemstillinger for voldsudsatte mænd om blandt andet samvær med børn og erkendelse af vold.

Behov for mindre indgribende indsatser

Flere kommuner efterspørger en indsats, der kan fungere som alternativ til et krisecenterophold. Kommunerne oplever ikke at have et alternativ til de borgere, der ikke ønsker et krisecenterophold, eller hvor volden ikke er eskaleret til et niveau, hvor krisecenterophold er det rette tilbud. En kommune efterspørger et neutralt timeout-sted, hvor man kan henvende sig nogle timer eller et par dage og få den nødvendige støtte. Tre kommuner foreslår en hotline, hvor man kan få anonym, uforpligtende rådgivning og information om forskellige tilbud.

Behov for en helhedsorienteret indsats, som er målrettet voldsudsatte specifikt

Enkelte kommuner understreger et behov for at kunne medtage andre problematikker i en indsats for borgeren end kun vold, såsom misbrug eller socialt udsathed. Det skyldes, at de i dag oplever, at vold sjældent er den eneste problemstilling hos målgruppen.

Drivkræfter og barrierer

I forhold til implementering og drift af en eventuel ny indsats til målgruppen af voldsudsatte kvinder og mænd peger kommunerne på forskellige drivkræfter og barrierer. Samlet set peger disse drivkræfter og barrierer på en række rammebetingelser, som kommunerne vurderer er væsentlige at tage højde for i forhold til succesfuld implementering og drift af en ny indsats.

Drivkræfter

Økonomi:

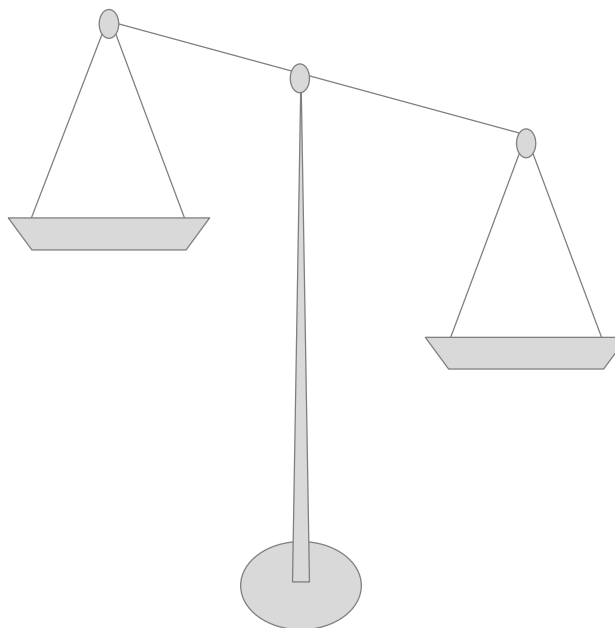
Alle kommuner fremhæver, at politisk fokus og tilførsel af ressourcer er centralt for at kunne drive en kommunal, ambulans indsats.

Eksisterende tværfaglige organisering:

I henhold til § 99 i Serviceloven har alle kommuner pligt til at udføre opsøgende arbejde i forhold til opsporing af socialt udsatte borgere. I forhold til opsporing nævner nogle kommuner, at deres eksisterende organisering af det opsøgende arbejde på relevant vis kan spille ind, også i forhold til forankringen af en indsats til voldsudsatte. Ligeledes ser flere kommuner det som en fordel, at de i socialforvaltningerne allerede arbejder med tværfaglig sagsbehandling på tværs af afdelinger. Derved kan samarbejdet om en voldsspecifik indsats indgå i den tværfaglige koordination, der allerede eksisterer i kommunerne.

Eksisterende viden om målgruppen hos de større kommuner:

De større kommuner nævner, at de allerede har eksisterende målgruppeviden og viden om voldsudsathed hos medarbejdere og i organisationen. Tre større kommuner fremhæver, at det særligt er deres medarbejdere i familieafdelingerne, der besidder en vis voldsfaglighed, og som har erfaring med voldsudsatte.

Barrierer

Uklarhed om efterspørgslen eksisterer blandt borgerne:

Dette omhandler både tabuiseringen ved vold i nære relationer, frygten for konsekvenserne ved at kontakte kommunen i forhold til børn, og manglen på anerkendelse af kommunen som en aktør, der kan hjælpe i forbindelse med voldsproblematikker. Kommunerne fremhæver, at voldsudsatte kvinder kan afholde sig fra at kontakte kommunen, fordi de er bange for, at børnene derefter fjernes fra hjemmet. Derudover ser 4 af de 10 kommuner en henvendelsesbarriere særligt blandt de borgere, der ikke allerede har kontakt til kommunen, og som ønsker at undgå en potentiel klientliggørelse og stigmatisering.

Begrænset målgruppevolumen:

Særligt de mindre kommuner fremhæver, at målgruppevolumen i deres egen kommune er for lille til at drive en ambulans indsats af kvalitet – flere fremhæver på den baggrund behovet for tværkommunale eller regionale indsatser.

Behov for specialiserede kompetencer i forhold til voldsområdet:

For de små og mellemstore kommuner er en central barriere, at de nuværende kompetencer på voldsområdet, særligt voldsformer der rækker ud over fysisk vold, er begrænsede, herunder at de har et manglende kendskab til at opspore de målgrupper, som kommunen ikke møder i dag. I den forbindelse fremhæver kommunerne kompetenceudvikling som afgørende faktor for at kunne drive en kommunal indsats.

SAMMENFATNING PÅ KOMMUNAL EFTERSPØRGSEL OG OPLEVEDE BEHOV

Flere forhold karakteriserer efterspørgsel og behov for indsatser

Sammenfattende er følgende forhold centrale for, hvad der karakteriserer kommunernes efterspørgsel og behov for indsatser til målgruppen af voldsudsatte kvinder og mænd.

- **Efterspørgsel på ambulante indsatser og lav-tærskel indsatser.** Det fremgår af LUV's survey og af vores interviewundersøgelse, at kommunerne sjældent driver ambulante indsatser målrettet voldsudsatte alene, og at der er udbredt enighed om, at det faglige indhold i indsatser til voldsudsatte kunne forbedres. Dog fremhæver flere kommuner, at en central udfordring for en kommunal, ambulans indsatser er opsporing og rekruttering af borgere, som ikke ønsker at benytte kommunale tilbud (pga. fx tabuisering, behov for anonymitet, bekymring for konsekvenserne og manglende kontaktflade til kommunen). Dertil kommer, at flere kommuner efterspørger indsatser til de målgrupper, som ikke ønsker ophold på krisecenter.
- **Efterspørgsel på indsatser, som har et integreret fokus på opsporing.** På baggrund af undersøgelsen fremgår det, at nogle kommuner ikke ser voldsudsatte som en målgruppe i sig selv, da de oplever et meget lille antal sager med vold i nære relationer. Når vi sammenholder disse resultater med de undersøgelser, der estimerer en målgruppe af en betydelig størrelse på nationalt plan, tyder dette på, at der er et stort behov for indsatser, der integrerer et fokus på opsporing. Adspurgte om kommunernes efterspørgsel på indsatser fremhæver 7 kommuner også særligt opsporende indsatser. Her er det særligt målgrupperne af voldsudsatte mænd og voldsudsatte borgere, der ikke har forudgående kontakt til kommunen.
- **Efterspørgsel på indsats med bæredygtig organisering.** Særligt de små kommuner ønsker, at en kommunal indsats skal være organiseret tværkommunalt eller regionalt for ikke at forringe indsatsens kvalitet. Kommunernes oplevelse af, at målgruppen er begrænset, kan også tale for, at en indsats kan være organiseret som en ad hoc indsats i tilknytning til bredere indsatser, hvor et voldsfokus i indsatsen kan betones, når kommunerne møder voldsudsatte borgere.
- **Efterspørgsel på indsatser, der er fagligt bæredygtige.** Alle kommuner fremhæver, at en indsats bør leveres med dybdeviden om vold. Herunder fremhæver enkelte kommuner også, at der er behov for en helhedsorienteret indsats, der kan medtage andre problematikker end vold, da borgerne ofte har flere samtidige problemstillinger.
- **Tre ud af 10 kommuner vurderer ikke, at de mangler flere eller nye indsatser.** Nogle kommuner udtrykker, at de ikke kan se et behov for indsatser, før de har kendskab til, at der eksisterer oversete målgrupper, og hos andre betragter man vold som en mindre eller underordnet problematik i forhold til borgernes andre problemstillinger.

3

MÅLGRUPPEVURDERING

MÅLGRUPPEVURDERING

INDLEDNING

Indledning

I dette kapitel præsenterer vi en vurdering af målgruppen kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer. Målgruppevurderingen præsenterer indledningsvist et overordnet billede af målgruppens omfang og præsenterer, hvilke delmålgrupper der kan identificeres på baggrund af data fra NGO'erne, litteraturen og interviews. Dernæst beskrives de enkelte delmålgrupper og deres problemfelter og støttebehov enkeltvist. Målgruppevurderingen tager udgangspunkt i:

- data fra NGO'erne om karakteristika og omfang af de borgere, som får støtte hos NGO'erne
- beskrivelser og data om målgruppen fra litteraturen
- data fra interviews med kommuner og NGO'er om målgruppen.

Det generelle billede af målgruppen

Det præcise omfang af kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer i Danmark er ukendt. Nye undersøgelser skønner dog, at 38.000 kvinder og 19.000 mænd årligt udsættes for fysisk partnervold. Tallene er dobbelt så høje, hvad angår omfanget af mænd og kvinder, der udsættes for psykisk vold af deres partner (Deen et al., 2018; Ottesen & Østergaard, 2018). Udover omfanget af voldsudsatte i Danmark, viser tallene et billede af, at målgruppen af voldsudsatte i nære relationer består af dobbelt så mange kvinder som mænd. Kigger vi i data fra afdækningen af praksis hos NGO'er i Danmark, tegner der sig et lignende billede. Ud af syv indsatser er én rettet mod mænd, fire mod kvinder og de resterende to mod begge køn. For de to indsatser, der tilbydes til begge køn, er målgruppen langt overvejende kvinder, idet det for begge indsatser gælder, at mere end 9 ud af 10 individer er kvinder.

Samtidig skal det nævnes, at der dog imidlertid er store mørketal for, hvor mange mænd og kvinder i Danmark der reelt er udsat for vold i nære relationer. Det skyldes, at viden om omfang udelukkende stammer fra data om, hvem der kommer på krisecenter (kun kvinder), hvem der politianmelder partnervold (både mænd og kvinder), og hvem der kommer på skadestue og oplyser partnervold som årsag (både mænd og kvinder). I tillæg hertil er det antagelsen, at der er større mørketal for mænd, da en lavere andel formodentlig søger støtte.

Seks delmålgrupper

På baggrund af den nordiske grå litteratur og internationale forskningslitteratur, data fra praksisafdækningen i Danmark og Norden og kommunernes udsagn tegner sig et billede af en bred og heterogen målgruppe.

Alligevel er der tendenser på tværs, der indikerer, at målgruppen kan opdeles i seks delmålgrupper. En delmålgruppe er karakteriseret ved at have særegne karakteristika, der afspejler specifikke problemfelter, som er relevante for delmålgruppens støttebehov.

I analysen har vi identificeret følgende seks delmålgrupper:

- **kvinder udsat for vold i nære relationer (uden specifikke karakteristika)**
- **mænd udsat for vold i nære relationer (uden specifikke karakteristika)**
- **kvinder med anden etnisk baggrund, flygtninge og indvandrere**
- **gravide kvinder og kvinder med små børn**
- **mænd og kvinder med misbrug**
- **mænd og kvinder i LGBT-miljøet.**

I det følgende indleder vi med at beskrive de seks delmålgruppers karakteristika. Dernæst tegner vi et billede af problemfelter og støttebehov.

Karakteristika

Behov

En af de mere omfangsrige delmålgrupper i målgruppen af voldsudsatte mænd og kvinder udgøres af kvinder, der er udsat for vold. Der er tale om kvinder, som ikke umiddelbart har særlige karakteristika (fx misbrug, minoritetsbaggrund), ud over at kvinderne er voldsudsatte. 29 studier på tværs af grå nordisk og international litteratur omhandler udelukkende kvinder uden specifikke karakteristika. Dermed er det denne delmålgruppe, der er mest fremtrædende i litteraturen. Dette konvergerer med både praksisafdækning og interviewene med danske kommuner. Størstedelen af disse kvinder er i alderen 25-45 år, og det estimeres, at lidt over halvdelen af kvinderne har børn.

I kortlægningens datakilder er der to mindre divergerende tendenser i, hvordan disse kvinder alligevel beskrives, og hvad deres problemfelter består af.

Den første gruppe består af kvinder med psykiske lidelser, som er socialt udsatte i et vist omfang ved fx at have været udsat for overgreb eller omsorgssvigt i barndommen (Nationellt centrum för kvinnofrid, 2014; Spencer C, Mallory AB, Cafferky BM, Kimmes JG, Beck AR, Stith SM., 2017). Dette fund fremhæves særligt på tværs af den nordiske og internationale litteratur og interview med kommunale ledere. Fx finder et svensk studie fra 2016, at kvinder udsat for vold i nære relationer også tenderer til at have et dårligere psykosocialt helbred end resten af befolkningen (Hydén, Margareta; Överlien, Carolina; Ericson, Christina; Wiman, Mats; Eskel, Marit Grönberg; 2016). Ifølge kommunerne er disse kvinder oftere allerede i kontakt med kommunen eller modtager hjælp på anden vis i offentlig myndigheds regi, men voldsudsathed er ikke nødvendigvis kendt af kommunen.

Den anden gruppe består af mere ressourcestærke kvinder. Denne gruppe af kvinder beskrives i højere grad af de nordiske indsatsejere og danske NGO'er samt i data fra de danske NGO'er. Ifølge NGO'er og indsatsejere er der tale om kvinder, som har en stabil arbejdsmarkedsdeltagelse og har en mellemlang eller lang videregående uddannelse. Disse kvinder identificerer sig ikke umiddelbart som voldsudsat eller som "nogen, der skal have hjælp af kommunen". Det betyder, at de har sværere ved at erkende volden. Deres manglende erkendelse udgør samtidig en væsentlig barriere for at modtage hjælp til at bryde med volden.

Fælles for disse to grupper af kvinder er, at de oplever følelser af skam og skyld for deres situation. De har ofte nedbrudt resiliens (Tsirigotis K., Luczak J.; 2018) og oplevelse af handlemuligheder/agens (Edwards, K.M; Murphy, S.; Palmer, Kelly M et al2017). I forlængelse heraf isolerer kvinderne sig, de deler ikke umiddelbart oplevelserne med at være voldsudsat og føler sig ofte ensomme (Saletti-Cuesta, L. et al.; 2018, Reisenhofer, S. et al.; 2019).

Disse problemfelter afspejler sig i særligt tre støttebehov for kvinderne:

- **Opbygge tillid og understøtte erkendelse af voldsudsathed:** For at kvinderne i første omgang kan modtage støtte og hjælp, er det nødvendigt, at de bryder med isolationen og tavsheden. Herunder er der i flere tilfælde behov for, at kvinder understøttes i at erkende, at de udsatte for vold. En stor drivkraft for dette er, at kvinderne oplever at blive lyttet uden at møde fordomme eller fordømmelse dem.
- **Opbygge selvværd/handleevne, resiliens og agens:** Da voldsudsættelse ofte fører til lavt selvværd og oplevelsen af at være i en offerposition, er der et udtalt behov for at styrke voldsudsatte kvinders selvværd/handleevne (*self efficacy*), da tanker om og troen på egen evner er afgørende for at skabe varige ændringer i adfærd og levemønstre.
- **Behov for psykosocial støtte:** I forlængelse af ovenstående er det en gennemgående pointe i såvel litteraturen som praksisafdækningen, at kvinder, der udsættes for vold i nære relationer, har et dårligere psykosocialt helbred end befolkningsgennemsnittet. Dermed har målgruppen behov for psykosocial behandling. Det kan fx være kobling til et socialt netværk, hvor kvinderne kan opnå trykke og tillidsfulde relationer til andre individer, som kan afhjælpe problemer med social isolation og social stigmatisering. Dette kan samtidig understøtte, at kvinderne får hjælp til udfordringer på lang sigt, da netværket er en varig foranstaltning (se fx Hydén, M. 2017).

MÅLGRUPPEVURDERING

MÆND UDEN SPECIFIKKE KARAKTERISTIKA

Karakteristika

Delmålgruppen af mænd uden særegne karakteristika kan genfindes i samtlige af kortlægningens datakilder. Omfanget af data er dog mindre end for de målgrupper, der beskriver voldsudsatte kvinder. Blandt danske NGO'er har 1 ud af 10 indsatser et tilbud, der udelukkende er målrettet mænd. I Norden er der tilsvarende fundet en enkelt indsats i afdækningen af praksis hos NGO'er. Dette billede understøttes i litteraturen, hvor fire studier udelukkende omhandler voldsudsatte mænd. Dette fund skal ses i direkte forlængelse af den tidligere nævnte pointe om, at der fortsat er store mørketal over, hvor mange mænd der udsættes for vold i nære relationer.

Baseret på kortlægningens datakilder tegner der sig et billede af, at problemfelter hos mænd udsat for vold i nære relationer er særligt knyttet til to forhold:

For det første beskriver litteraturen, at mænd oplever det at være voldsudsat som særligt tabubelagt, fordi voldsudsathed som mand strider mod maskulinitetsidealer om at være resilient og stærk i en partnerrelation med en kvinde. Med andre ord oplever mændene, at det er forbundet med store stigma at stå frem som voldsudsat. Det bevirker, at mænd sjældent anerkender volden, men i stedet ofte ignorerer og negligerer volden (Bebanic, Vedrana et al.; 2017).

For det andet tyder kortlægningens datakilder på, at mændene i langt overvejende grad har børn. Det betyder, at de, som delmålgruppen af gravide kvinder og kvinder med børn, er udfordret af tvivl om rettigheder og muligheder i forhold til boligsituation og juridiske problemstillinger, såsom skilsmisse, samværs- og forældremyndighedsspørgsmål. Denne tvivl betyder også, at mænd oplever, at brud med volden kan virke uoverskueligt og sætte deres rettigheder og relation til børn i fare.

Foruden disse to problemfelter har delmålgruppen af mænd udsat for vold desuden en lang række af de samme udfordringer og behov, som gør sig gældende for målgruppen af voldsudsatte kvinder. Det finder blandt andet et studie fra Portugal fra 2018, som undersøger voldsudsatte mænds reaktionsmønstre, selvopfattelse og oplevelse af deres partners motiver bag de voldelige handlinger (Machado, Andreia; Hines, Denise; Matos, Marlene; 2018).

Behov

Disse problemfelter afspejler sig i særligt fire støttebehov for mændene:

- **Behov for tillidsfulde relationer:** Da mændene oplever det at være voldsudsat som tabubelagt og derfor ikke erkender volden, er der behov for at opbygge tillidsfulde relationer. I disse relationer skal mændene mødes uden fordomme og med forståelse, så der er mulighed for, at tavsheden om volden brydes.
- **Behov for at blive mødt med adresserede og ændrede maskulinitetsidealer:** Der er behov for, at maskulinitetsidealer indtænkes i myndighedernes opfattelse af vold og i myndighedernes tilbud, før mændene kan spejle sig i dem og i højere grad kan se relevansen og erkende egne udfordringer (Matos, Marlene et al.; 2018).
- **Opbygge netværk:** Idet delmålgruppen ofte isolerer sig og ikke har talt om voldsproblematikken med nogen, har de et støttebehov i forhold til håndtering af følelser og tanker – fx forbundet med tab af partner og familie(liv) eller i forhold til håndtering af frustrationer og bearbejdning af oplevelser med vold.
- **Behov for psykosocial støtte:** Delmålgruppen af voldsudsatte mænd har i lighed med kvinderne et dårligere psykosocialt helbred end den gennemsnitlige befolkning. Volden er for begge køn desuden ofte associeret med angst og depression (Bebanic, Vedrana et al.; 2017).

Der er således tale om en stor kompleksitet og mangfoldighed i problembilleder, der er affødt af volden, hvilket leder til et behov for tværfaglig og koordineret støtte.

MÅLGRUPPEVURDERING

KVINDER MED ANDEN ETNISK BAGGRUND

Karakteristika

Delmålgruppen udgjort af kvinder med anden etnisk baggrund genfindes i samtlige af kortlægningens datakilder. På tværs af de seks indsatser hos danske NGO'er, hvori kvinder indgår i målgruppen, har gennemsnitligt 30 pct. anden etnisk herkomst end dansk. Også i interviewene med kommunerne peges på, at en etnisk minoritetsbaggrund er en forstærkende kompleksitet hos en stor del af de kvinder, de møder, som er udsat for vold i nære relationer. Kommunerne oplyser herudover, at de oplever, at voldsudsatte kvinder med anden etnisk baggrund end dansk oftere er ældre, end den brede gruppe af voldsudsatte kvinder (ofte over 30 år). Samtidig estimerer de, at fire ud af fem kvinder inden for denne delmålgruppe har børn.

I alt 13 studier på tværs af nordisk og international litteratur beskæftiger sig med kvinder med etnisk minoritetsbaggrund. I den danske litteratur er der en overvægt af studier med fokus på grønlandske kvinder, hvorimod den øvrige litteratur fokuserer på både kvinder med mellemøstlig, afroamerikansk og asiatisk baggrund, som er udsat for vold. I den øvrige litteratur er kvinderne samtidig ofte betegnet som flygtninge eller immigranter.

På tværs af kortlægningens datakilder, beskrives kvindernes problemfelter som værende særligt knyttet til fire forhold:

For det første kommer de etniske minoritetskvinder ofte fra kulturer, hvor familiemønstre og kønsroller er forskellige fra mønstre og roller hos majoriteten i det land, de befinder sig i. Et engelsk litteraturreview, der kortlægger sociokulturelle risikofaktorer for voldsudsættelse i nære relationer blandt asiatiske immigranter i engelsktalende lande beskriver, at særligt kvindernes kulturelle og religiøse forhold betyder, at kvinderne udviser stor loyalitet til familien og manden som familiens overhoved. Dette øger samtidig kvindens afhængighed til familien, hvori volden optræder (Rai A, Choi YJ.; 2018).

For det andet kan delmålgruppen af etniske minoritetskvinder være udfordret i forhold til sikkerhed. Fx nævner Rambølls evaluering af kvinder udsat for vold, som har taget ophold på krisecenter, at etniske minoritetskvinder blev ekskluderet fra sit netværk, endsige forfulgt, efter brud med den voldelige partner (Rambøll; 2014).

Behov

Isolation fra majoritetssamfundet udgør et tredje problemfelt for etniske minoritetskvinder. Her kan fx manglende forståelse for det samfund, kvinderne befinder sig i og udfordringer med at lære et nyt sprog, være barrierer for kvinderne. Disse problemfelter er medvirkende til, at det kan være svært for kvinden at søge råd, støtte og vejledning. I de studier, der beskæftiger sig med grønlandske kvinder i Danmark, uddybes det, hvordan dét at falde uden for majoritetssamfundet og ikke kunne mestre sproget, resulterer i, at kvinderne ikke føler sig trygge i samfundet, føler sig ensomme og isolerede (Rådet for Socialt Udsatte, 2016; Danner, 2018).

Det tredje problemfelt for etniske minoritetskvinder, der blandt andet beskrives af danske og nordiske NGO indsatser, udgøres af, at de som flygtninge/immigranter ofte kan have traumer og psykiske lidelser såsom PTSD.

Disse tre problemfelter afspejler sig i særligt fire støttebehov for etniske minoritetskvinder:

- **Forståelse for kulturelle forskelle:** Kvinderne har behov for at blive mødt med forståelse for, at deres kulturelle ophav divergerer fra majoritetens kultur frem for at blive mødt med stigmatisering.
- **Hjælp til at navigere i majoritetssamfundet:** Grundet kvindernes manglende kendskab til majoritetssamfundets har de behov for hjælp til at forstå myndighedssystemet og muligheder samt begrænsninger i offentlige tilbud.
- **Bryde med isolation og opbygge tillidsfulde relationer:** Kvinderne har et stort behov for tillid og tryghed i relation til andre individer, som kan understøtte brud med isolationen fra majoritetssamfundet. Behovet stammer særligt fra en oplevelse af manglende forståelse for det kulturelle ophav og stigmatisering samt sprogbarrierer.
- **Helhedsblik, der tager højde for eventuelle traumer og kvindens sikkerhed:** For særligt etniske minoritetskvinder, der er plaget af traumer, er der behov for at kvinden mødes med en forståelse af, at kvindens problembillede er komplekst.

MÅLGRUPPEVURDERING

GRAVIDE KVINDER OG KVINDER MED BØRN

Karakteristika

På tværs af data fra praksisafdækningen og nordisk og international litteratur samt interviews med kommunerne tegner der sig et billede af, at en stor del af den samlede målgruppe af kvinder og mænd, der er udsat for vold i nære relationer, har børn. Desuden viser data, at gravide kvinder og kvinder med småbørn er en særskilt delmålgruppe, der er udfordret af særegne problemfelter og har særlige støttebehov. I alt fem studier fokuserer specifikt på gravide kvinder og kvinder med småbørn. Fire af disse studier er fra Danmark og Norge, og et enkelt er en international kortlægning.

På tværs af kortlægningens datakilder beskrives kvindernes problemfelter som værende særligt knyttet til tre forhold:

Der tegner sig et blandet billede af voldsudsatte kvinders evne til at tage hensyn til børn, når der er vold i nære relationer. Dele af litteraturen og praksisorganisationer beskriver, at voldsudsatte gravide kvinder og kvinder med småbørn er udfordret af manglende viden om voldens konsekvenser for deres børn. Det gælder både gravide kvinders fostre og børn i den yngre aldersgruppe, der lever i familien, hvori volden pågår (Howell KH, Miller-Graff LE, Hasselle AJ, Scrafford KE.; 2018). Dette perspektiv understøttes blandt andet af en evaluering af et initiativ i Norge kaldet *Tidlig inn*, der fokuserer på fagprofessionelles kompetencer for at understøtte denne delmålgruppes brud med volden (Helsedirektoratet, Bufir; 2016). Andre studier og NGO-indsatser fremhæver i stedet, at kvinder med småbørn er meget bevidste og fokuseret på børnenes trivsel. I et misforstået forsøg på at opretholde en normal hverdag for børnene, fastholdes kvinderne ofte i den udfordrende familiedynamik, hvor de udsættes for vold af deres partner (Ingunn Eriksen, Kaja Næss Johannessen, Iselin Sætre, 2018; Dahl, 2018).

For det andet viser særligt praksiserfaringer fra danske og nordiske NGO'er samt danske kommuner, at kvinder i denne delmålgruppe er udfordret af tvivl om rettigheder og muligheder i forhold til boligspørgsmål og juridiske problemstillinger, såsom skilsmisse, samværs- og forældremyndighedsspørgsmål. Denne tvivl betyder, at brud med volden kan virke uoverskueligt for kvinderne, som ofte ikke oplever at kunne se vejen ud, hvorfor bruddet ligeledes ikke opleves som en realistisk mulighed.

Behov

Tvivlen om rettigheder i forhold til børn udgør således i høj grad en barriere for, at kvinderne bryder med volden ved at tage imod hjælp, de tilbydes, eller selv opsøge hjælp.

For det tredje – og i forlængelse af det andet problemfelt – oplever kvinderne i nogen grad også at være isolerede i forhold til familie og netværk.

Disse problemfelter afspejler sig i særligt fire støttebehov for gravide kvinder og kvinder med børn:

- **Opbygge tillid til fagprofessionelle og systemet:** Kvinderne har behov for at opbygge tillid til, at det at åbne op og tale om volden ikke nødvendigvis betyder, at de sætter forældremyndigheden over deres børn i fare. Det indebærer, at kvinderne (gen)etablerer en tro til systemet i forhold til at blive understøttet i at bryde med volden.
- **Behov for viden om voldens påvirkning på fostre og børn:** Et af de første skridt, kvinderne skal tage for at bryde med volden, er at erkende voldens konsekvenser for børn. Det betyder samtidig også, at der er behov for at arbejde med at oplyse kvinderne om, hvordan de sikrer børnenes trivsel.
- **Overblik over rettigheder og muligheder, hvad angår juridiske forhold:** Kvinderne skal have tryghed i viden om, hvilke juridiske rettigheder de har, så det ikke udgør en barriere for at bryde med voldscirklen.
- **Opbygge netværk:** Kvinderne har behov for et netværk uden for familien, der kan understøtte troen på, at brud med volden er muligt.

MÅLGRUPPEVURDERING

MÆND OG KVINDER MED MISBRUG

Karakteristika

Den femte delmålgruppe, vi har identificeret som led i målgruppevurderingen, er mænd og kvinder med misbrug. Delmålgruppen fremhæves særligt af de interviewede kommuner og i gennemgangen af den nordiske og internationale litteratur. 14 studier beskriver misbrug hos voldsudsatte mænd og kvinder som en særlig problematik. I kommunernes udsagn og litteraturens målgruppebeskrivelser karakteriseres misbrug oftest som alkoholmisbrug. Der ses ikke videre tendens i, hvorvidt der er tale om igangværende behandling af misbruget, eller om delmålgruppes misbrug oftest er ubehandlet. Ligeledes består denne delmålgruppe umiddelbart af lige store dele af kvinder og mænd.

Kigger vi mod de danske NGO'erne og den i nordiske praksis, ser billedet anderledes ud. Hos flere af NGO'erne udgør eksisterende misbrug et eksklusionskriterie for voldsudsattes adgang til indsatsen. Eksklusionskriteriet kan variere, hvor det hos nogle NGO'er udelukkende gælder, såfremt der er tale om alvorligt misbrug.

På tværs af datakilder beskrives problemfelter hos voldsudsatte mænd og kvinder med misbrug som særligt knyttet til to forhold:

For det første er de voldsudsatte i denne delmålgruppe udfordret af flere samtidige komplekse problemfelter (Coomber K., Mayshak R., Likhaitzky P., Curtis A., Walker A., Hyder S., Miller P., 2019; Astrid M.A Eriksen, 2017; Fedele, Katherine M; Johnson, Nicole L; Caldwell, Jennifer C; Shteynberg, Yuliya; Sanders, Sarah E; Holmes, Samantha C; 2018). Ifølge kommunerne ses voldsudsatheden oftest i kombination med alkoholmisbrug og, i et vist omfang, psykiske lidelser, såsom depression og angst. Forholdet mellem de komplekse udfordringer er ikke klart. Hos nogen kan misbrug være en måde at yde selvmedicinering på for at dulme oplevelsen af at være voldsudsat, hvorimod misbrug for andre kan udløse flere faktorer, der kan føre til voldsudsættelse (Cafferky BM, Mendez M, Anderson JR, Stith SM.; 2018).

For det andet karakteriserer de interviewede kommuner også delmålgruppen som en, der har en længere historik i kontakten med offentlige myndigheder i forbindelse med deres komplekse problembillede og øvrige sociale problemer.

Behov

Ifølge kommunerne kommer dette ofte til udtryk ved en manglende tillid til, at de understøttes og hjælpes af det offentlige system.

I forlængelse af ovenstående fremkommer et tredje forhold, der beskriver delmålgruppens udfordringer, nemlig at delmålgruppen sjældent er kendt i regi af at være voldsudsat. Voldsudsathed betragtes med andre ord ikke som disse mænd og kvinders primære problemstilling. I stedet oplever kommunerne, at misbrugsproblematik og fx hjemløshed, såfremt dette er en udfordring, kan være en barriere i forhold til at bryde med volden. Det skyldes, at de øvrige problemfelter fylder mere for delmålgruppen i forhold til at modtage og søge behandling. Dette forhold antages også at være en af årsagerne til, at misbrug kan udelukke voldsudsatte fra at være i NGO'ernes målgruppe.

Disse tre problemfelter afspejler sig i særligt to støttebehov for mænd og kvinder med misbrug:

- **Behov for et holistisk syn på den voldsudsatte mand eller kvindes problembillede:** Eftersom delmålgruppen ofte vil have flere samtidige udfordringer, er der behov for, at den enkelte understøttes med blik for alle udfordringerne. Det gælder også, selvom den enkelte modtager indsatser sekventielt frem for parallelt. I denne forbindelse er det samtidig relevant at overveje, hvorvidt håndtering af misbruget skal ske før voldsudsathed eller samtidig, ligesom der ofte vil være behov for at etablere et samarbejde på tværs af forskellige indsatser.
- **Blik for den enkeltes erkendelse af voldsudsathed som en udfordring:** Fordi denne delmålgruppe netop har et komplekst problembillede, kan der være et behov for at arbejde med erkendelsen af at være voldsudsat som en selvstændig udfordring.

MÅLGRUPPEVURDERING

MÆND OG KVINDER I LGBT-MILJØET

Karakteristika

Litteraturen indikerer, at det ligeledes kan være meningsfuldt at betragte voldsudsatte i LGBT-miljøet som en særskilt delmålgruppe, idet disse mænd og kvinder har nogle andre udfordringer end andre voldsudsatte.

Der tegner sig et billede af, at målgruppen er meget begrænset. Dette understøttes af, at den ikke fylder meget i kommunerne eller praksisfeltet. Alligevel sætter i alt syv studier på tværs af den nordiske og internationale litteratur særligt fokus på mænd og kvinder i LGBT-miljøet. Studierne omtaler voldsudsathed blandt både homoseksuelle, biseksuelle og transkønnede mænd og kvinder. For eksempel finder et studie fra Atlanta i USA, at omfanget af vold i nære relationer er disproportionalt højt blandt bi- og homoseksuelle mænd (Stephenson, Rob; Finneran, Catherine; 2017). Studierne viser en tendens til, at delmålgruppen oftere udsættes for psykisk vold sammenlignet med fysisk og seksuel vold (Nationellt centrum för kvinnofrid, 2018; Stephenson, Rob; Finneran, Catherine; 2017).

På tværs af målgruppevurderingens datakilder beskrives problemfelter hos voldsudsatte mænd og kvinder i LGBT-miljøet som værende særligt knyttet til to forhold.

For det første er disse mænd og kvinder en del af en seksuel minoritet. Store dele af delmålgruppen er udfordret af såkaldt *minority stress* samtidig med at være voldsudsat. I flere studier beskrives, at *minority stress* kan udgøres af blandt andet internaliseret homofobi samt homofobisk diskrimination og racisme. Internaliseret homofobi ses særligt hos voldsudsatte mænd i denne delmålgruppe og fokuserer på, i hvor høj grad den enkelte accepterer homoseksuelle følelser, tanker, og hvor åben vedkommende er omkring sin seksualitet (Freeland, Ryan; Goldenberg, Tamar; Stephenson, Rob., 2018; Longobardi C, Badenes-Ribera L., 2017).

For det andet har delmålgruppen også en anden kønsidentitet end heteroseksuelle mænd og kvinder, som kan have betydning for, hvorvidt og hvordan de enkelte søger og modtager hjælp fra mere traditionelle indsatser (Guadalupe-Diaz, Xavier L. & Jasinski, Jana, 2017).

Behov

Disse to problemfelter afspejler sig i særligt to støttebehov for mænd og kvinder i LGBT-miljøet:

- **Behov for forståelse for de forhold, der gør delmålgruppen særligt udsat:** Dette gælder særligt forståelse for de dynamikker, der er anderledes sammenlignet med de øvrige delmålgrupper.
- **Behov for at blive mødt med mindre traditionel tilgang til kønsorienteret voldsudsathed:** Eftersom at disse kvinder og mænd kan have andre kønsidentiteter, er der behov for tillid og åbenhed i den hjælp, de tilbydes. Det indebærer fx en mindre kønnet opfattelse af at være udsat for vold i nære relationer.

A woman with her hair in a bun is shown in profile, looking out over a body of water at sunset. The background is blurred, showing trees and lights.

4

BRUTTOKATALOG: IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INTRODUKTION

Indledning

I dette kapitel præsenterer vi først de otte kerneelementer, som er udledt i litteraturen. I den anden del af kapitlet beskrives en række indsatsbeskrivelser, som er praksiseksemppler på, hvordan de enkelte kerneelementer er omsat i praksis.

Beskrivelse af kerneelementerne baserer sig på litteratursøgningen i grå og international litteratur. Her præsenteres det teoretiske grundlag for udledningen af de otte kerneelementer.

For hvert kerneelement udfoldes følgende:

- Indholdet i kerneelementet
- Kerneelementets virkning
- Indledende vurdering overførbare i kommunal kontekst

Hvordan er kerneelementerne udledt?

Udledning af kerneelementerne fra praksis og litteratur er foregået i en iterativ proces. Det betyder, at vi med udgangspunkt i en skitse af kerneelementer, som blev identificeret via en første gennemlæsning og analyse af interviewreferater og litteratur og med viden om målgruppen, indkredsede 11 mulige kerneelementer. Efter en yderligere bearbejdning blev disse konsolideret til de nuværende otte kerneelementer, som uddybes i bruttokataloget.

I udledning af kerneelementerne fra litteraturen har vi anvendt en analytisk strategi, hvor vi har inkluderet de generelle fund fra den inkluderede litteratur om, hvad der overordnet set har vist sig virksomt/effektivt i forhold til målgruppen af voldsudsatte kvinder og mænd. Det vil sige, at vi har anvendt de resultater, som er beskrevet, både sammenfattende i forhold til at udlede generelle pointer om, hvad der skal til for, at indsatser samlet set bliver virkningsfulde, og til validering af de fund, som vi har fundet på tværs af alle studier.

Denne tilgang er gavnlig i forhold til at udlede principper og identificere kerneelementer, hvor principperne er omsat, og hvor fokus ikke udelukkende er på resultaterne af en given indsats. Det betyder også, at vi ikke har forfulgt enkelte indsatser, som refereret til i meta-reviews og reviews, men at vi har forholdt os til, hvad de samlede fund peger på er virkningsfuldt i forhold til udledning af kerneelementer.

De udledte principper og identificerede kerneelementer er kvalificeret af Socialstyrelsen og eksperter på området d. 4. juli 2019 og herudfra er rapporten justeret og principper samt kerneelementer udfoldet yderligere.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 1

Integreret og rutinemæssig opsporing af vold

Indhold

Dette kerneelement vedrører væsentligheden af opsporing af personer udsat for vold i nære relationer. Målgruppen kan være vanskelig at opspore, fordi den ofte ikke selv opsøger rådgivning og støtte. På tværs af litteraturen fremhæves det som afgørende, at volden opdages for kunne sætte ind med relevante indsatser. Dette kerneelement er således særligt relevant, *før* en indsats iværksættes (i forhold til rekruttering og opsporing). Det fremhæves også, at opsporing også kan finde sted i det koordinerende samarbejde på tværs mellem aktører, som en borger allerede kan være i kontakt med i forbindelse med en anden problemstilling. Der er i litteraturstudiet inkluderet syv studier, der vedrører dette kerneelement. Tre af studierne har mænd og kvinder som målgruppe for indsatsen og fire af studierne har udelukkende kvinder som målgruppe.

Hvordan og hvorfor virker det?

På tværs af studierne fremhæves to sammenhængende centrale forhold som virksomme i forhold til opsporing. *For det første* er det nødvendigt, at vold adresseres, så opsporing kan finde sted. *For det andet* er det nødvendigt, at der arbejdes med redskaber til systematisk opsporing, således at fagprofessionelle i frontpositioner "rutinemæssigt" er opmærksomme på vold i nære relationer i mødet med borgere. Dette kaldes også *universel screening/forebyggelse*.

Tre af studierne (Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress 2016; Spangaro, J. 2017; Østby 2016) fremhæver, hvordan kerneelementet omsættes via information om vold til voldsudsatte og fagprofessionelle, der er i kontakt med målgruppen. Her handler det om, at fagprofessionelle kan give kvinder viden om vold i nære relationer og deres muligheder for rådgivning og støtte i forhold til at tilskynde dem til at søge hjælp (*advocacy*).

Fire af studierne (Gómez-Fernández, et.al. 2019; Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress 2016; Socialstyrelsen 2015a; Myhre, M. C., Borchgrevink, C., & Sommerfeldt, M. B. 2015) beskriver, hvordan kerneelementet omsættes i systematiske screeningsværktøjer til identifikation af personer udsat for vold i nære relationer. Her anvender fagprofessionelle rutinemæssige spørgsmål i forbindelse med konsultationer/møder i særligt sociale indsatser og sundhedsvæsenet, men også i fx uddannelsesinstitutioner, fængsler og misbrugsbehandling. I forhold til screening fremhæves det, at det er centralt, at screeningen er rutinemæssig og integreret i den øvrige del af fx en konsultation, således at fagpersoner rent faktisk afdækker vold i nære relationer og ikke begrænses af, at det er et ømtåleligt emne for både den fagprofessionelle og borgeren (Hinsliff-Smith, K. og McGarry, J. 2017). Et af de inkluderede studier (Socialstyrelsen 2015a) vedrører øvrig rutinemæssig opsporing i form af et samarbejde mellem politi og et interventionscenter, der yder socialfaglig indsats. Opsporingen foregår ved, at der ved oprettelse af en politisag om stridigheder i private hjem, tilbydes rådgivende samtaler vedrørende vold i nære relationer samt evt. henvisning til yderligere hjælp ved behov

Endelig fremhæves det på tværs af studierne, at tidlig opmærksomhed både kan hjælpe fagprofessionelle i forhold til iværksættelse af tidlige forebyggende og støttende indsatser samt gøre personer, udsat for vold i nære relationer, opmærksomme på, hvad de er udsat for og tilskynde dem til at søge hjælp/henviser til andre indsatser.

Drivkræfter og barrierer for overførbare

En **drivkraft** for overførbareheden af dette kerneelement er, at brugen af screeningsredskaber integreres i det eksisterende kommunale udredningsarbejde, fx i arbejdet med VUM. En **barriere** er, at universel screening indebærer, at frontpersonale på tværs af sektorer og funktioner har tilstrækkelig viden om vold og mulige indsatser til at kunne informere voldsudsatte om deres muligheder, samt at der finder et samarbejde sted. En anden barriere er, at anvendelse af screeningsværktøjer kræver, at fagprofessionelle har tilstrækkelige kompetencer til at anvende de konkrete screeningsredskaber.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 1: OVERBLIK OVER LITTERATUR 1/2

Forfatter	Titel	Sprog/land	Årstal	Undersøgellesdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Østby, L. G.	Telefontjeneste for utsatte for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep: Utredning av ulike modeller og løsninger	Norsk/Norge, Sverige og Danmark	2016	Erfaringsopsamling. Kvalitative interviews samt desk research	Kvinder, mænd og personer med andre kønsidentiteter	Lav	Erfaringsopsamlingen peger på væsentligheden af, at de fagprofessionelle kan give voldsudsatte information om tilbud og videre muligheder.
Gómez-Fernández, et.al.	Characteristics and clinical applicability of the validated scales and tools for screening, evaluating and measuring the risk of intimate partner violence. Systematic literature review (2003–2017)	Engelsk/internationalt	2019	Litteraturreview	Kvinder	Høj	Brugen af screeningsværktøjer til opsporing har størst effekt i forhold til opsporing, når de anvendes i sygehusindsatser.
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress	Kommunale helse- og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner	Norsk/Norge	2016	Erfaringsopsamling. Kvalitative interviews	Primært kvinder	Lav	Erfaringsopsamlingen peger i retning af, at fagprofessionelle, der har løbende kontakt til borgere, fx sundhedsplejersker, praktiserende læger, jordemødre og sygeplejersker i hjemmeplejen, er relevante faggrupper i forhold til screening og opsporing.
Spangaro, J.	What is the role of health systems in responding to domestic violence? An evidence review	Engelsk/Australien og New Zealand	2017	Litteraturreview	Kvinder	Høj	Studiet peger på, at opsporing hos frontpersonale skal indeholde information og mulighed for videre henvisning. Studiet peger også på, at rutinemæssig screening er nødvendig for at øge opsporing af vold i nære relationer.
Hinsliff-Smith, K. og McGarry, J.	Understanding management and support for domestic violence and abuse within emergency departments	Engelsk/hovedsageligt vestlige lande	2017	Litteraturreview	Kvinder og mænd, der er voldsudsatte og henvender sig på skadestuer	Høj	Litteraturen viser, at der er mange positive outcomes af screeningsværktøjer og støtte på skadestuer, men litteraturen viser også, at det er svært at opspore ofre.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 1: OVERBLIK OVER LITTERATUR 2/2

Forfatter	Titel	Sprog/land	Årstal	Undersøgellesdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Socialstyrelsen	Interventionscenter ved partnervold: Beskrivende evaluering af et forsøgsprojekt	Dansk/Danmark	2015	Før/eftermåling samt casekontrol	Kvinder og mænd samt deres partnere (voldsudøvere)	Høj	Evalueringen peger i retning af, at et koordineret samarbejde mellem politi, kommune og rådgivning om opsporing og henvisning giver positive resultater for voldsudsatte.
Myhre, M. C., Borchgrevink, C., & Sommerfeldt, M. B.	Oversikt over rutineguider og kartleggingsverktøy for avdekking av vold i nære relasjoner.	Norsk/Norge	2015	Afdækning ved desk research	Kvinder	Lav	Studiet argumenterer for, at bæredygtige arbejdsgange for opsporing skal understøttes af procedurer, metodevejledninger og retningslinjer. Disse skal have til formål at hæve kvaliteten i indsatsen og tydeliggøre kompetencegrundlag.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 2

Fokus på relationsopbygning mellem borger og fagprofessionel i indsatsen

Indhold

Flere studier fremhæver det som centralt for en vellykket indsats, at der er en god relation mellem den fagprofessionelle og borgeren – både i forhold til den indledende opsporing/erkendelse af volden samt som led i en virksom indsats. Fokus på relationsopbygning er således et kerneelement, som er væsentligt både før, under og efter borgerens forløb. Der er i litteraturstudiet inkluderet otte studier, som alle fremhæver relationsopbygning som centralt, og kerneelementet er således vidensmæssigt velunderbygget. To af studierne har mænd og kvinder som målgruppe for indsatsen, seks af studierne har kvinder som målgruppe og herudaf fokuserer to af studierne på kvinder med migrantbaggrund.

Hvordan og hvorfor virker det?

På tværs af studierne fremhæves relationsopbygning mellem borger og fagprofessionel som afgørende, da det for mange voldsudsatte er første gang, de taler om volden, når de retter henvendelse til fagprofessionelle eller opspores via kontakt til andre aktører/indsatser. Tillidsopbygning i relationen beskrives i litteraturen som afgørende for både den tidlige erkendelse af volden og for at bryde det tabu, som mange voldsudsatte oplever. Endelig omhandler to studier kvinder med migrantbaggrund (Danner 2018; Ogunsiji, O. og Clisdell, E. 2017), og hvordan relationsopbygning særligt fordrer kulturel forståelse/samme baggrund, og at tillid kan være særligt vanskeligt i forhold til migrantkvinder, der ofte ikke opspores i andre sociale indsatser og ofte har en internaliseret frygt og systemangst (Danner 2018).

Studierne fremhæver *for det første* mulighed for åben anonym rådgivning som virksomt i forhold til at åbne kontakt og skabe tillid som følge af netop anonymiteten (Socialstyrelsen 2015). *For det andet* fremhæves det, at der via telefonisk rådgivning eller ambulante personlig rådgivning tidligt skabes tillid, så den voldsudsatte ønsker at indgå i videre behandling (Ragavan, M.I.; T, Kristie T.; Medzhitova, J. et al. 2019 ; Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., et.al. 2018). Som led heri fremhæves det, at respekt og anerkendelse af den voldsudsattes situation er vigtig for at skabe tillid bl.a. gennem mere uformelle indledende samtaler, fx med fokus på faktuelle forhold omkring volden, ikke indledningsvist at omtale baggrunden for volden, samt at det er

forhold, som andre kvinder også har oplevet og ikke noget, den enkelte står alene med (Hinsliff-Smith, K. og McGarry, J. 2017).

En anden tilgang i arbejdet med relationsopbygning er, at opsporing og den indledende indsats varetages af en person, som borgeren allerede kender, fx jordemødre, der gennem graviditeten møder kvinden flere gange, og derigennem får opbygget en tillidsfuld relation (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress 2015). Endelig nævner et review (Moen, Bergman og Øverlien 2018), at relationsopbygning kræver, at de fagprofessionelle har tilstrækkelig viden om målgrupperne for vold, samt at relationsarbejdet er fagligt understøttet, fx ved brug af supervision.

Drivkræfter og barrierer for overførbare

En drivkraft for omsætning af dette kerneelement i kommunal praksis er, at flere af de faggrupper, som arbejder med borgerkontakt på tværs af myndighed og behandling har kompetencer og erfaring inden for relationsarbejde. Projektets ekspertgruppe fremhæver, at en drivkraft for relationsopbygningen til borgere med etnisk minoritetsbaggrund er, at den fagprofessionelle har viden om og forståelse for forskellige minoritetsgrupper som fx familiemønstre.

En barriere for omsætning af kerneelementet i kommunal praksis er, at relationsarbejdet kræver specialiseret viden om målgruppen samt en organisatorisk kontekst, hvor det er den eller de samme fagprofessionelle, der møder borgeren i indsatsforløbet. Denne opbygning af specialiseret faglig viden vanskeliggøres bl.a. i dag af, at indsatsen ikke er forankret et sted, hvilket vanskeliggør kapacitetsopbygning fordi frontmedarbejdere møder mange typer af udfordringer og ikke altid er opmærksomme på voldsproblematikker. Projektets ekspertgruppe fremhæver desuden de fagprofessionelles relationsopbygning til særligt målgruppen af voldsudsatte mænd. De fremhæver, at fagprofessionelle har vanskeligt ved at identificere voldsudsathed som en særskilt problematik hos mænd, da de ofte identificeres som voldudøvere. Dette har betydning i for opbygning af tillid mellem den fagprofessionelle og borgeren. En tredje barriere er, at relationen og tilliden til den enkelte voldsudsatte kan påvirke den fagprofessionelle, så det kan være vanskeligt at se, hvad der er på spil og handle objektivt og professionelt i forhold til voldsproblematikken.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 2: OVERBLIK OVER LITTERATUR 1/2

Forfatter	Titel	Sprog/land	Årstal	Undersøgellesdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater
Ragavan, M.I; T, Kristie T.; Medzhitova, J. et al.	A systematic review of community-based research interventions for domestic violence survivors	Engelsk/USA	2019	RCT	Kvinder og mænd	Høj	Alle interventioner havde positiv effekt på deltagernes liv. Seks af de inkluderede studier fremhæver relationsopbygning mellem borger og fagprofessionel som en succesfaktor i indsatsen.
Socialstyrelsen	Åben anonym rådgivning til voldsudsatte kvinder: Evalueringsrapport	Dansk/Danmark	2015	Case-kontrolstudie	Kvinder	Middel	Resultaterne peger i retning af, at ambulans rådgivning, der indeholder fokus på relationsopbygning mellem borger og fagprofessionel samt empowerment, skaber kontakt til mere ressourcestærke kvinder end til kvinder på krisecenter. Det fremhæves ligeledes, at rådgiverne vurderer, at indsatsen har haft virkning for kvinder som følge af, at de har erkendt volden. Kvinderne er tilfredse med indsatsen.
Danner	Vold mod migrantkvinder i Danmark	Dansk/Danmark	2018	Spørgeskema, interviews	Kvinder med migrantbaggrund	Lav	Undersøgelsen peger i retning af, at det har betydning for relationsopbygning, når indsatsen leveres af fagprofessionelle, som har samme baggrund som kvinderne, der modtager indsatsen.
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress	Kommunale helse- og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner	Norsk/Norge	2016	Kvalitativ interviewundersøgelse	Primært kvinder	Middel	Fortrolighed og tryghed fremhæves af fagprofessionelle som centralt for, at det bliver naturligt at bringe temaer som vold og overgrep på banen.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 2: OVERBLIK OVER LITTERATUR 2/2

Forfatter	Titel	Sprog/land	Årstal	Undersøgellesdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter
Hinsliff-Smith, K. og McGarry, J.	Understanding management and support for domestic violence and abuse within emergency departments	Engelsk/hovedsageligt vestlige lande	2017	Litteraturreview	Kvinder og mænd, der er voldudsatte og henvender sig på skadestuer	Høj	Studiet peger i retning af, at opbygning af en tillidsfuld relation mellem boger og fagprofessionel er væsentligt i forhold til opsporing af voldsramte på skadestuer. Positiv effekt for voldsudsatte ved anvendelse af screeningsværktøjer og støtte på skadestuer.
Ogunsiji, O. og Clisdell, E.	Intimate partner violence prevention and reduction: A review of literature	Engelsk/internationalt	2017	Litteraturreview	Kvinder med migrantbaggrund	Middel	Større resultater af interventionerne for deltagerne omfattede en ændring af holdninger til vold i hjemmet (for voldsoffer og voldsudøver), øget kendskab til partnervold og dens indflydelse (udøvere af indsats til immigranter), øget engagement i samfundet, større kulturel bevidsthed og kilder til faglig udvikling. Både individuelle og gruppesessioner viser sig at være effektive.
Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., et.al.	The effectiveness of critical time intervention for abused women leaving women's shelters: a randomized controlled trial	Engelsk/Holland	2018	RCT	Kvinder, der har været på kvindekrisecenter og overgår til at bo selv	Høj	Indsatsen har eksplicit fokus på relationsopbygning. Færre PTSD-symptomer og reducere af flere behov for sociale services end kontrolgruppen. Ingen effekt eller forskel fra kontrolgruppen på livskvalitet, gentagelse af vold, depressionssymptomer, psykisk pine, selvtillid eller familiestøtte og social støtte.
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress	Kommunale helse- og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner	Norsk/Norge	2016	Kvalitativ interviewundersøgelse	Primært kvinder	Lav	Fortrolighed og tryghed fremhæves af fagprofessionelle som centralt for, at det bliver naturligt at bringe temaer som vold og overgreb på banen.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 3

Fokus på sikkerhed

Indhold

Dette kerneelement omhandler sikkerheds- og trusselsvurdering samt håndtering af sikkerhedssituationen. Der er i litteraturstudiet inkluderet fire studier, der specifikt vedrører dette kerneelement, men det vurderes også, at sikkerhed indgår som elementer i indsatser i studier, der ikke er inkluderet under dette kerneelement. På tværs af de fire studier er formålet med indsatserne at sikre tryghed og etablering af trygge rammer, der kan understøtte et videre arbejde med målgruppen. Alle studier omhandler kvinder, udsat for vold i nære relationer. Der er inkluderet fire studier, som behandler dette kerneelement. Alle fire studier har udelukkende kvinder som målgruppe for en indsats.

Hvordan og hvorfor virker det?

Et studie er et RCT-studie, der omhandler et forebyggende, rådgivende program, der er målrettet sikkerhedsunderstøttelse via en hjemmeside og er bygget op om faglige principper/tilgange, der tidligere har vist sig effektive i forhold til at understøtte beslutningstagning og handling hos voldsudsatte. I indsatsen analyserer kvinden sin egen situation via screening og rådgivning, og studiet viser, at indsatsen er effektiv til at øge kvindernes beslutningstagning i forhold til sikkerhed på kort sigt (Glass, N.E; Perrin, N.A; Hanson, G. et al. 2018). De øvrige tre studier er litteraturstudier, hvoraf det ene er en evalueringsrapport (Rambøll 2015). Alle tre studier vedrører hjælpeprogrammer/ indsatser, hvor sikkerhedsvurdering og sikkerhedsplaner indgår. Studierne fremhæver vurdering af sikkerhed som et indledende element i en samlet indsats, mens de ligeledes fremhæver at sikkerhedsplaner og sikkerhedsvurdering som redskaber til at øge tryghed hos deltagerne (Rambøll 2015; Sprague, S., et al. 2017; Marshall K.J., Fowler D.N; Walters M.L, Doreson, A.B. 2018).

I tre ud af de fire studier kombineres sikkerhedsvurderingen med efterfølgende øvrige indsatser, herunder rådgivning, sagsbehandling, familierelaterede indsatser mv., mens det sidste studie specifikt omhandler udarbejdelse af sikkerhedsprofiler og rådgivning som følge heraf (Glass, N.E; Perrin, N.A; Hanson, G. et al. 2018). På tværs af alle inkluderede studier fremhæves sikkerhedsvurdering som et centralt grundlag for at skabe rum for en videre indsats, hvor de sikkerhedsmæssige hensyn er håndteret.

Projektets ekspertpanel fremhæver endvidere, at det er afgørende, at sikkerheden kontinuerligt er i fokus gennem alle faser af en indsats. Hvis ikke den voldsudsatte er i sikkerhed, kan det være en hindring for virkningen af andre tiltag.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Det er en forudsætning for overførbarehed af dette kerneelement, at de rette sikkerhedsvurderingsredskaber anvendes, og at der etableres øvrige sikkerhedsforanstaltninger end beskyttelse på krisecenter, såsom sikkerhedsplaner, overfaldsalarmer, tilbud mv.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 3: OVERBLIK OVER LITTERATUR

Forfatter	Titel	Sprog/land	Årstal	Undersøgellesdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Rambøll	Evaluering af kvindekrisecentertilbud	Dansk/ internationalt	2014	Litteraturstudie	Kvinder	Høj	I forhold til sikkerhed og beskyttelse peger studiet på udarbejdelse af sikkerhedsplaner og etablering af trygge rammer. Efter en vurdering af kvindens risiko er det centralt at udarbejde en sikkerhedsplan med udgangspunkt i kvindens specifikke situation.
Glass, N.E; Perrin, N.A; Hanson, G. et al	The longitudinal impact of an internet safety decision aid for abused women	Engelsk/ USA	2017	RCT	Kvinder	Høj	Resultaterne peger på, at indsatsen/redskabet er effektivt i forhold til at øge kvindernes beslutningstagning og handlekompetence i forhold til sikkerhed på kort sigt.
Sprague, S., et al	A scoping review of intimate partner violence assistance programmes within health care settings	Engelsk/ internationalt	2017	Litteraturreview	Kvinder	Middel	59 pct. af litteraturen rapporterer om positive effekter af hjælpeprogrammer, hvor 38,5 pct. af litteraturen rapporterer neutrale eller blandede resultater. Et studie konkluderer ikke på effektiviteten af hjælpeprogrammet. Ingen studier rapporterede negative effekter af hjælpeprogrammerne.
Marshall KJ, Fowler DN, Walters ML, Doreson AB	Interventions that address intimate partner violence and hiv among women: A systematic review	Engelsk/ internationalt	2018	Litteraturreview	Kvinder	Høj	Størstedelen af de inkluderede studier finder signifikante sammenhænge mellem interventionen og positive effekter på partnervold.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 4

Fokus på at den voldsudsatte erkender volden

Indhold

Dette kerneelement indebærer, at den voldsudsatte erkender at være udsat for vold. Erkendelse af vold handler om den voldsudsattes selvforståelse; om at se sig selv som en, der har været udsat for vold, at fralægge sig skylden for volden og at se den voldsudøvende som en, der har haft magt til at udøve vold. Kerneelementet er tæt beslægtet med kerneelement 8 *Måltrettet understøttelse af borgerens mestring og handlekompentence*. På tværs af de syv inkluderede studier fremhæves erkendelse af vold som en forudsætning for at kunne modtage rådgivning og støtte. Det er således et kerneelement, som er væsentligt i opsporingen (før en indsats iværksættes) samt under indsatsen. Kerneelementet er udledt ud fra seks studier, som alle behandler rådgivende, støttende/behandlernde indsats, og hvor erkendelse af vold indgår som en del. To af studierne har både mænd og kvinder som målgruppe for indsatsen mens fire af studierne har kvinder som målgruppe.

Hvordan og hvorfor virker det?

Omsætningen af kerneelementet sker i høj grad via støttende/behandlede og rådgivende indsatser med brug af socialfaglige og psykologiske tilgange (fx kognitiv terapi, psykoedukation, mentalisering og mestringsstøtte). Det kan omsættes både i gruppeforløb og i individuelle forløb (Rambøll 2015; Alternativ til vold 2018). Litteraturen beskriver på tværs, hvordan erkendelse af vold er en nødvendig forudsætning for at bryde med volden samt en beskyttelsesfaktor for at undgå tilbagefald (Socialstyrelsen 2015a; Bahadir-Yilmaz, E.; Oz, F. 2018; Alternativ til vold 2018). To af studierne, hvoraf det ene er et RCT, beskriver, hvordan erkendelse af vold kan ske gennem internetbaserede værktøjer, hvor den voldsudsatte selv tilgår tilpassede programmer med rådgivning i forhold til voldsudsættelse (Andersson, G., Brorell, M., Gustafsson, F. et al. 2014; Glass, N; Perrin, N.; Hanson; Bloom, G et al. 2017). Andersson, G, Brorell, M., Gustafsson, M et al. 2014 beskriver en internetbaseret rådgivningstjeneste, MIRA, som er iværksat med midler fra den svenske Socialstyrelsen, og som har vist gode resultater ved en før- og eftermåling med validerede måleredskaber.

To studier nævner specifikt *Den motiverende samtale (MI)* som et værktøj, der kan bidrage til, at den voldsudsatte erkender volden og dermed bliver klar til at tage ansvar for at komme ud af volden (Rambøll 2015; Andersson, G, Brorell, M., Gustafsson, M et al. 2014;). Endelig beskriver et studie fra Norge erfaringer med anvendelse af den psykoedukative metode *Circle of Security* i gruppeforløb som redskab til erkendelse af vold (Alternativ til vold 2018).

Projektets ekspertpanel fremhæver, at der er to tilgange til erkendelse af volden. En tilgang til erkendelse af volden ved opsporing og en anden tilgang til erkendelse af volden når den voldsudsatte har søgt hjælp. Det er væsentligt at en indsats tager højde for forskellene i arbejder med den voldsudsattes erkendelse af volden.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Det vurderes, at en væsentlig **drivkraft** for overførbareheden af dette kerneelement er, at det kan omsættes via eksisterende kompetencer og praksis i det socialfaglige, støttende og rådgivende arbejde, hvor tilgange som MI allerede bliver anvendt i rådgivende og støttende foranstaltninger. En **barriere** for overførbareheden til kommunal praksis kan være, at konkrete redskaber og tilgange til anvendelse kan kræve kompetenceudvikling af fagprofessionelle samt opkvalificering i forhold til viden om vold.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 4: OVERBLIK OVER LITTERATUR 1/2

Forfatter	Titel	Sprog/land	Årstal	Undersøgelhedsdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Socialstyrelsen	Interventionscenter ved partnervold: Beskrivende evaluering af et forsøgsprojekt	Dansk/Danmark	2015	Før-/eftermåling	Kvinder og mænd	Middel	Resultaterne viser, at de voldsudsatte oplever signifikant forbedring i forhold til oplevelse af handlemuligheder, frihed og tryghed. Erkendelse af vold er en integreret del af rådgivningsforløbet.
Alternativ til vold (Norge)	Foreldrearbeid, der det er vold i familien. Erfaringer og anbefalinger fra et klinisk prosjekt ved Alternativ til Vold	Norsk/Norge	2018	Tilfredshedsmåling	Voldsudsatte mødre	Lav	Undersøgelsen peger i retning af, at indsatsen, som integrerer psykoedukation (COS), herunder erkendelse af vold, viser positive resultater i forhold til at øge kvindernes åbenhed om vold og refleksioner om egen voldsudsathed.
Andersson, G, Brorell, M., Gustafsson, M et al	MIRA – Utveckling och prövning av en interaktiv hemsida baserad på Motiverande samtal för personer utsatta för partnervåld	Svensk/Sverige	2014	Før-/eftermåling med valideret redskab	Mænd og kvinder	Middel	<p>Indsatsen gives på en interaktiv hjemmeside og har fokus på, at den voldsudsatte erkender volden, og indeholder et målrettet understøttelse af borgerens mestring og handling ved hjælp af tilgange for MI.</p> <p>Resultaterne viser, at deltagerne har signifikant øget tillid til egen evne til at ændre sig og vigtigheden af forandring.</p> <p>Interventionen blev også vurderet som positiv af flertallet af deltagere.</p>

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 4: OVERBLIK OVER LITTERATUR 2/2

Forfatter	Titel	Sprog/land	Årstal	Undersøgelingsdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Glass, N.E; Perrin, N.A; Hanson, G. et al	The longitudinal impact of an internet safety decision aid for abused women	Engelsk/USA	2017	RCT	Kvinder	Høj	Resultaterne peger på, at indsatsen/redskabet er effektivt i forhold til at øge kvindernes beslutningstagning og handlekompetence i forhold til sikkerhed på kort sigt.
Bahadir-Yilmaz, E.; Oz, F.	The effectiveness of empowerment program on increasing self-esteem, learned resourcefulness, and coping ways in women exposed to domestic violence.	Engelsk/Tyrkiet	2018	RCT	Kvinder	Høj	Studiet viser, at de kvinder, som har modtaget indsatsen, har øget mestring, selvtillid og handlekompetence.
Rambøll	Evaluering af kvindekrisecentertilbuddene – litteraturstudie	Dansk/internationalt	2015	Litteraturstudie	Kvinder	Høj	Reviewet peger på, at gruppebaserede indsatser med fokus på spejling mellem de voldsudsatte samt emotionel støtte og samvær med ligestillede er virksomt.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 5

Målrettet understøttelse af borgerens mestring og handlekompetencer

Indhold

Dette kerneelement indebærer et fokus på dens voldsattes ressourcer, styrker og handlemuligheder, så den voldsudsatte sættes i stand til at meste egen tilværelse og får opbygget handlekompetence i forhold til at komme ud af volden. Kerneelementet omsætter på den måde de overordnede principper i en recovery/rehabiliterende tilgang. På tværs af litteraturen er dette kerneelement stærkt understøttet i forhold til virkning og belyses i ni studier, hvor fire er RCT-studier. Kerneelementet er således ganske godt underbygget. To af studierne har både mænd og kvinder som målgruppe for indsatsen og syv af studierne har kvinder som målgruppe. Kerneelementet er relevant både i forhold til opsporing af voldsudsatte, hvor det er væsentligt tidligt at få den voldsudsatte til at se sig selv som en, der kan handle på egen hånd frem for et offer for vold. Kerneelementet beskrives samtidig som centralt undervejs og som afslutning på et indsatsforløb.

Hvordan og hvorfor virker det?

Omsætningen af kerneelementet sker via opsporende (se også under kerneelementet *Integreret og rutinemæssig opsporing af vold*), støttende/ behandlede og rådgivende indsatser med brug af socialfaglige og psykologiske tilgange (fx kognitiv terapi, psykoedukation, mentalisering, coaching og mestringsstøtte). Det kan omsættes både i gruppeforløb og i individuelle forløb (Rambøll 2015; Alternativ til vold 2018; Socialstyrelsen 2015; Socialstyrelsen 2015) samt i onlinebaserede indsatser/redskaber (Andersson, G., Brorell, M., Gustafsson, F. et al. 2014; Glass, N; Perrin, N.; Hanson; Bloom, G. et al. 2017; Roddy, M.K.; Gorgia; E.J.; Doss B.D. 2018;).

Tre af studierne beskriver, hvordan konkrete interventioner af støttende, rådgivende og behandlede karakter har effekt i forhold til at øge mestring, handlekompetence, selvtillid for voldsudsatte. Mestring, handlekompetence og selvtillid er væsentlige faktorer for at bryde ud af vold. Et tyrkisk studie (Bahadir-Yilmaz, E.; Oz, F. 2018) beskriver således, hvordan et rådgivningsprogram på 10 sessioner til voldsudsatte kvinder har en positiv effekt i forhold til at øge kvindernes mestring, selvtillid og handlekompetence.

Et svensk studie beskriver, hvordan en internetbaseret indsats, som er iværksat af den svenske Socialstyrelse (Andersson, G., Brorell, M., Gustafsson, F. et al. 2014) har vist sig virksomt i forhold til at øge de voldsudsattes tillid til egen evne til at ændre sig og har øget deres forståelse af vigtigheden af forandring.

To RCT-studier (Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., Jonker I.E. et al. 2018; Ferrari, G.; Feder, G.; Agnew-Davies, R. et al. 2018) viser, at støttende/rådgivende indsatser har en positiv effekt i forhold til at reducere mentale problemer (angst, PTDS, depression). Det ene af disse studier viser også, hvordan en *Critical Time Intervention* (CTI), der også inkluderer et fokus på mestring og handlekompetence, har vist sig effektivt i forhold til at reducere støttebehov for de voldsudsatte (Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., Jonker I.E. et al. 2018).

Projektets ekspertpanel fremhæver, at det er afgørende, at fagprofessionelle i omsætningen af kerneelementet er opmærksomme på at skabe en balance mellem at tale om og med borgeren som offer på den ene side og som en person, der kan mestre sin livssituation, på den anden side. Denne balance er afgørende i arbejdet med at motivere borgeren til mestring af egen livssituation.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Det vurderes, at en væsentlig **drivkraft** for overførbareheden af dette kerneelement er, at det kan omsættes i eksisterende praksis i det socialfaglige støttende og rådgivende arbejde, hvor recovery- og rehabiliterende tilgange med fokus på handlekompetence og mestring allerede anvendes. En **barriere** for overførbareheden til kommunal praksis kan være, at en del af de konkrete redskaber, som understøtter kerneelementets udfoldelse, kræver opkvalificering i forhold til viden om vold og kompetenceudvikling i forhold til anvendelsen af redskaberne.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 5: OVERBLIK OVER LITTERATUR 1/3

Forfatter	Titel	Sprog/Land	Årstal	Undersøgelses-design	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Bahadir-Yilmaz, E.; Oz, F.	The effectiveness of empowerment program on increasing self-esteem, learned resourcefulness, and coping ways in women exposed to domestic violence	Engelsk/Tyrkiet	2018	RCT	Kvinder	Høj	Studiet viser, at de kvinder, som har modtaget indsatsen, har øget mestring, selvtillid og handlekompetence.
Rambøll	Evaluering af kvindekrisecentertilbud	Dansk/internationalt	2014	Litteraturgennemgang	Kvinder	Middel	Studiet peger på, at MI (Motivational Interview) er virksomt i forhold til gruppebaserede og individuelle indsatser.
Glass, N; Perrin, N.; Hanson; Bloom, G et al.	The longitudinal impact of an internet safety decision aid for abused women	Engelsk/USA	2017	RCT	Kvinder	Høj	Resultaterne peger på, at indsatsen/redskabet er effektivt i forhold til at øge kvindernes beslutningstagning og handlekompetence i forhold til sikkerhed på kort sigt.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 5: OVERBLIK OVER LITTERATUR 2/3

Forfatter	Titel	Sprog/Land	Årstal	Undersøgelser-design	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Ferrari, G.; Feder, G.; Agnew-Davies, R. et al.	Psychological advocacy towards healing (PATH): A randomized controlled trial of a psychological intervention in a domestic violence service setting	Engelsk/USA	2018	RCT	Kvinder	Høj	Indsatsen fokuserer på brugernes egen anvendelse af kognitive adfærdsmæssige strategier og teknikker. Studiet viser, at indsatsen har positiv effekt i forhold til reduktion af mentale problemer.
Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., Jonker I.E. et al.	The effectiveness of Critical Time Intervention for abused women leaving women's shelters: a randomized controlled trial	Engelsk/Holland	2018	RCT	Kvinder	Høj	CTI integrerer et fokus styrke og ressourcer hos den voldsudsatte. Studiet viser, at programmet er effektivt i forhold til at reducere PTSD-symptomer og reducere af behov for støtte hos målgruppen. Dog har indsatsen ingen effekt i forhold til livskvalitet, gentagelse af vold, psykisk smerte depressionssymptomer, selvtillid eller familiestøtte og social støtte.
Socialstyrelsen	Åben anonym rådgivning til voldsudsatte kvinder: evalueringsrapport	Danmark/dansk	2015	Casekontrolstudie	Kvinder	Middel	Resultaterne peger i retning af, at ambulante rådgivning, der indeholder fokus på empowerment, formår at skabe kontakt til mere ressourcestærke kvinder end kvinder på krisecenter. Kvinderne er tilfredse med indsatsen.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 5: OVERBLIK OVER LITTERATUR 3/3

Forfatter	Titel	Sprog/Land	Årstal	Undersøgelles-design	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Roddy, M.K.; Gorgia; E.J.; Doss B. D.	Couples with intimate partner violence seeking relationship help	Engelsk/USA	2018	RCT	Par, hvor der er vold (lavintensiv vold og højintensiv vold)	Høj	Studiet viser, at et onlinebaseret selvhjælpsprogram til par med fokus på at styrke parforholdet kan reducere og forebygge fysiske konflikter.
Andersson, G., Brorell, M., Gustafsson, F. et al.	MIRA – Utveckling och prövning av en interaktiv hemsida baserad på Motiverande samtal för personer utsatta för partnervåld	Svensk/Sverige	2014	Før-/eftermåling med valideret redskab	Mænd og kvinder	Middel	<p>Indsatsen gives på en interaktiv hjemmeside og har fokus på, at den voldsudsatte erkender volden, og indeholder en målrettet understøttelse af borgerens mestring og handling ved hjælp af tilgange fra MI.</p> <p>Resultaterne viser, at deltagerne har signifikant øget tillid til egen evne til at ændre sig og øget deres forståelse af vigtigheden af forandring.</p> <p>Interventionen blev også vurderet som positiv af flertallet af deltagere.</p>
Alternativ til vold (Norge)	Foreldrearbeid, der det er vold i familien Erfaringer og anbefalinger fra et klinisk prosjekt ved Alternativ til Vold	Norsk/Norge	2018	Tilfredshedsmåling	Voldsudsatte mødre	Lav	Undersøgelsen peger i retning af, at indsatsen, som integrerer en metode til psykoedukation (COS) og fokus på borgerens mestring og handling, viser positive resultater.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 6

Spejling

Indhold

Dette kerneelementet indebærer, at der sker en spejling mellem de voldsudsatte eller andre borgere som en del af indsatsen. Spejling fremhæves som væsentligt i tre studier, men som for kerneelementet "Aktivering af netværk" gælder det at, *hvordan* spejling kan omsættes, kun berøres i begrænset omfang. Studierne beskriver overordnet, at spejling mellem ligesindede er et relevant indhold i løbet af rådgivende og støttende indsatser, da spejling kan bidrage til erkendelse og aftabuering af vold. Der er inkluderet tre studier til belysning af dette kerneelement. Et af studierne har immigranter som målgruppe for indsatsen og to af studierne har kvinder som målgruppe hvoraf et af studierne udelukkende undersøger indsatser for migrantkvinder.

Hvordan og hvorfor virker det?

Studierne beskriver, hvordan spejling kan fordre emotionel støtte og normalisering af voldsoplevelser, så den voldsudsatte får lettere ved at bryde ud af volden. Litteraturen beskriver, hvordan kerneelementet omsættes i fx gruppeforløb, uformelle sociale aktiviteter og dialogmøder mellem kvinder, der har været udsat for vold (Rambøll 2015). Desuden kan spejling også finde sted ved, at kvinder, som ikke har været udsat for vold, deltager i gruppeforløb, så der kan ske en positiv spejling. Dette gør sig særligt gældende for minoritetsgrupper (Danner 2018). Et af studierne omhandler kvinder med migrantbaggrund (Olayide Ogunsiji and Emma Clisdell 2017), hvor der særligt er fokus på netværksskabelse med udgangspunkt i kulturel forståelse og "spejling i ligesindede". Spejling kan ligeledes fordre, at de voldsudsatte etablerer nye netværk internt i et gruppeforløb, som kan fungere som en ressource i forhold til at udvide den enkeltes handlemuligheder (Olayide Ogunsiji and Emma Clisdell 2017; Danner 2018). Endelig fremhæves det i et enkelt studie af migrantkvinder, at spejling også kan ske ved, at de fagprofessionelle, som leverer indsatsen, agerer rollemodel ved at have samme baggrund som målgruppen for indsatsen og derigennem kan øge tilliden tidligt i indsatsen (Danner 2018).

Ifølge projektets ekspertpanel er spejling særligt vigtigt for borgeren med migrant- og eller flygningebaggrund. Derudover er det afgørende for virkningen ift. spejling i andre voldsudsattes historier, at der arbejdes aktivt med at gøre gruppen klar til at høre andre historier om vold i nære relationer, som kan være voldsomme.

Drivkræfter og barrierer i forhold til overførbare

En **drivkraft** for overførbareheden til kommunal praksis er, at dette kerneelement sker ved omsætning i gruppebaserede indsatser, som kan drives inden for den eksisterende kommunale tilbudsvifte. En anden drivkraft, som fremhæves af projektets ekspertgruppe er særligt henvendt til voldsudsatte med etnisk minoritetsbaggrund. Hvis de fagprofessionelle har viden om og forståelse for minoritetsgrupper, kan der også ske en positiv spejling mellem fagprofessionel og borger. En **barriere** for overførbareheden er, at vi ikke fra litteraturen har specifik viden om tilgange, redskaber eller metoder, der kan anvendes til at omsætte kerneelementet.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 6: OVERBLIK OVER LITTERATUR

Forfatter	Titel	Sprog/land	Års-tal	Undersøgellesdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Danner	Vold mod migrantkvinder i Danmark	Dansk/Danmark	2018	Spørgeskema, interviews	Kvinder med migrantbaggrund	Lav	Indsatsen arbejder med dialoggrupper, hvor voldsudsatte kan dele erfaringer. Undersøgelsen peger i retning af, at spejling har en betydning for indsatsens virkning.
Rambøll	Evaluering af kvindekrisecentertilbuddene – litteraturstudie	Dansk/internationalt	2015	Litteraturstudie	Kvinder	Høj	Reviewet peger på, at gruppebaserede indsatser med fokus på spejling mellem de voldsudsatte samt emotionel støtte og samvær med ligestillede er virksomt.
Olayide Ogunsiji and Emma Clisdell	Intimate partner violence prevention and reduction: A review of literature.	Engelsk	2017	Litteraturreview	Immigranter	Middel	Større resultater af interventionerne for deltagerne omfatter en ændring af holdninger til vold i hjemmet (for voldsoffer og voldsudøver), øget kendskab til partnervold og dens indflydelse (udøvere af indsats til immigranter), øget engagement i samfundet, større kulturel bevidsthed og kilder til faglig udvikling. Både individuelle og gruppesessioner viser sig at være effektive.

IDENTIFICERED E KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 7: BESKRIVELSE

Aktivering af netværk

Indhold

Dette kerneelement indebærer aktivering af målgruppens netværk i indsatsen. Aktivering af netværk fremhæves i to studier som centralt, men de inkluderede studier udfolder i begrænset omfang det præcise indhold for, *hvordan* netværk kan aktiveres i indsatsen. De studier, som fremhæver aktivering af netværk betoner imidlertid lokalsamfundsinddragelse og aktiv brug af pårørende og eksisterende netværk (Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., et al. 2018; Ogunsiji, O. og Clisdell, E. 2017). Netværk er centralt i begyndelsen, i løbet af en indsats og som afslutning på en indsats. De to studier har udelukkende kvinder som målgruppe for den undersøgte indsats, hvoraf et af studierne kun ser kvinder med migrantbaggrund.

Hvordan og hvorfor virker det?

Studierne beskriver overordnet, hvordan netværk og pårørende er centrale aktører, når den voldsudsatte er under behandling, samt i tiden efter en given indsats. Det er centralt, at netværket dels har forståelse af den voldsudsattes situation – enten som pårørende, øvrigt netværk eller ligesindet, der har deltaget i samme/lignende indsats. Dels fremhæves det, at netværk kan være en ressource til at understøtte den enkelte og skabe (nye) muligheder for et liv uden vold. Dette gælder både eksisterende netværk, der har en positiv indvirkning på den voldsudsatte, samt etablering af nye velfungerende netværk.

De inkluderede studier beskriver overordnet to forhold som centrale i omsætningen af kerneelementet. Aktivering af netværk indebærer *for det første*, at der arbejdes med en indledende kortlægning/identifikation af borgerens netværk, så det bliver muligt at inddrage borgerens eksisterende netværk som en ressource i indsatsen. *For det andet* beskriver litteraturen, at aktivering af netværk også indebærer, at der i indsatsen arbejdes med at inddrage og styrke netværket, således dette kan spille en aktiv rolle som ressource og mulighed for at understøtte voldsudsatte i forhold til opbakning og udvikling under og efter endt indsats. Inddragelsen kan ske ved rådgivning til pårørende og netværk om håndtering af at være i tæt relation til en person, der er udsat for vold, samt rådgivning om, hvordan man som pårørende kan bakke op om den voldsudsattes udvikling.

Ifølge projektets ekspertpanel er det individuelt, hvilket netværk, der bør aktiveres i indsatsen. Generelt kan man tale om to typer af netværk: borgerens eksisterende netværk eller et nyt netværk (fx via frivillige organisationer, arbejde, fritidsaktiviteter). Om det er det ene eller det andet netværk, der er gavnligt at aktivere skal kortlægges inden aktivering.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Den inkluderede litteratur beskriver ikke detaljeret indhold for eller konkrete redskaber til, hvordan kerneelementet udfoldes i praksis (fx ved redskaber til kortlægning af netværk eller metoder til inddragelse af netværk). Derfor er det ikke muligt at udlede centrale drivkræfter og barrierer for overførbarehed for dette kerneelement. Der findes dog relevante erfaringer fra andre socialfaglige indsatser, som har fokus på at inddrage netværk, som en del af indsatsen. Fx indsatser, der udvikles i regi af UIP-projektet i regi af Socialstyrelsen "Gruppebaseret bostøtte".

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 7: OVERBLIK OVER LITTERATUR

Forfatter	Titel	Sprog/land	Årstal	Undersøgelingsdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater/fund
Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., et.al.	The effectiveness of critical time intervention for abused women leaving women's shelters: a randomized controlled trial	Engelsk/ Holland	2018	RCT	Kvinder, der har været på kvindekrisecenter og overgår til at bo selv.	Høj	<p>Indsatsen har fokus på netværk/lokalsamfundet som ressource for den voldsudsatte.</p> <p>Færre PTSD-symptomer og reducere af flere behov for sociale services end kontrolgruppen.</p> <p>Ingen effekt eller forskel fra kontrolgruppen på livskvalitet, gentagelse af vold, depressionssymptomer, psykisk pine, selvtillid eller familiestøtte og social støtte.</p>
Ogunsiji, O. og Clisdell, E.	Intimate partner violence prevention and reduction: A review of literature	Engelsk/ internationalt	2017	Litteraturreview	Kvinder med migrantbaggrund	Middel	<p>Studiet finder på tværs af de gennemgåede indsatser, at inddragelse af netværk/lokalsamfund er virksomt.</p> <p>Øvrige større resultater af interventionerne for deltagerne omfatter en ændring af holdninger til vold i hjemmet (for voldsoffer og voldsudøver), øget kendskab til partnervold og dens indflydelse (udøvere af indsats til immigranter), øget engagement i samfundet, større kulturel bevidsthed og kilder til faglig udvikling.</p> <p>Både individuelle og gruppesessioner viser sig at være effektive.</p>

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 8

Koordineret samarbejde mellem aktører

Indhold

Dette kerneelement indebærer, at der arbejdes med tæt koordinering mellem forskellige aktører både i forhold til den enkelte sag og i forhold til, hvordan indsatsen er organiseret og forankret. To reviews (Rambøll 2015; Moen, Bergman og Øverlien 2018) finder på tværs af gennemgange af grå og international litteratur, at det koordinerede samarbejde er en forudsætning for at arbejde med virksomme indsatser, og at koordineret samarbejde mellem aktører er nødvendigt både før, under og efter en indsats, og kerneelementet er således ganske godt understøttet. Der er inkluderet tre studier til belysning af dette kerneelement. To af studierne fokuserer på både kvinder og mænd, mens det sidste studie udelukkende undersøger indsatser for kvinder.

Hvordan og hvorfor virker det?

I forhold til koordinering i den enkelte sag lægger studierne vægt på, at der sker relevant koordinering på tværs af sektorer (ml. kommune, region, stat og civilsamsfunds-/private tilbud) og mellem forskellige aktører (inden for fx en kommune), som bidrager til, at den indsats, der tilbydes, bliver effektiv og målrettet. Her er det væsentligt, at koordineringen sker med den rette timing og sker kontinuerligt før, under og efter en intervention (Moen, Bergman, og Øverlien 2018).

I forhold til *forebyggelse og opsporing* er dette væsentligt i forhold til at sikre, at de forskellige aktører, som møder borgerne i forskellige "indgange", kender mulighederne for støtte og kompetencer i andre fagområder, og hvor de skal rette henvendelse (Rambøll 2015). En evaluering af en interventionsindsats, som er organiseret i samarbejde mellem politiet og to NGO'er viser desuden, at samarbejdet mellem aktører om opsporing og rekruttering af voldsudsatte sandsynligvis er virksomt i forhold til, at voldsudsatte får hjælp tidligere og således forhindrer, at volden eskaleres eller bliver langvarig (Socialstyrelsen 2015a). *I løbet af* indsatsen er det væsentligt at sikre, at indsatsen på voldsområdet er koordineret til øvrige relevante tiltag og aktører, der har betydning i den enkelte sag (Rambøll 2015) samt ved *afslutning* af en indsats i forhold til at sikre, at der er lagt en klar plan for borgerens fortsatte udvikling. Netop efterværn – eller plan for den voldsudsattes videre forløb – er et aspekt, som flere studier peger på som centralt for en interventions virkning på lang sigt (fx Ferrari, G.; Feder, G.; Agnew-Davies, R. et al. 2018; Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., Jonker I.E. et al. 2018).

På det fagprofessionelle niveau kan koordineringen fx ske ved hjælp af fælles kompetenceudvikling, som sætter fokus på aktørernes samarbejde, ansvarsområder og snitflader i og på tværs af sektorer. På det organisatoriske niveau er det nødvendigt med en *støttende organisationskontekst* (Moen, Bergman, og Øverlien 2018), med tilstrækkelige ressourcer, ledelsesfokus og kompetencer til at sætte fokus på vold som særskilt problemstilling og evt. med retningslinjer, der beskriver rollefordeling og ledelsesansvar både i egen organisation og mellem sektorer.

Drivkræfter og barrierer for overførbare

En **drivkraft** for dette kerneelement i forhold til overførbare er fx at en del danske kommuner allerede arbejder med koordinerende sagsbehandling på tværs af voksenområdet. Således vil en koordinering i intra-kommunalt regi kunne tilpasses en eksisterende kommunal organisering. En **barriere** for overførbare er, at der i Danmark ikke eksisterer nationale retningslinjer/handleplaner, der fastlægger ansvars- og rollefordeling mellem sektorer på voldsområdet. Endelig fremhæver projektets ekspertgruppe, at en væsentlig barrierer er, at der ikke findes en fælles forståelse mellem aktører af, hvad der udgør vold i nære relationer, og hvem der varetager denne opgave.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

KERNEELEMENT 8: OVERBLIK OVER LITTERATUR

Forfatter	Titel	Sprog/land	Årstal	Undersøgellesdesign	Målgruppe	Vurderet evidens	Effekter/resultater
Rambøll	Evaluering af kvindekrisecentertilbud	Dansk/internationalt	2014	Litteraturgennemgang	Kvinder	Middel	Rådgivning er mere virksom, når rådgivningsfunktionen sikrer koordination i forhold til de forskellige fagpersoner, der er involveret i den voldsudsattes sag. Det fordrer tæt samarbejde mellem de forskellige aktører.
Socialstyrelsen	Interventionscenter ved partnervold: Beskrivende evaluering af et forsøgsprojekt	Danmark	2015	Før/eftermåling samt casekontrol	Kvinder og mænd samt deres partnere (voldsudøvere)	Middel	Evalueringen peger i retning af, at et koordineret samarbejde mellem politi, kommune og rådgivning om opsporing og henvisning giver positive resultater for voldsudsatte.
Moen, Bergman, og Øverlien	Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. Kartlegging av kunnskap for veien videre	Norsk/internationalt	2018	Litteraturgennemgang	Børn, kvinder og mænd	Høj	Samhandlingskompetencer på tværs af sektorer og aktører gør indsatsen mere effektiv. Tydelig organisering om rammer og ansvar for indsatsen er en forudsætning for virkning/effekt.

Indsatser og kerneelementer hos danske NGO'er

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDLEDNING TIL INDSATSBESKRIVELSER

Kerneelementer identificeret i praksis

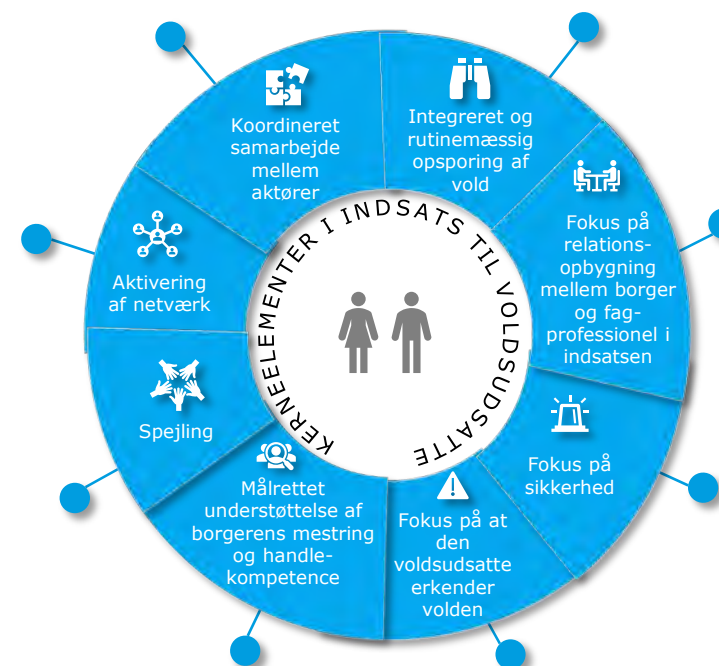
Denne del af kapitlet præsenterer 25 indsatser og udfolder, hvordan kerneelementerne omsættes i de enkelte indsatser. Indledningsvis beskrives indsatser fra de danske NGO'er, dernæst beskrives indsatser fra Sverige og Norge og til sidst beskrives indsatser, som er gengivet i LUVs inspirationskatalog.

For hver indsats beskrives følgende:

- Formål
- Målgruppe
- Indhold
- Faglighed og kompetencer
- Vidensgrundlag
- Resultater/virkning
- Drivkræfter og barrierer for overførbare til kommunal kontekst.

I identificeringen af kerneelementer for de enkelte indsatser har vi foretaget en *indledende* vurdering af, hvilke kerneelementer der udfoldes i de enkelte indsatser, og disse er beskrevet. Beskrivelsen af indsatserne viser, at det ikke har været muligt at finde alle kerneelementerne i afdækningen af praksis. Det betyder imidlertid ikke, at der ikke kan være flere kerneelementer end dem, der er identificeret for de enkelte indsatser, men at de ikke er blevet ekspliciteret i de interviews, vi har foretaget med organisationer og indsatsejere.

Som afslutning på dette kapitel præsenterer vi en opsamling, der viser, hvilke indsatser der har udfoldet de enkelte kerneelementer.

IDENTIFICERERE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 1

DANNER – SIG DET TIL NOGEN (DANMARK)

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen er at få borgerne i målgruppen til at bryde med volden på et tidligere tidspunkt og på sigt opnå frihed, sikkerhed, selvstændighed, tryghed og mulighed for selvforsøgelse.

Målgruppe

Målgruppen er kvinder over 18 år, som indenfor det seneste år har været udsat for fysisk, psykisk, seksuel og/eller materiel vold af en partner, ekspartner eller en anden nær relation.

Indhold

Indsatsen er et samarbejde mellem Danner, Ringsted Krisecenter og Randers Krisecenter. Indsatsen indledes med en telefonisk visitationssamtale, hvorfra det afgøres, om borgeren er i målgruppen. Herefter afholdes første rådgivningssamtale, hvor borgerens situation kortlægges efter en række parametre såsom økonomi, børn, bolig, støttenetværk, beskæftigelse samt juridisk forhold. Kortlægningen gennemføres ved hjælp af dialog- og progressionsværktøjet *Empowerment Star*. Baseret på kortlægningen vurderes det, om borgeren skal have et individuelt socialfagligt forløb, et individuelt psykologfagligt forløb eller i et gruppeforløb med andre voldsudsatte kvinder. Erfaringen er, at borgeren oftest starter med at modtage individuel socialfaglig rådgivning, hvorefter vedkommende tilbydes fx et psykologfagligt forløb eller gruppeforløb.

Borgeren tilbydes i udgangspunktet fem samtaler. Herefter følges op på borgerens progression ved hjælp af *Empowerment Star*. Baseret på resultaterne af denne opfølgning vurderes det, om borgeren tilbydes fem yderligere samtaler. Det maksimale antal af samtaler en borger kan modtage er 15.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen er baseret på en empowerment-tilgang med fokus på at etablere et helhedsorienteret blik på borgerens situation. Derudover er psykoedukation et centralt element i samtaleforløbene, der hjælper borgeren med at erkende volden, øge forståelse af volden og dens indvirkning på borgerens situation. Medarbejderne i indsatsen skal besidde en høj grad af juridisk viden med henblik på at kunne vejlede borgerne inden for juridiske forhold og en voldsfaglighed, der øger forståelsen af borgernes situation.

Vidensgrundlag

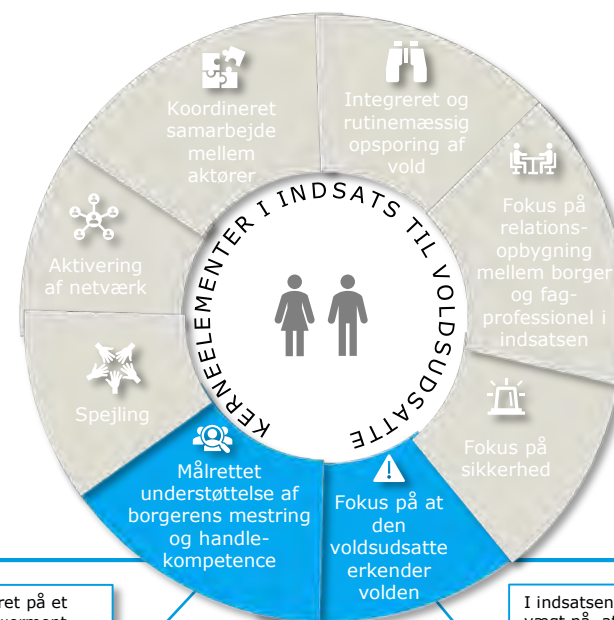
Ud over den overordnede tilgang fra kognitiv terapi, har det ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen er baseret på gennem interviews med organisationen.

Resultater/virkning

Indsatsen evalueres af Oxford Research. Indsatsen blev igangsat i slutningen af 2018, hvorfor der på nuværende tidspunkt er få gennemførte forløb. Resultaterne af disse forløb tyder på, at indsatsen formår at øge borgernes trivsel (WHO-5), og at borgerne scorer højere på flere parametre i *Empowerment Star*, herunder helbred og sundhed, juridiske forhold og selvværd.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

En central drivkraft i forhold til overførbarehed er, at indsatsen allerede drives i et samarbejde med to kommuner. En barriere for overførbarehed er, at borgerne i indsatsen ikke ønsker at have kontakt med kommunen.

Indsatsen er baseret på et grundlag af empowerment, hvor fokus er, at borgeren selv skal sætte sig i stand til at handle på egen situation.

I indsatsen lægges vægt på, at borgeren skal erkende for at bryde med volden.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 2

FORENINGEN MEDUSA – AMBULANT RÅDGIVNING (DANMARK)

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen er at understøtte borgeren i at bryde med partnervold og mindske følgerne heraf. Fokus er få borgeren til at indse egne handlemuligheder.

Målgruppe

Indsatsens målgruppe er kvinder over 18 år, der er eller har været udsat for vold. Der skelnes ikke mellem voldsformer. Kvinder med misbrugsproblematik kan inkluderes i indsatsen, men også ekskluderes, såfremt misbruget har omfattende karakter.

Indhold

Ved henvendelse til organisationen foretages indledningsvist en screening af, om borgerens behov kan imødekommes af den ambulante rådgivning, eller om borgeren i stedet har behov for et krisecenterophold. Vælges den ambulante rådgivning, modtager borgeren mellem tre til fem samtaler. Der er ikke fastsatte begrænsninger i forhold til, over hvor lang en periode borgeren må modtage samtalerne.

Rådgivningssamtalerne varetages af to frivillige rådgivere, som – så vidt muligt – følger borgeren igennem vedkommendes forløb. Der er som minimum altid én gennemgående rådgiver i borgerens forløb. Rådgivningens fokus følger borgerens eget fokus og støttebehov og justeres fra samtale til samtale.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen udgøres af en empowerment-baseret tilgang, hvor rådgiveren lytter til borgerens udfordringer og understøtter borgeren til selvhjælp. Derudover er der fokus på ligeværdet i at tro på borgerens historie, uanset hvad denne indebærer.

Rådgiverne er frivillige. De uddannes på et intern uddannelsesforløb, hvor de opnår viden om alle former for vold med efterfølgende sidemandsoplæring. Efter hver rådgivningssamtale giver rådgiverne hinanden supervision.

Vidensgrundlag:

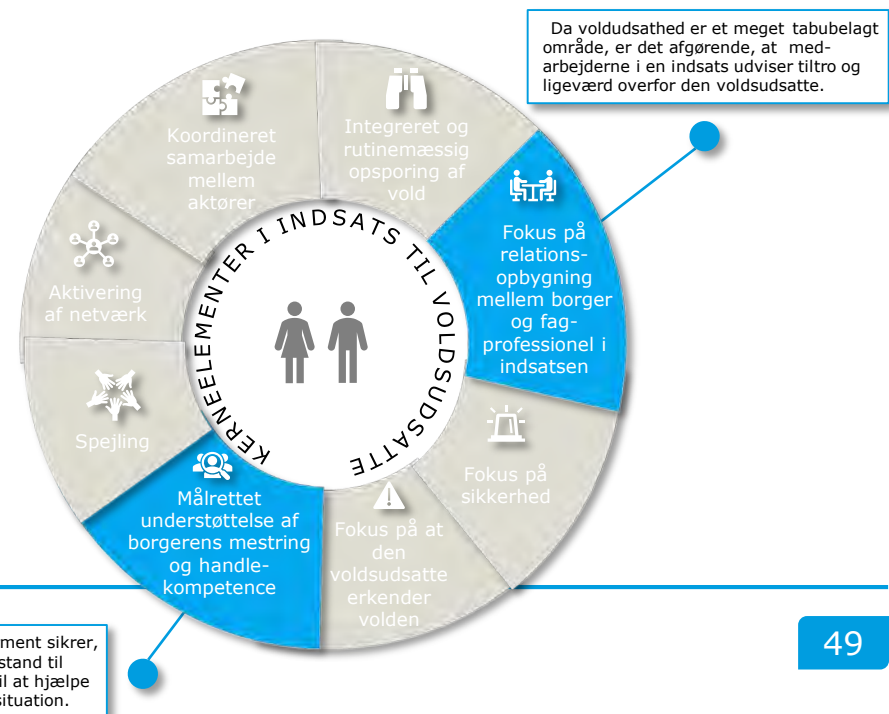
Tilgangen er erfaringsbaseret.

Resultater/virkning

Der foreligger ikke dokumentation for virkningen af indsatsen. Organisationen oplever det som særligt virkningsfuldt, at der etableres en ligeværdig relation mellem borger og frivillig i indsatsen, som er empowerment-baseret.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

En drivkraft i forhold til overførbarehed er, at Medusa har en formaliseret partnerskabsaftale med to kommuner. En barriere for at drive indsatsen i den kommunale kontekst er, at en stor del af kvinderne, som modtager indsatsen, ikke identificerer sig som en målgruppe, der skal modtage støtte i kommunalt regi.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 3

JOAN SØSTRENE – AMBULANT RÅDGIVNING (DANMARK)

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen er at tilbyde borgere, der er udsat for seksuel vold, tryghed og støtte.

Målgruppe

Indsatsens målgruppe er kvinder, der er udsat for seksuel vold. Organisationen ekskluderer dog ikke kvinder, som er udsat for andre voldsformer.

Indhold

Indsatsen indebærer telefonisk, personlig og e-mailbaseret anonym rådgivning. Der er ikke tale om rådgivningsforløb, men flere borgere anvender indsatsen over en længere periode ved behov. Indsatsen drives af frivillige og er tilgængelig to gange om ugen i 2 ½ time ad gangen.

Faglighed og kompetencer

De frivillige i indsatsen har ikke en fælles baggrund, men kommer alle igennem et intern oplæringsforløb. Derudover udøves fælles supervision nogle gange om året og ved ekstraordinære hændelser. Indholdet i dette forløb er baseret på de erfaringer, der er gjort ved at drive indsatsen.

Vidensgrundlag

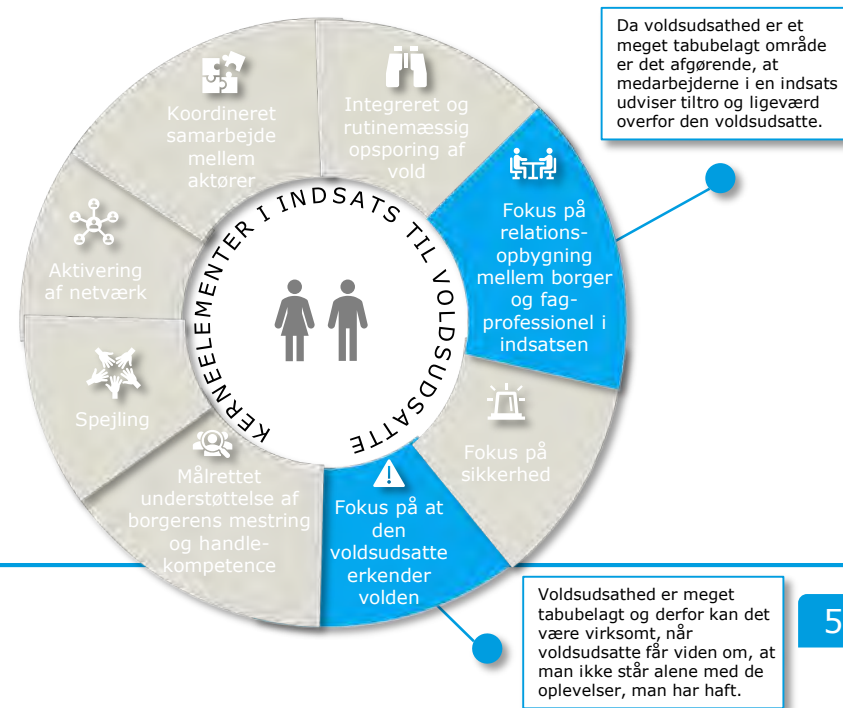
Rådgivningen er ikke baseret eksplicit på et metodisk eller teoretisk grundlag.

Resultater/virkning

Der foreligger ikke dokumentation for virkningen af indsatsen. Organisationen oplever, at indsatsen har en positiv virkning for borgerne. Det opleves særligt virkningsfuldt, at der etableres en tillidsfuld relation mellem borger og frivillig, hvor borgerne mødes med en åben og lyttende tilgang.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

En drivkraft for overførbarehed til kommunal kontekst er, at indsatsen er et lavtærskel tilbud, som drives af frivillige. En barriere er, at indsatsen ikke er beskrevet eller dokumenteret.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 4

PROJEKT Q-VÆRK (DANMARK)

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen er, at voldsudsatte får rådgivning, støtte og redskaber til at håndtere aktuelle problemstillinger og opnå nye handlemuligheder og overblik.

Målgruppe

Indsatsens målgruppe er kvinder, som har været og som er udsat for vold. Organisationen arbejder med alle voldsformer. Dog er eksklusionskriterier alvorlig psykisk sygdom og opsøgende stalking.

Indhold

Indsatsen indledes med en visitationssamtale, der afholdes af en række projektledere. I denne samtale afdækkes borgerens voldssituation og det vurderes, hvorvidt borgeren er i målgruppen for indsatsen. Herefter vurderes det, om borgeren tilbydes at deltage i projektets samtalegrupper og/eller et rådgivningsforløb med en socialrådgiver.

Sidstnævnte indebærer, at borgeren deltager i fem samtaler med en socialrådgiver, hvor der er mulighed for at forlænge til op til 10 samtaler. Ved første rådgivningssamtale lægges en handleplan for borgerens forløb. Handleplanen målrettes ved hjælp af kvalitative målsætninger. Indholdet i de efterfølgende rådgivningssamtaler har fokus på socialfaglige forhold, hvor borgerne samtidig hjælpes med sager i fx Statsforvaltningen, ved domstolene eller lignende.

Organisationens anden indsats består af samtalegrupper, som tilbydes borgere, der har brudt med volden minimum seks måneder tidligere end indsatsen påbegyndes. Grupperne mødes 10 gange a to timers varighed, og samtalerne berører faste temaer, der faciliteres af en psykoterapeut.

Faglighed og kompetencer

Det socialfaglige rådgivningsforløb tilrettelægges af den socialrådgiver, der tildeles borgeren. Rådgivningsforløbenes store socialfaglige fokus kræver, at rådgiver besidder voldsfaglighed samtidig med at have erfaringer som socialrådgiver. Sidstnævnte gælder særligt med henblik på at håndtere interaktionen med offentlige indsatser. For samtalegrupperne kræver det ligeledes en voldsfaglighed og erfaring med gruppeterapi.

Vidensgrundlag

Det har ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen er baseret på gennem interviews med organisationen.

Resultater/virkning

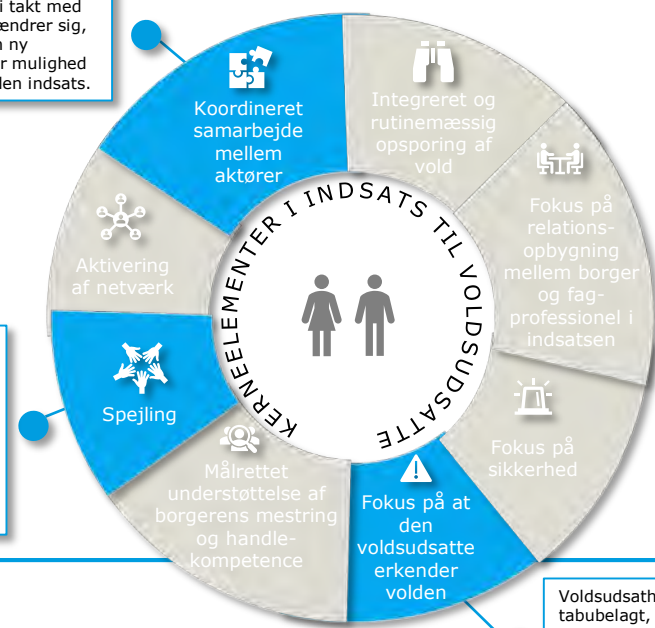
Der foreligger ikke dokumentation for virkningen af indsatsen. Ifølge projektlederne udgør fastlagte målsætninger og stor fleksibilitet i forløbene særligt virksomme elementer for borgerne. Forløbenes fleksibilitet sikrer, at indsatsen imødekommer borgerens behov, som kan ændre sig undervejs, ligeledes kan borgeren henvises videre til fx samtalegrupper, hvis behovet kalder på mere terapi. I samtalegrupperne opleves det som virkningsfuldt, at borgerne kan spejle sig i hinandens oplevelser og genkende egne reaktionsmønstre hos andre.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

En central drivkraft for overførbareheden er, at rådgivningen leveres af socialfaglige medarbejdere. Yderligere har projektet et formaliseret samarbejde med Frederiksberg Kommune, hvor borgere bliver henvist til forløb som en del af borgernes handlingsplan. Organisationen peger på, at det kan være en barriere, at kvinderne, som modtager indsatsen, ikke oplever sig selv som modtagere af en kommunale indsats.

Muligheden for løbende ændringer i forløbet i takt med borgerens situation ændrer sig, eller borgeren når en ny erkendelse. Herunder mulighed for henvisning til anden indsats.

At møde andre borgere som også har været udsat for vold, gør det muligt for borgerne at spejle sig i hinanden og derigennem forstå egen situation bedre.

Voldsudsathed er meget tabubelagt, og derfor kan det være virksomt, når voldsudsatte får viden om, at man ikke står alene med de oplevelser, man har haft.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 5

DANSK STALKING CENTER

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen i Dansk Stalking Center er at stoppe stalking og mindske fysiske og psykiske konsekvenser af stalking.

Målgruppe

Mænd, kvinder eller børn, der aktuelt er udsat for stalking, tidligere har været udsat for stalking eller er pårørende til stalkingudsatte. Målgruppen omfatter personer, der er berørt af stalking fra en tidligere intim relation, andre tidligere relationer eller helt fremmede.

Indhold

Dansk Stalking Center tilbyder både telefonisk rådgivning samt rådgivnings- og ambulante behandlingsforløb. Den første kontakt til centret er en telefonrådgivning, hvor der er mulighed for at være anonym. Denne rådgivning er bemandet af frivillige rådgivere, som gennemgår et grundigt oplæringsforløb om stalking og rådgivning af stalkingudsatte. Stalkingudsatte med yderligere behov for rådgivning og/eller behandling viderehenvises fra telefonrådgivningen til rådgivnings- og behandlingsforløb varetaget af centrets ansatte. Her afdækkes situationen yderligere af en socialrådgiver, hvorefter et individuelt tilpasset forløb igangsættes. Forløbet justeres løbende med henblik på at møde de behov, der kan opstå hos den udsatte og evt. pårørende. Et forløb sammenfattes af generel rådgivning om stalkingsituationen, fx vedr. sikkerhed eller dokumentation af stalkingen, socialrådgiverbistand, juridisk rådgivning og/eller behandlingsforløb hos psykolog. Herudover tilbydes deltagelse i aktiviteter, hvor stalkingudsatte kan mødes i grupper.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen varetages af psykologer, socialrådgivere og jurister med en specialiseret faglig viden om stalking. Der arbejdes overordnet med udgangspunkt i en mentaliseringsbaseret ramme og med fokus på at støtte målgruppen i at finde nye handlemuligheder, overskride begrænsende handlestrategier og styrke egne ressourcer. Den rådgivning, der gives af centrets socialrådgiver, omhandler fx sikkerhed, udfordringer i hverdagen, beskæftigelse eller boligsituation. Centrets jurist tilbyder rådgivning og sagsbehandling i forbindelse med stalkingsituationen i forhold til fx anmodning om tilhold, dokumentation af stalkingen mv. Juridiske temaer i stalkingsager omfatter typisk en høj grad af kompleksitet, som går på tværs af mange lovgivningsmæssige områder. Centrets psykologer tilbyder behandling med fokus på at styrke målgruppens resiliens og bearbejde traumereaktioner efter stalking samt u hensigtsmæssige adfærdsmønstre.

Vidensgrundlag

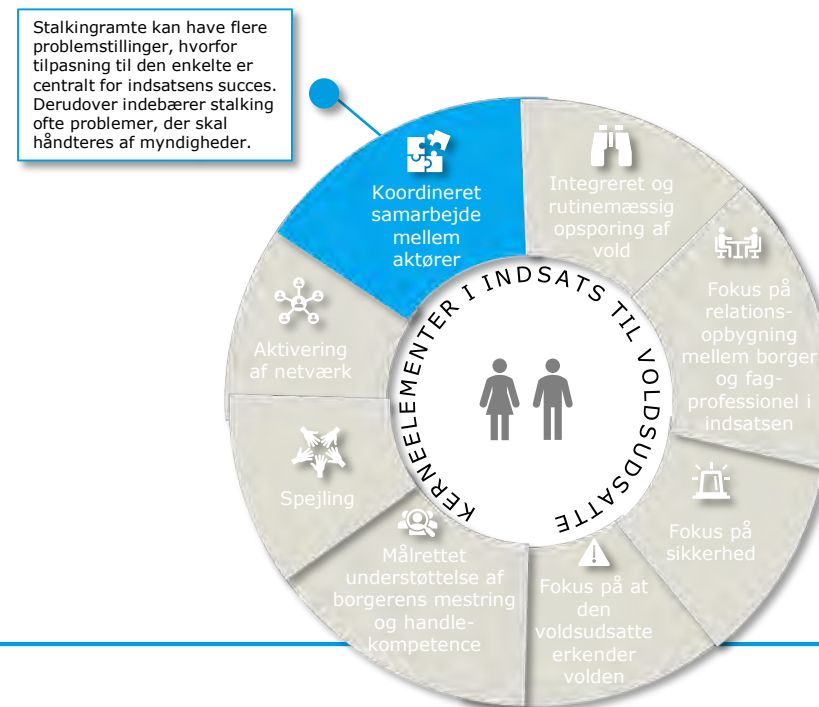
Indsatsen er baseret på aktuel viden og forskning på området samt Dansk Stalking Centers erfaringer. Dansk Stalking Center samarbejder internationalt med relevante organisationer og forskere.

Resultater/virkning

Rådgivning og behandling i Dansk Stalking Center dokumenteres løbende både kvantitativt og kvalitativt – bl.a. ved hjælp af psykologiske tests, der anvendes før og efter et forløb samt brug af FIT (Feedback Informed Treatment). De opsamlede data anvendes til intern kvalificering samt generering af ny viden om målgrupperne og stalking generelt.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

En drivkraft for overførbarehed til kommunal kontekst er, at indsatsen bl.a. leveres af socialfaglige medarbejdere og kan tilrettelægges som gruppeforløb, som er mindre ressourcekrævende. En barriere for overførbareheden til kommunal kontekst er, at indsatsen kræver specialiserede juridiske kompetencer.

IDENTIFICERED E KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 6

MANDECENTERET – AMBULANT RÅDGIVNING

Indsatsens formål

Formålet er at sikre mænd mod den sociale deroute, som kan følge af parbrud, skilsmisse og/eller vold.

Målgruppe

Indsatsens målgruppe er mænd, der er i livskrise som følge af fx parbrud, skilsmisse eller vold i nære relationer. Et eksklusionskriterier er ubehandlet psykisk sygdom eller misbrug.

Indhold

Den ambulante rådgivning er struktureret med en indledende, afklarende samtale, hvor borgeren arbejder med at afklare egne behov og identificere, hvilken hjælp borgeren har behov for. Herefter afgøres det, hvorvidt borgeren tilbydes socialfaglig, juridisk eller psykologfaglig hjælp.

Herfra går selve rådgivningen i gang, og antallet af sessioner afhænger af de lokale centres kapacitet, da indsatsen er drevet af frivillige. Indsatsen har fokus på løbende individuel tilpasning og har derfor ikke en fast struktur. Således kan en borger, som er i et psykologisk rådgivningsforløb, også få inddraget juridisk rådgivning, hvis borgeren fx har en sag i statsforvaltningen.

Faglighed og kompetencer

Den ambulante rådgivning drives af frivillige rådgivere, som alle har relevant samtaleerfaring. Derudover oplæres rådgiverne ved sidemandsoplæring og opkvalificeres ved oplæg og lignende fra de faste medarbejdere.

Vidensgrundlag

Indsatsen er erfaringsbaseret. Indsatsen er blevet udviklet gennem løbende tilpasning til de behov, som har vist sig at fylde hos borgerne, og de erfaringer medarbejderne har gjort sig i indsatsen.

Resultater/virkning

Der foreligger ikke dokumentation for virkningen af indsatsen. Det, som mændene påpeger som virkningsfuldt, er, at de bliver mødt med respekt og bliver troet på. Det kan være både skamfuldt og tabubelagt at italesætte voldsudsathed, og derfor er det centralt at få skabt et tillidsfuldt rum med respekt for situationen.

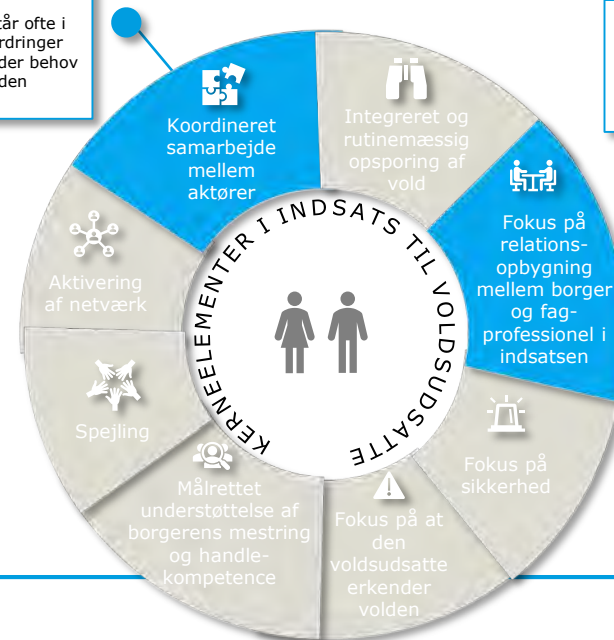
Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

En drivkraft for overførbareheden til kommunal kontekst er, at indsatsen består af et fleksiblet rådgivningsforløb, som kan indeholde psykologisk, socialfagligt eller juridisk indhold efter borgerens behov. En barriere for overførbareheden er, at indsatsen ikke er beskrevet, og at der ikke foreligger dokumentation for indsatsens virkning.

Dialogværktøjet *Hjulet* afdækker mandens livssituation og giver et udgangspunkt for at pege på fokusområdet for behandlingen.

Mændene i rådgivningen står ofte i en livskrise med flere udfordringer end kun volden. Derfor er der behov for individuel tilpasning til den enkelte mand.

Da voldsudsathed for mænd er et meget tabubelagt område, er det afgørende, at medarbejderne i en indsats udviser tilltro til mændenes historier.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 7

MØDREHJÆLPEN – UD AF VOLDENS SKYGGE

Indsatsens formål

At mindske efterreaktioner på at have levet i voldeligt forhold og øge selvværd og forbedre hverdagsfunktioner og forældreevnen.

Målgruppe

Gravide kvinder eller kvinder med børn under 18 år. Kvinderne har været udsat for fysisk eller psykisk vold og har forladt eller truffet beslutning om at forlade den voldelige partner. Behandlingen inkluderer også kvindens børn og er således til dels en familieindsats. Mænd er i princippet også velkomne i indsatsen, men i praksis ser de kun kvinder.

Indhold

Visitationen til indsatsen sker igennem en telefonisk screeningssamtale. Herefter er indsatsen inddelt i tre faser. I den første fase foregår en individuel screening af kvindens behov, foretaget i samarbejde med kvinden, der fokuseres på at skabe en stabilisering af kvindens situation, og behandlingsforløbet planlægges herefter. I den anden fase foregår decideret behandling, som kan indeholde forskellige elementer af både individuel rådgivning og gruppebaserede samtaleforløb. Den tredje fase er efterværnsaktiviteter, som ligeledes både kan være individuelle og gruppebaserede. En del af indsatsen er også, at kvindens børn ligeledes tilbydes behandling i gruppeforløb, hvor fokus er på at bryde tabuet og bearbejde voldsoplevelserne.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen drives primært af psykologer og en mindre del socialrådgivere, som i høj grad er en del af den indledende fase, mens psykologerne varetager behandlingsfasen.

Vidensgrundlag

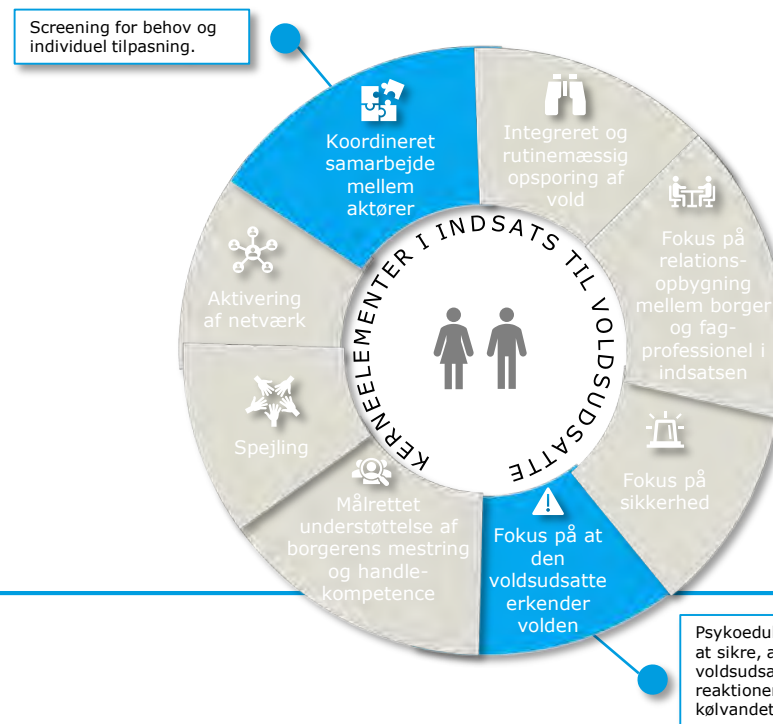
Indsatsen har fungeret i over 10 år og er løbende blevet tilpasset og udviklet. Indsatsen er udviklet med fokus på traumebehandlingsteknikker beskrevet af Judith Hermann. En stor del af indsatsen er baseret på psykoedukation. Derudover er indsatsen velbeskrevet, hvilket sikrer en stor grad af ensartethed i tilgangen til forløbene.

Resultater/virkning:

Der foreligger kvantitativ dokumentation for indsatsens effekter ud fra flere parametre, fx Harvard Trauma Questionnaire for de udsatte kvinder og SDQ for kvindernes børn. Det, der opleves som virkningsfuldt, er i høj grad psykoedukationen, som hjælper kvinderne til at forstå reaktionsmønstre på vold og erkende volden. Derudover er det virkningsfuldt, at der er solide relationer mellem familie og behandler.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed:

Driverkræfter for overførbareheden til kommunal kontekst er, at indsatsen er velbeskrevet, drives af socialfaglige, har dokumenteret virkning og at den indeholder gruppeforløb. Desuden at indsatsen kan rumme både kvinder og deres børn. En barriere for overførbareheden er, at den indeholder behandling, som varetages af psykologer.

IDENTIFICERED E KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 8

RØDE KORS – Q-NET

Indsatsens formål

At støtte kvinden og børnene i at finde fodfæste i livet igen for at kunne leve et godt og trygt liv.

Målgruppe

Kvinder i alle aldre som har været udsat for vold af forskellig karakter. Flertallet af kvinderne har været på krisecenter, men dette er ikke et krav. Dog ekskluderes kvinder ved alvorlig psykisk sygdom eller aktivt misbrug. Støtten afbrydes ligeledes, hvis det voldelige forhold genoptages grundet sikkerhedsrisikoen for den frivillige.

Indhold

Indsatsen Q-net har to dele; netværksaktiviteter og en-til-en-støtte, som begge er efterværnstilbud. Netværksaktiviteterne foregår ca. en gang om måneden og varierer fra fællesaktiviteter på lokalcenter til udflugter med og uden børn. En-til-en-støtten er en slags mentorordning, hvor kvinden bliver tilknyttet en fast frivillig og de mødes ca. en gang om ugen. Aktiviteterne i støtten er varierende og kan fx være gåture, bisidderhjælp og brobygger for andre sociale netværk, men struktureres meget efter den enkelte kvindes behov. Mentorforholdene varer typisk et halvt til halvanden år, mens kvinderne typisk kommer til netværksaktiviteterne i længere tid.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen varetages af frivillige, som oplæres i en psykosocial tilgang baseret på fem grundelementer; fremme tryghed, ro, håb, fællesskab og handleevne. Fokus er således i høj grad på at være til stede for kvinden og hjælpe hende til selvhjælp uden at overtage situationen.

Vidensgrundlag

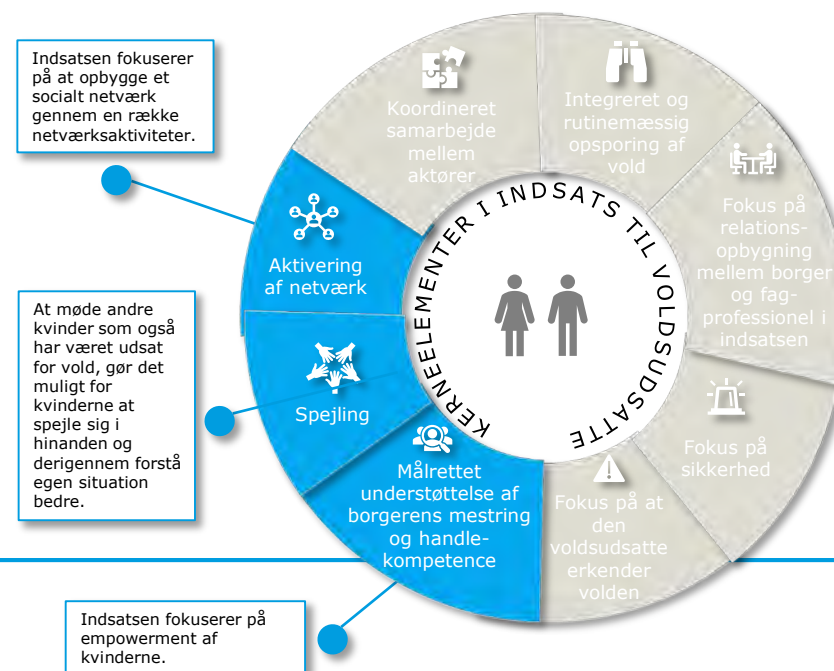
Indsatsen er erfaringsbaseret. Indsatsen har næsten eksisteret i 20 år og er blevet udviklet for at dække behov hos kvinder, som kommer fra krisecenter.

Resultater/virkning

Der foreligger ingen dokumentation for indsatsens resultater. Organisationen oplever en-til-en støtten som virkningsfuld. Den har fokus på at strukturere indsatsen rundt om den enkelte kvindes behov. Derudover er det vigtigt for en-til-en-støtten, at den bliver drevet af frivillige, fordi kvinderne oplever en glæde ved, at ét andet menneske frivilligt investerer i dem uden krav om opfølgning. I netværksaktiviteterne oplever organisationen det som virkningsfuldt, at kvinderne kan spejle sig i hinanden og særligt i kvinder, som er har gennemgået en positiv udvikling.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Drivkraft for overførbarehed til en kommunal kontekst er, at indsatsen rummer mulighed for både individuelle og gruppebaserede forløb. En barriere er, at indsatsen ikke er beskrevet, og at der ikke foreligger dokumentation for virkningen.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 9

LEV UDEN VOLD – EFTERVÆRNSGRUPPER

Indsatsens formål

At hjælpe den enkelte med at bearbejde voldsoplevelsen og give støtte til at komme videre i livet uden vold.

Målgruppe

Voldsudsatte mænd, kvinder og børn, som har været på krisecenter eller i ambulans behandlingstilbud. Efterværnsgrupperne er for tidligere voldsudsatte, der er brudt ud af volden.

Indhold

Indsatsen består af efterværnsgrupper med 5-6 deltagere og faciliteres af en psykolog. Grupperne mødes i alt 10 gange af 3 timers varighed hver 14. dag. Grupperne har fokus på at etablere en adskillelse mellem den voldsudsatte og selve volden for derved at give borgeren et andet narrativ og selvforståelse end udelukkende at være voldsudsat. Målet er, at deltagerne selv finder frem til, hvad der er vigtigt for dem og bliver eksperter i eget liv (mestring og handlekompetence).

Faglighed og kompetencer

Tilbuddet bliver for drevet af psykologer, men ville kunne drives af socialrådgivere, der har fået efteruddannelse i narrative og systemiske metoder.

Vidensgrundlag

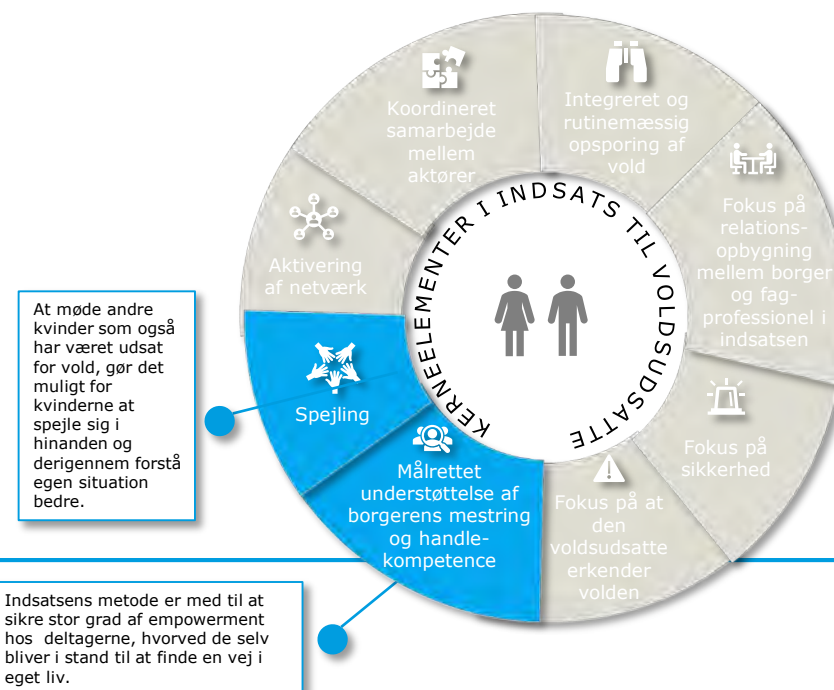
Efterværnsgrupperne er baseret på narrative og systemiske metoder.

Resultater/virkning

Der foretages før- og eftermålinger af deltagerne på en række kliniske parametre som trivsel, selvopfattet handle evne og ensomhed, som indtil nu viser tendenser til positive udviklinger. Dog har meget få været igennem forløbene og udfyldt eftermålinger. Det, som opleves som virkningsfuldt, er i høj grad det gruppebaserede element, som gør det muligt at spejle sig i andres erfaringer. Den gruppebaserede tilgang medfører også, at kvinderne får dannet nogle relationer og derved ofte venskaber.

Overførbarhed

Drivkraft for overførbarheden er, at indsatsen kan leveres af både socialfaglige og psykologuddannede medarbejdere. En barriere er, at deltagerne i indsatsen ikke ønsker at modtage indsatser fra kommunen.

IDENTIFICERERE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 10

DIALOG MOD VOLD

Indsatsens formål

Indsatsens helt overordnede målsætning er at stoppe vold i nære relationer. Indsatsen er rettet mod både voldsudøveren og den voldsudsatte. Formålet er at reparere på de skader, der er sket i kraft af, at der har været vold i familien.

Målgruppe

Målgruppen for indsatsen er voldsudsatte samt voldsudøvere i det omfang, at voldsudøveren er motiveret for at skabe forandringer i sin adfærd.

Indhold

Målgruppen kan enten henvende sig selv direkte fra gaden eller også bliver de henvist via Kriminalforsorgen eller Københavns kommune. Forløbet starter med et udredningsforløb med screenings- og udredningsredskaber samt kliniske interviews, hvor voldshistorik og behov mv. kortlægges. Dette udgør afsættet for sammensætningen af et tilbud, som er skræddersyet til den enkelte. Efter udredningen følger et rådgivnings- og behandlingsforløb, der består af terapeutiske samtaler. Samtalerne kan enten være individuelle samtaler, fælles samtaler eller parterapeutiske forløb. Forløbet kan løbe i op til et år med samtaler op til én gang om ugen. Forløbet og samtalerne kan således variere i forhold til antal, frekvens og samtaleform. Samtalerne tager afsæt i den enkelte udsattes karakteristika og tilpasses dette.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen er terapeutisk, så det er et krav til medarbejderne, at de har en terapeutisk uddannelse og et højt grundfagligt niveau. Desuden stilles der krav om, at medarbejderne kontinuerligt uddanner sig i forhold til ny viden på området. Medarbejderne deltager desuden i systematisk supervision og emotionel debriefing.

Vidensgrundlag

Indsatsen er bl.a. inspireret af kognitiv psykologi, hvor der fokuseres på accept af uønskede følelser og tanker frem for at bekæmpe disse. Desuden tages der afsæt i en psykotераpeutisk tradition med fokus på at få individet til at tage ansvar og opnå agens. I forbindelse med udredningen af deltagerne benyttes der desuden en række videnskabelige og validerede redskaber til fx måling af vrede, screening af symptomer mv. I tilfælde af partnervold anvendes et valideret spørgeskema (Conflict Tactic Scale 2), som afdækker udøvet/oplevet partnervold inden for det seneste år.

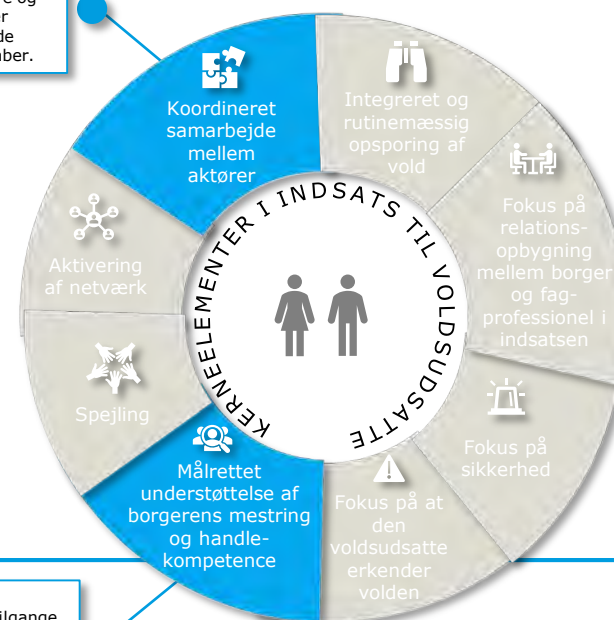
Resultater/virkning

Dialog mod vold følger selv op på indsatsen. 78 pct. af voldsudøverne har ved kontakt et år efter endt forløb ikke udøvet vold i nære relationer. 8 ud af 10 af voldsudøvernes partnere bekræfter disse udsagn. Resultater for voldsudøvere viser desuden en bevægelse i retning fra fysisk til psykisk vold.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Det vurderes, at der er forholdsvis stærke drivkræfter for overførbarehed til en kommunal kontekst, idet indsatsen er velbeskrevet og har en eksisterende forankring i et samarbejde mellem Kriminalforsorgen og Københavns Kommune. Blant barriererne er, at indsatsen er baseret på terapeutiske kompetencer.

Der foretages en individuel og systematisk udredning af både voldsudøvere og voldsudsatte, som er baseret på validerede værktøjer og redskaber.

Indsatsen er baseret på empowermentfokuserede tilgange, hvor der arbejdes intensivt med at voldsudøverens og voldsudsattes egen motivation for forandring.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 11

CENTER FOR VOLDSRAMTE

Indsatsens formål

Formålet med centrets indsats er at foretage en grundig udredning og rehabilitering i form af rådgivning samt henvisning til relevant behandling. Centret hjælper de voldsudsatte med at finde den rette indsats og koordinere på vegne af dem med sundhedsvæsenet. De voldsudsatte videresendes typisk til hospitalsvæsenet, psykiatrien, privat læge eller almen praksis.

Målgruppe

Målgruppen er mænd og kvinder over 18, der har været udsat for vold. Målgruppen kan både have været udsat for fysisk, psykisk, seksuel, materiel og økonomisk vold mv. Der er ingen eksklusionskriterier og borgere i målgruppen kan deltage i indsatsen, selvom de fx har et misbrug eller fortsat aktuelt er i et voldeligt forhold.

Indhold

Center for Voldsramte er forankret i Region H (sundhedsvæsenet) og yder en koordinerende og støttende indsats. De foretager ikke egentlig behandling, men har to forløb, som indeholder helhedsorienterede udredninger og rådgivning. Forløbene er hhv. et ambulante forløb og for-ambulante akutte forløb. I førstnævnte indsats foretages der en grundig udregning via afdækning af livshistorik, voldshistorik og sygdomshistorik. Denne indsats er tværfaglig og varetages i samarbejde mellem socialfaglige og lægefaglige medarbejdere. Rådgivningen består dernæst af vejledning i, hvor den bedste behandling til de aktuelle problemstillinger kan opnås. Der er tale om en individuel og systematisk afdækning og udredning. Det for-ambulante akutte forløb er baseret på en række mere intensive telefonsamtaler med henblik på hurtigere at få den voldsramte ud i et forløb hos en samarbejdspartner.

Faglighed og kompetencer

Det er nødvendigt, at medarbejderne besidder stor viden om vold i nære relationer. Derudover er der stort fokus på, at medarbejderne har viden om og fokus på den voldsudsattes sikkerhed samt viden om forebyggelse af fornyet vold. Desuden er der i indsatsen et behov for kendskab til relevante juridiske forhold samt viden om retsvæsenets og politiets rolle i forhold til voldssager. Endelig er det vigtigt med stor viden om sundhedsvæsenet og de relevante tilbud til voldsudsatte, som findes der.

Vidensgrundlag

Det har ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen er baseret på gennem interviews med organisationen.

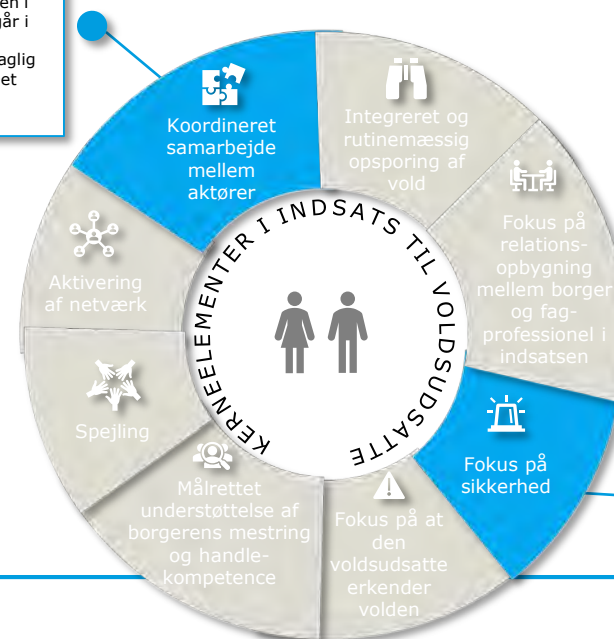
Resultater/virkning

Der foreligger ingen resultater for indsatsen.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Der er begrænsede drivkræfter for overførbarehed til en kommunal kontekst, da indsatsen leveres i en kombination af lægefaglige og socialfaglige medarbejdere. Den organisatoriske forankring i sundhedsvæsenet og det udtalte sundhedsfaglige fokus udgør derfor en væsentlig barriere for overførbarehed til kommunal kontekst.

Indsatsen er baseret på en grundig udredning, som skal lede til henvisning til et relevant forløb i sundheds-regi. Derfor har man et tæt samarbejde med mange aktører. Udredningen i det ambulante forløb foregår i samarbejde mellem medarbejdere med socialfaglig og lægefaglig baggrund. Det understøtter en helhedsorienteret tilgang.

Medarbejderne har fra første samtale fokus på den voldsudsattes sikkerhed, og det indgår som et fast fokus i udredningen.

Indsatser og kerneelementer hos nordiske NGO'er

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 12

UTVÄG SKARABORG (SVERIGE) – INDIVIDUELLE SUPPORTOPKALD OG GRUPPEFORLØB

Indsatsens formål

Gruppenforløb med særligt fokus på at møde ligesindede i samme situation. Der er et fokus på at styrke den enkelte kvinde ved, at de i gruppen får et andet billede af sig selv og får fortalt den historie, de har været igennem.

Målgruppe

Kvinder fra 18 år. Aldersfordelingen er spredt fra slutningen af 20'erne til 60'erne, men der er en overrepræsentation af kvinder i aldersgruppen 35-40 år. Det er centralt for Utväg Skaraborg, at den primære sikkerhed er på plads, og at de har erkendt volden, inden de starter i gruppeforløbet.

Indhold

Indsatsen består af et gruppeforløb a 20 ugers varighed med én gruppesession om ugen (der er tre grupper pr. uge), der varer 1 time og 45 minutter. Der er løbende optag, hvilket betyder, at grupperne kan have forskellige deltagere fra gang til gang, men der er ligeledes fokus på, at der i grupperne er kvinder, der kan identificere sig med hinanden. Forud for gruppeforløbet gennemføres en individuel samtale, hvor det vurderes, om kvinden er egnet til deltagelse i gruppeforløb. På hver session tages der udgangspunkt i, hvad der er relevant for hver enkelt deltager, mens der ligeledes gennemgås et tema såsom psykologi, seksualitet, vold, historie mv.

Faglighed og kompetencer

Tilbuddet drives af socialrådgivere med en videreuddannelse i psykoterapi. Der er ligeledes tilknyttet en psykolog.

Vidensgrundlag

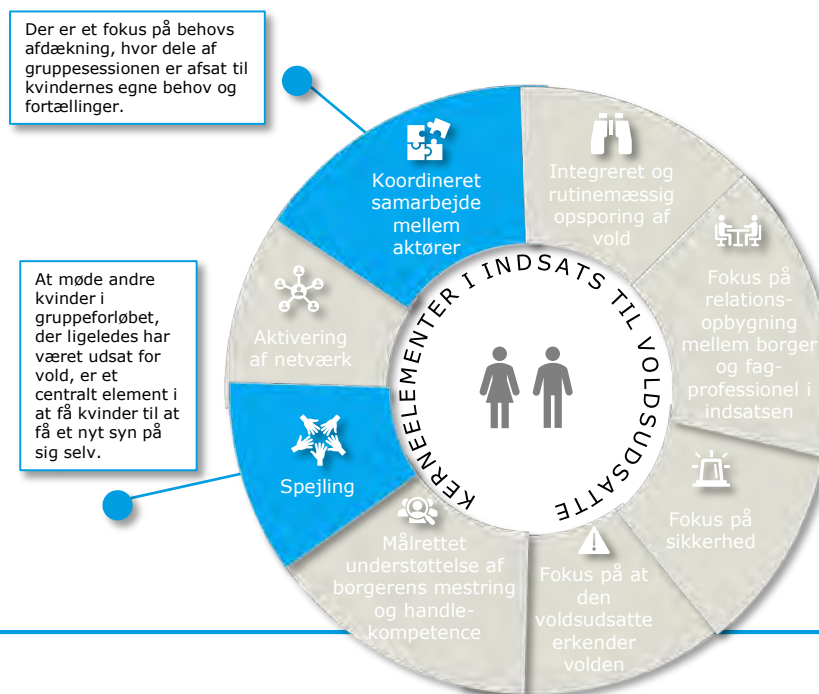
De arbejder ud fra et familierapeutisk perspektiv med systemisk teori, hvor der sættes fokus på individet og samspelet i familien med henblik på at skabe en bevidsthed om kvindens situation som helhed. Desuden arbejder de med fortællinger, så kvinden får skabt et andet billede af sig selv end billedet af at være voldsudsat.

Resultater/virkning

Der er endnu ingen systematisk dokumentation, men det fremhæves som en stor virkning, at kvinderne møder ligesindede i grupperne, særligt at de møder kvinder der har været i situationen længere end dem selv.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

En drivkraft for overførbareheden til kommunal kontekst er, at indsatsen er tilrettelagt som gruppeforløb og er målrettet kvinder, som ikke har akut behov for sikkerhed, samt at det kan leveres af socialfaglige medarbejdere.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 13

SÖDERTÄLJE KOMMUN – ANTIVÅLDSCENTER (SVERIGE)

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen er at understøtte voldsudsattes uafhængighed og et liv fri for vold, som på langt sigt understøtter selvforsørgelse. Formålet indfries ved indledningsvis at understøtte borgeren i at navigere i og overkomme praktiske forhold for dernæst at kunne arbejde med de følelsesmæssige konsekvenser af volden.

Målgruppe

Målgruppen er kvinder og mænd +18 år. Dog er brugerne af indsatsen hovedsageligt kvinder mellem 30 og 35 år, der har været udsat for vold i nære relationer, og som har behov for støtte til praktiske forhold.

Indhold

Indsatsen indledes med en vurdering af borgerens behov for sikkerhedsmæssige foranstaltninger og støttebehov. Dernæst udarbejdes en handlingsplan for borgeren i samarbejde med en fast kontaktperson, der følger borgeren tæt. Handlingsplanen kan bestå af flere indsatsdele, som organisationen bistår med. Det kan fx være at igangsætte beskyttet indkvartering, tildele støtteperson, der hjælper borgeren med at navigere i forhold til praktiske forhold, give gældsrådgivning og koordinere med myndigheder, advokathjælp samt deltagelse i terapeutiske gruppesessioner for kvinder.

Gruppesessionerne består af 15 møder. Fokus i grupperne er først og fremmest at genetablere kvindernes netværk, da en stor del af målgruppen ofte har været meget isoleret. Med dette følger også et fokus på at spejle erfaringer med voldsprocessen og oplevelser med at bryde ud af volden for at fastholde brud med voldscirklen.

Kontaktpersonen følger løbende op på borgerens handleplan, som justeres i takt med borgerens progression og nye behov. Kontaktpersonen fastholder oftest kontakt med borgeren i et år for at imødekomme eventuelt tilbagefald.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen kræver pædagogiske færdigheder og varetages bedst af socialrådgivere. Ud over pædagogiske færdigheder skal rådgiverne have en god forståelse af de kommunale regler for tilskud, muligheder for støtte til voldsudsatte osv.

Vidensgrundlag

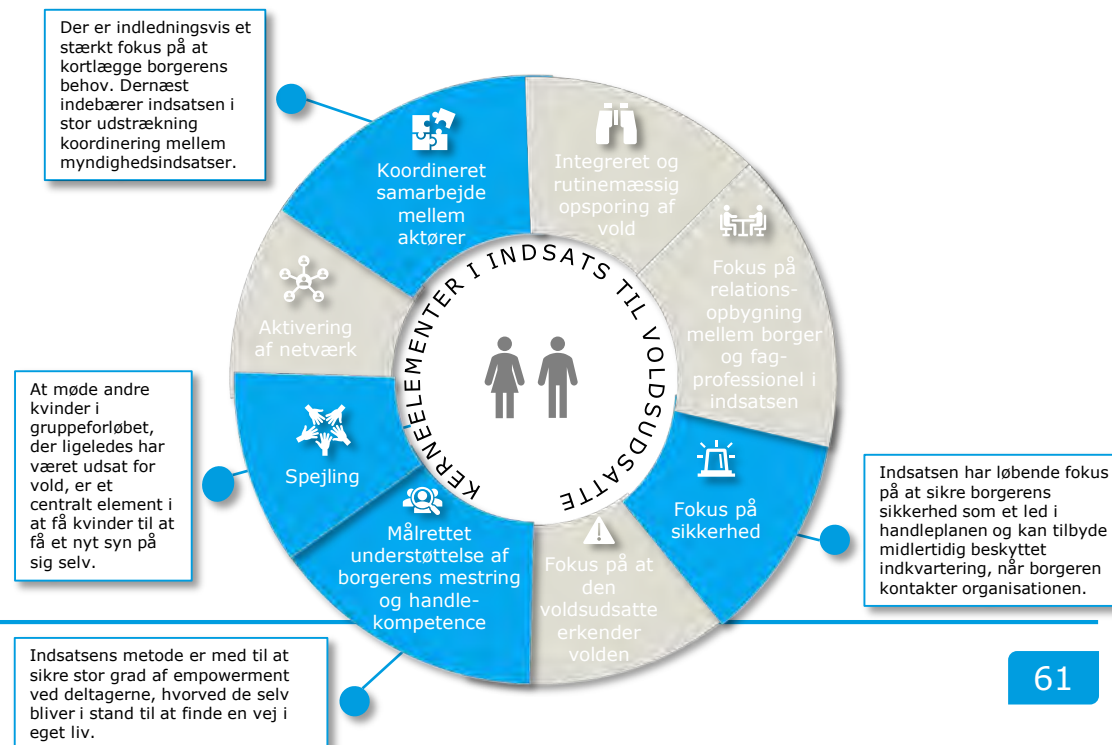
Indsatsen er baseret på et pilotprojekt, som havde fokus på at introducere nationale koordinatore, som en del af den samlede voldsindsats.

Resultater/virkning

Der foreligger ingen resultater for indsatsen. Af organisationen fremhæves det som særligt virksomt, at borgeren understøttes med lavpraktiske forhold såsom at blive fulgt fysisk til jobcentret samt at navigere og koordinere mellem myndighedsindsatser. Samtidig er det essentielt, at borgeren får rådgivning i forhold til at overkomme de udfordringer, vedkommende har, fx i forhold til forældremyndighed eller spørgsmål om opholdstilladelse. Erfaringen er netop, at praktiske forhold kan stå i vejen for at borgerne arbejder med de følelsesmæssige konsekvenser af volden. Når der er blevet lagt en plan for de praktiske forhold, fokuseres der intensivt på at understøtte borgerens egen tro på sig selv, og at det er muligt at klare sig selv.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Der er en lang række drivkræfter for indsatsen, idet den drives i kommunalt regi. Der kan ikke umiddelbart identificeres barrierer for overførbarehed til en dansk kommunal kontekst.

IDENTIFICERED E KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 14

NATIONELLT CENTRUM FÖR KVINNOFRID – KVINNOFRIDSLINJEN (SVERIGE)

Indsatsens formål

Det overordnede formål med indsatsen er, at så mange voldsramte borgere som muligt modtager støtte og hjælp i processen med at ændre deres liv til en eksistens uden vold. Formålet er ikke at behandle, men at viderehenvise og rådgive borgeren om, hvor vedkommende kan modtage yderligere hjælp.

Målgruppe

Målgruppen er alle kvinder, der udsættes for vold i nære relationer, pårørende eller fagfolk. Brugere af indsatsen er hovedsageligt kvinder i alderen 18-30 år, der udsættes for psykisk, fysisk eller seksuel vold.

Indhold

Indsatsen består af anonym telefonisk rådgivning. Rådgivningen er åben 24 timer i døgnet, 7 dage om ugen. Rådgivningen viderehenviser borgerne til yderligere støttemuligheder eller offentlige indsatser, såsom politi og sundhedsvæsen. Indsatsens sigte er dermed i første omgang at give støtte og bekræftelse til borgeren og derefter at henvise til borgerens videre muligheder.

Faglighed og kompetencer

Rådgiverne, der besvarer telefonen, skal have en relevant videregående uddannelse inden for sundheds- eller socialområdet. Derudover skal rådgiverne have minimum 5 års arbejds erfaring inden for området. I løbet af ansættelsen får alle rådgivere efteruddannelse i at afholde Motiverende Samtaler og kendskab til voldsdynamikker og -konsekvenser.

Vidensgrundlag

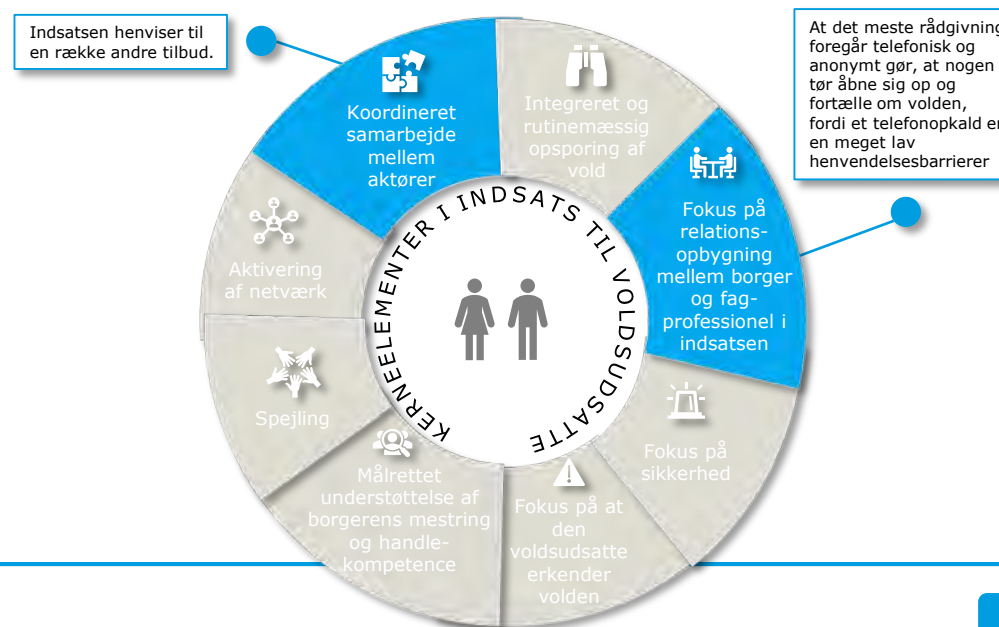
Indsatsen er baseret på et videnskabeligt grundlag. NCK har 25 års erfaring inden for forskning, metodeudvikling og støtte til voldsramte kvinder i deres arbejde på Uppsala Universitet og Akademiska Hospital.

Resultater/virkning

Dokumentation for virkning af indsatsen er begrænset. Oplevelsen fra organisationen er, at borgernes kontakt til rådgivningen i mange tilfælde er første gang, borgerne sætter ord på sine erfaringer og taler med nogen om at være voldsudsat. De kontakter rådgivningen, fordi det er lettilgængeligt og anonymt. For mange kvinder er kontakten til rådgivningen således et altafgørende første skridt imod at bryde ud af volden.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Drivkræfterne i forhold til overførbarehed til kommunal kontekst er begrænsede. Indsatsen skal forankres på nationalt plan for at kunne drage fordel af synergier i forhold til stærkt kvalificeret personale, høj tilgængelighed i indsatsen samt udbredelse af kendskab og højne brug af indsatsen. Det er muligt, at indsatsen finansieres af kommunerne, men det er nødvendigt at etablere indsatsen som en fælles indsats på tværs af flere kommuner.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 15

REFORM – RESSURSENTER FOR MENN (NORGE)

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen er at understøtte mænd og drenge i en livskrise i at komme videre ved hjælp af rådgivning og støtte.

Målgruppe

Målgruppen er mænd, drenge og LGBT-personer, der er i livskrise som følge af fx parbrud, skilsmisse eller vold i nære relationer.

Indhold

Indsatsen består af en anonym telefonrådgivning og chatfunktion, der primært har et støttende formål. Derudover kan organisationen tilbyde terapeutiske samtaler, såfremt borgerne selv betaler for samtalerne. Nogle borgere henvender sig regelmæssigt til telefon- eller chatrådgivningen, men der er ikke tale om deciderede forløb. Rådgivningen er åben alle hverdage fra kl. 17 til 20 og chatfunktionen to dage om ugen i samme tidsrum. Rådgivningen kan også henvise til borgerens forskellige muligheder for yderligere hjælp, fx til krisecentre eller til andre relevante støttemuligheder. Hvis der er tale om akutte tilfælde, henviser de også til politi og krisecentre.

Faglighed og kompetencer

Der er få fastansatte rådgivere og terapeuter i organisationen. Derudover varetages rådgivningen og chatfunktionen af frivillige. De vigtigste kompetencer hos rådgiverne er forståelse af voldsfænomenet, og hvordan voldsudsathed kommer til udtryk specifikt hos mænd og LGBT-personer. Samtidig er det essentielt, at rådgiverne besidder relationelle kompetencer.

Vidensgrundlag

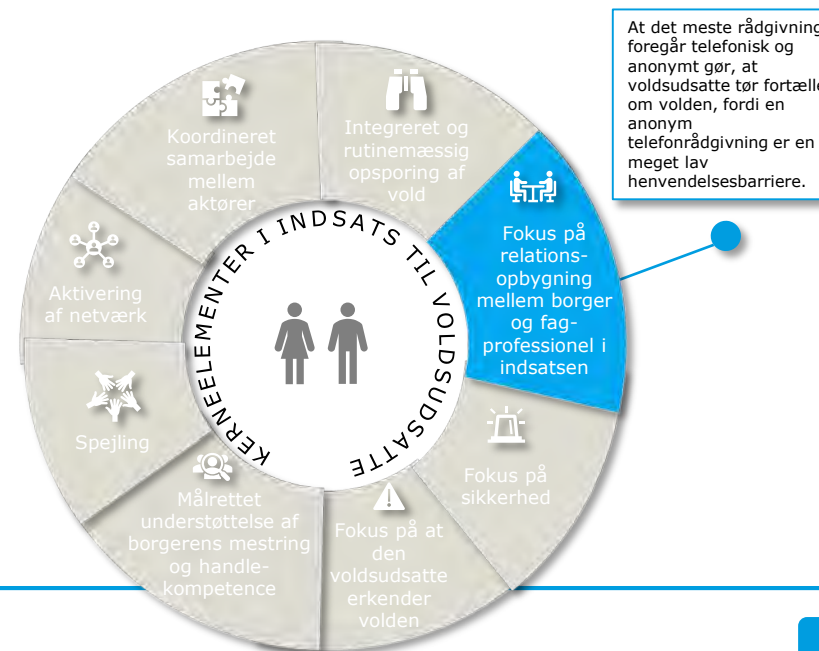
Indsatsen baserer sig på en række sammensatte videnskabelige metoder, herunder terapeutiske kognitive metoder og etableret forskning i vold i nære relationer.

Resultater/virkning

Der eksisterer ikke umiddelbart dokumentation for indsatsens resultater. Organisationen fremhæver følgende elementer som særligt virksomme elementer: etablering af en tillidsfuld relation over telefonen samt at rådgivningen er baseret på solid viden om vold.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Drivkræfterne i forhold til overførbarehed til kommunal kontekst er begrænsede. Indsatsen skal forankres på nationalt plan for at kunne drage fordel af synergier i forhold til stærkt kvalificeret personale, høj tilgængelighed i indsatsen samt udbredelse af kendskab og højne brug af indsatsen. Det er muligt, at indsatsen finansieres af kommunerne, men det er nødvendigt at etablere indsatsen som en fælles indsats på tværs af flere kommuner.

Indsatser og kerneelementer identificeret i Lev Uden Volds inspirationskatalog

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATSBEKRIVELSE 16

INTERVENTIONSCENTER VED PARTNERVOLD, ØSTJYLLANDS POLITIKREDS

Indsatsens formål

Formålet med interventionscentret var at blive bedre til at opspore vold i nære relationer og at tilbyde mere specialiseret hjælp til både voldsudøvere og voldsudsatte.

Målgruppe

Målgruppen er voksne over 18 år, der udøver eller er udsat for vold i en partnerrelation.

Indhold

Interventionscentret mod partnervold var et forsøgsprojekt, der foregik fra 2012 til 2014. Projektet var et forsøg på at etablere et interventionscenter for voldsudsatte og voldsudøvere i politisager, hvor der indgik partnervold. Interventionscentret blev implementeret i Østjyllands Politikreds i samarbejde med Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK) og Dialog Mod Vold. I projektet identificerede politiet sager om husspektakler og partnervold i politikredsens døgnrapporter og kontaktede de involverede parter telefonisk for at motivere dem til at tage imod hjælp. Efterfølgende tilbød interventionscentret social, juridisk og psykologisk støtte og rådgivning og forsøgte at bygge bro til videre relevant hjælp. Voldsudsatte blev tilbudt mellem 3 og 5 samtaler, der havde til formål at skabe bevidsthed om den voldsudsattes konkrete livssituation, voldens konsekvenser for den voldsudsattes børn samt hjælpe den voldsudsatte til at bryde med volden og således forebygge fremtidig vold.

Faglighed og kompetencer

Det er nødvendigt, at fagprofessionelle og aktører fra forskellige institutioner har viden om vold i nære relationer, og at de har redskaberne til at tale med borgerne om det. Desuden er psykologer og medarbejdere med socialfaglige og juridiske kompetencer en forudsætning for centrets tilbud.

Vidensgrundlag

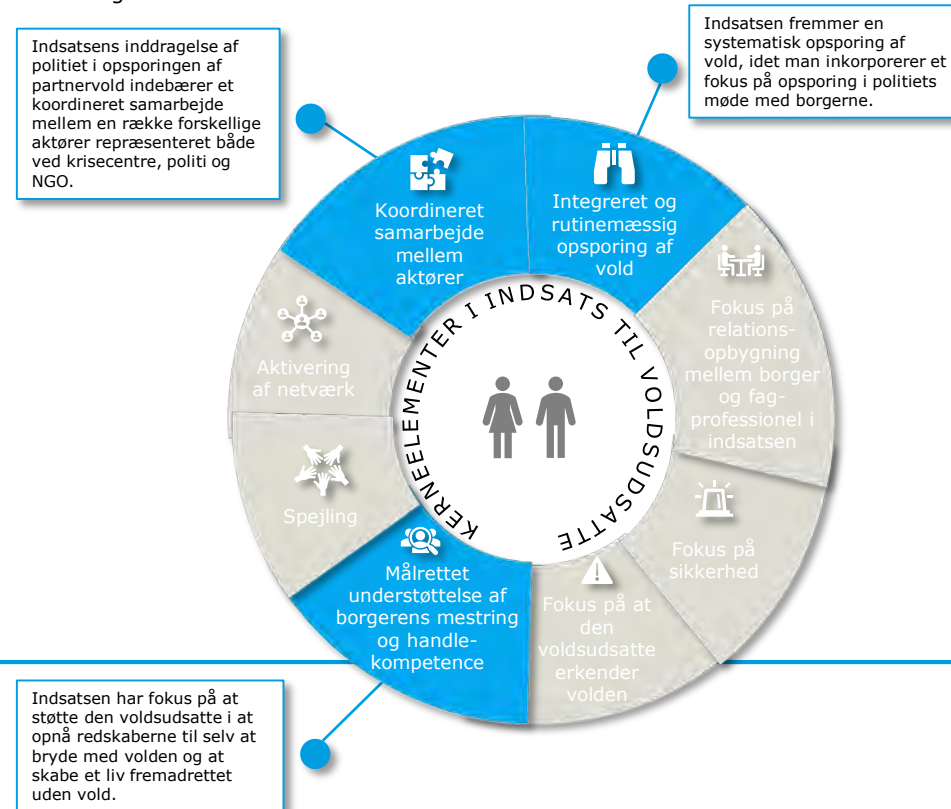
Indsatsen var baseret på socialfaglige tilgange og på tilgange fra kognitiv terapi.

Resultater/virkning

Projektet er blevet evalueret, og de voldsudsatte vurderede, at de via rådgivningsforløbet oplevede en signifikant forbedring i forhold til at føle frihed, tryghed og at have handlemuligheder til at håndtere vold og/eller trusler om vold (Socialstyrelsen 2015a). Evalueringen peger desuden på, at voldsudsatte i interventionscentret fik hjælp til deres voldsproblemer tidligere i voldsforløbet end kvinder på krisecentre.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Det vurderes, at der er væsentlige drivkræfter for, at indsatsen kan overføres til kommunal kontekst, idet indsatsen i stort omfang leveres af socialfaglige medarbejdere. Desuden er indsatsen forankret, så det bliver muligt at opspore vold på tværs af sektorer. Dog er indsatsen ikke længere i drift.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 17

SKADESTUEGRUPPEN – KØGE, STEVNS OG SOLRØD KOMMUNER

Indsatsens formål

Formålet med skadestuegruppen var at forbedre opsporingen af voldsudsatte borgere og på den måde forebygge eskalering af vold. Desuden var det en målsætning at skabe rum for sparring og at øge vidensniveauet for at skabe en systematisk og koordineret indsats.

Målgruppe

Målgruppen var voldsudsatte, der kommer i kontakt med kommuner, politi eller skadestue.

Indhold

Skadestuegruppen var et initiativ fra Midt- og Vestsjællands Politi på baggrund af en række jalousidrab i Køge, Stevns og Solrød Kommuner. Skadestuegruppen bestod af et samarbejde mellem kommunerne, politi, skadestue og Falck, som foregik fra 2011-2014.

Skadestuegruppen mødtes i to timer én gang i kvartalet. På møderne drøftede deltagerne fx udfordringer ved konkrete sager og nye tiltag i en af enhederne, mens krisecentret delte specialiseret viden på området. På møderne var der også inspirationsoplæg fra bl.a. Dialog Mod Vold og LOKK. Skadestuegruppen udviklede ligeledes en folder, som blev hængt op på steder, hvor voldsudsatte kunne henvende sig. Der blev fx hængt foldere op på skadestuer og hos politiet. I folderen var der kontaktinformationer på steder, hvor borgeren kunne modtage hjælp samt henvisninger til hjemmesider, hvor borgeren kunne læse mere om partnervold.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen krævede ikke nogle kompetencer i sig selv, da den bestod i at mødes og sparre med andre aktører. Kompetenceudviklingen kunne dog styrkes ved at invitere eksterne aktører til at holde oplæg og på den måde udvikle samarbejdspartners kompetencer inden for opsporing af vold.

Vidensgrundlag

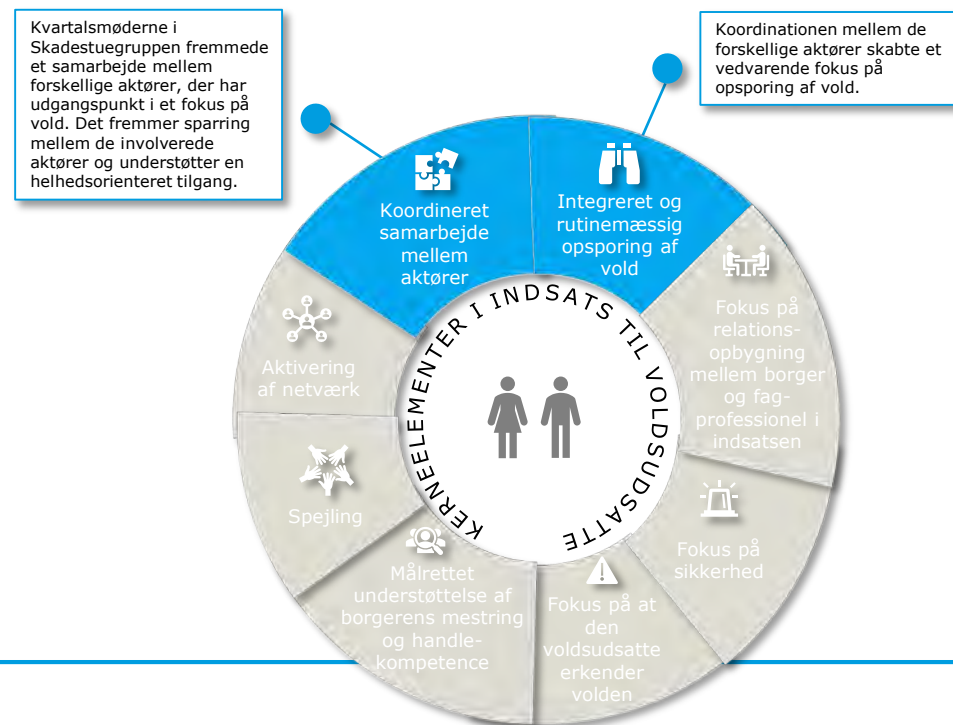
Det har ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen var baseret på.

Resultater/virkning

Der foreligger ingen resultater af indsatsens virkning.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Det vurderes, at der er enkelte væsentlige drivkræfter for overførbarehed til en kommunal kontekst. Disse består af kerneelementet *koordineret samarbejde om opsporing mellem aktører* som udfoldes konkret i den organisatoriske forankring, som går på tværs af sektorer. En barriere for overførbareheden er, at indsatsen ikke består af et decideret forløb, men udelukkende af en samarbejdsmodel til opsporing af og vidensdeling om voldsudsatte. Indsatsen ikke længere i drift.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 18

PSP-SAMARBEJDE I FORHOLD TIL PARTNERVOLD, KØGE KOMMUNE

Indsatsens formål

Formålet med PSP-samarbejdet er kriminalitetsforebyggelse og at nå ud til udsatte borgere, herunder voldsudsatte. Det er en målsætning for kommunen, at man når ud til flere borgere, end man tidligere har gjort, herunder dem der normalt ikke selv ville rette henvendelse til kommunen, fx i sager om partnervold. Derudover er det en målsætning at koordinere indsatsen for udsatte familier og sparre om, hvordan man bedst tager hånd om familien samt at udveksle viden på tværs af enheder.

Målgruppe

Målgruppen er kriminalitetstruede borgere, herunder borgere udsat for vold i nære relationer.

Indhold

Socialafdelingen i Køge Kommune har etableret et PSP-samarbejde, der er et samarbejde mellem politi, sociale myndigheder og psykiatri. Når politiet opsporer partnervold i deres arbejde, underrettes kommunen, hvis politiet vurderer, at der er behov for en kommunal indsats. I sådanne tilfælde sender politiet en døgnrapport til kommunen. Herefter vil kommunens udkørende team køre ud til den pågældende borger.

En gang om måneden mødes repræsentanter for politiet, psykiatrien og socialafdelingen i Køge Kommune. Her gennemgås de borgere, politiet har registreret i deres døgnrapporter inden for den seneste måned, og det sikres, at der bliver taget hånd om de borgere, der ikke allerede varetages i regi af psykiatri og/eller socialforvaltningen. På mødet udveksles også informationer, der kan være relevante for de andre parter at vide om den pågældende borger, eller som de skal være særligt opmærksomme på, hvis de tager kontakt til borgeren.

Faglighed og kompetencer

Det er nødvendigt, at politiet har viden om vold i nære relationer og om voldens forskellige former.

Vidensgrundlag

Det har ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen er baseret på.

Resultater/virkning

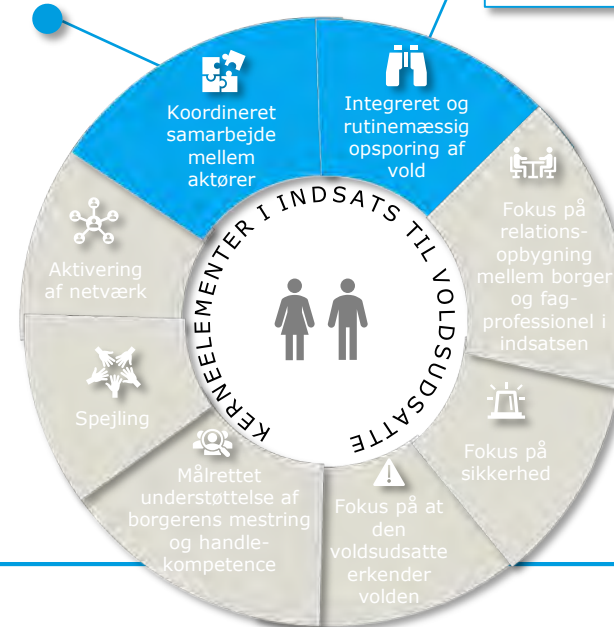
Der foreligger ingen resultater af indsatsens virkning

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

PSP-samarbejdet i forhold til kriminalitetsområdet eksisterer allerede i alle danske kommuner, hvorfor overførbareheden til kommunal kontekst er stor. Overførbareheden er dog forudsat af, at samarbejdet integrerer et specifikt fokus på opsporing af vold i nære relationer.

Indsatsen er baseret på en grundig udredning, som skal lede til henvisning til et relevant forløb i sundhedsvæsenet. Derfor har man et tæt samarbejde med mange aktører. Udredningen i det ambulante forløb foregår i samarbejde mellem medarbejdere med socialfaglig og lægefaglig baggrund. Det understøtter en helhedsorienteret tilgang.

Koordinationen mellem de forskellige aktører skaber et vedvarende fokus på opsporing af vold.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 19

PROJEKT VOLD I SAMLIVET, SLAGELSE KOMMUNE

Indsatsens formål

Formålet er at forebygge, at volden eskaleres, ved at man når ud til familierne så tidligt som muligt.

Målgruppe

Målgruppen er voldsudsatte, voldsudøvere og familier, der oplever vold i hjemmet.

Indhold

Projektet er et samarbejde mellem Sydsjællands og Lolland-Falsters politi og Slagelse Kommune med henblik på at opspore voldsudøvere og voldsudsatte. Politiet indrapporterer sager om gentagende husspektakler/samlivsrelateret vold til Afdelingen for Rådgivning og Udbetaling (som bl.a. varetager udsatte voksenområdet) samt Afdelingen for Børn og Unge i Slagelse Kommune. Herefter retter kommunen henvendelse til den voldsudsatte og voldsudøveren via et brev, hvori der gøres opmærksom på, at kommunen har modtaget en henvendelse om husspektakler. I brevet tilbyder kommunen personlig eller telefonisk rådgivning og vejledning hos en sagsbehandler. Derudover henvises der i brevet til andre hjælpende instanser som fx misbrugscentret og kommunens åbne anonyme telefonrådgivning for voldsudsatte.

Hvis den voldsudsatte eller den voldsudøvende part tager kontakt til kommunen, vil rådgivningen tage udgangspunkt i borgerens behov og kan bestå af en enkelt samtale eller et rådgivningsforløb. Rådgivningen kan fx handle om skilsmisse, vedkommendes boligsituation eller henvisning til andre tilbud. Dermed arbejdes der helhedsorienteret med borgeren/familien. I sager der strækker sig over en længere periode, er familien tilknyttet den samme sagsbehandler gennem hele behandlingen, så der kan opbygges et trygt og tillidsfuldt forhold mellem borgeren/familien og den kommunale medarbejder.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen forudsætter, at politiet har viden om vold i nære relationer og om voldens forskellige former. Derudover har projektet et stort socialfagligt fokus, der kræver, at sagsbehandleren besidder voldsfaglighed samtidig med at have erfaringer som socialrådgiver.

Vidensgrundlag

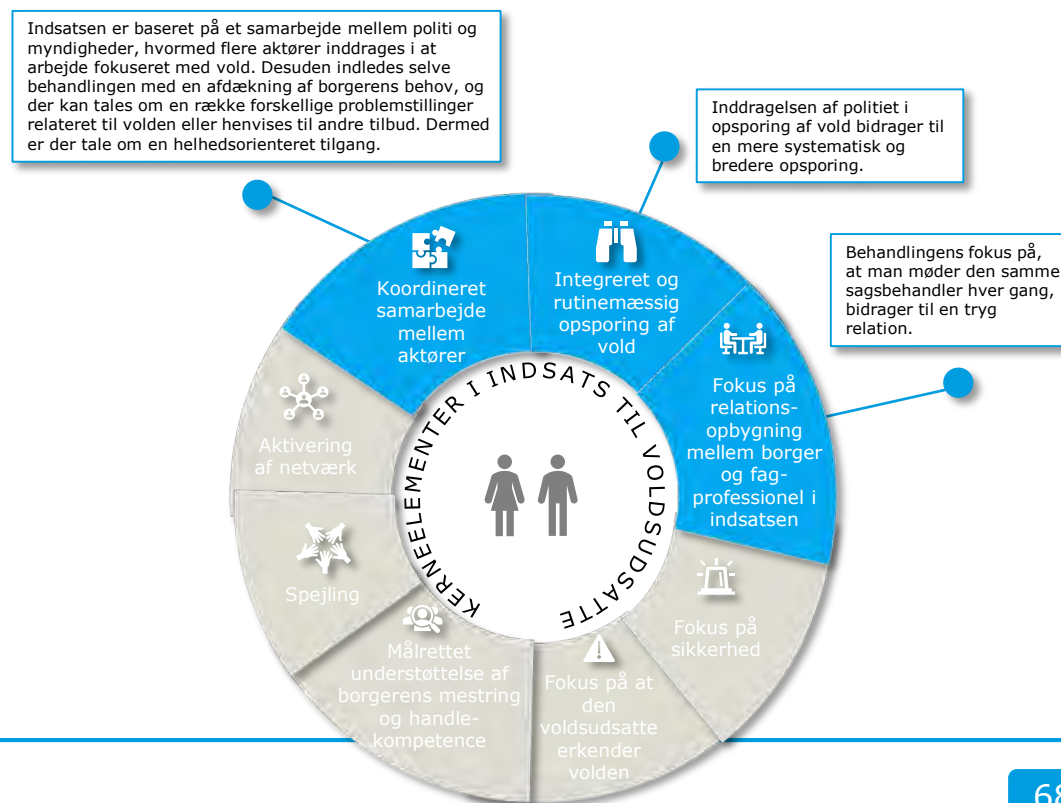
Det har på baggrund af interviewene ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen er baseret på.

Resultater/virkning

Der foreligger ingen resultater for indsatsen.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Det vurderes, at der er centrale drivkræfter for overførbarehed til kommunal kontekst, da indsatsen på nuværende tidspunkt drives i regi af en kommune.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 20

STØTTENDE SAMTALEFORLØB, RØDOVRE KOMMUNE

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen er at afklare voldsudsatte borgeres behov og at hjælpe dem til at være i stand til at bryde med volden og til at tage imod hjælp.

Målgruppe

Målgruppen er voksne voldsudsatte. Indsatsen retter sig blandt andet mod misbrugere samt psykisk eller socialt sårbare borgere, såsom mænd og kvinder der enten udsættes for partnervold, eller hvor der er mistanke om partnervold.

Indhold

I Rødovre Kommunes rådgivnings- og behandlingscenter tilbydes individuelle støttende samtaleforløb til borgere med behov for støtte og vejledning. Det støttende samtaleforløb kan både have til hensigt at udrede, om en borger er udsat for partnervold, og det kan have til hensigt at støtte og rådgive borgere, hvor der er viden om partnervold. Forløbet tilbydes både før et krisecenterophold, efter endt krisecenterophold og til borgere, som ikke ønsker at forlade den voldelige partner eller ikke ønsker et krisecenterophold. Indholdet i samtalerne er i høj grad tilpasset borgerens behov. Samtalerne varetages af enten en sagsbehandler eller en psykolog i kommunen. Hvis borgeren får behov for det, vil rådgiveren også følge borgeren til andre møder i kommunen undervejs i forløbet. Typisk vil et forløb bestå af 1 til 8 samtaler. Borgerne kan enten selv have opsøgt kommunen eller være blevet henvist.

Faglighed og kompetencer

Indsatsens støttende og rådgivende fokus kræver psykolog- og socialfaglige kompetencer i kommunen. Voldsfaglighed er desuden en central forudsætning.

Vidensgrundlag

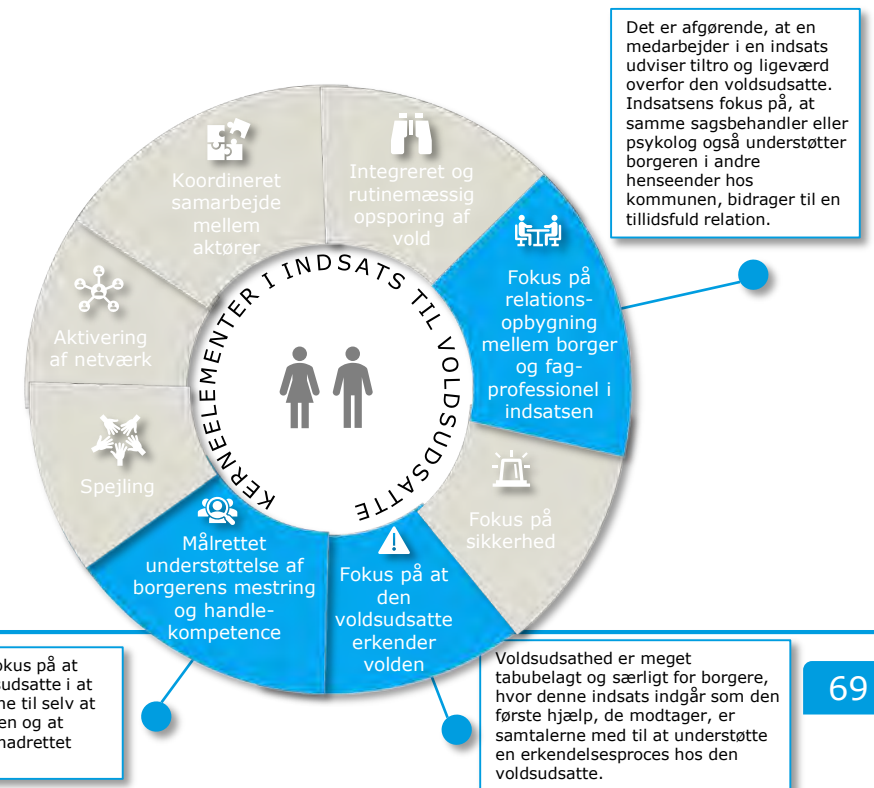
Det har ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen er baseret på.

Resultater/virkning

Der foreligger ingen resultater af indsatsen.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Der er centrale drivkræfter for indsatsens overførbarehed til kommunal kontekst, idet indsatsen drives af af en kommune. Indsatsen er endvidere organiseret indenfor eksisterende kommunale rammer i forhold til både rådgivningstilbud og indsatsens kompetenceprofil.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 21

ANONYM ÅBEN RÅDGIVNING FOR VOLDSRAMTE KVINDER I LEMVIG, STRUER OG HOLSTEBRO KOMMUNER

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen er at tilbyde voldsudsatte kvinder en tidlig indsats, der kan forebygge et krisecenterophold og minimere konsekvenserne af volden. Derudover er det formålet at støtte og hjælpe kvinderne med at bryde med volden.

Målgruppe

Målgruppen er voldsudsatte kvinder, der er eller har været udsat for vold af en ægtefælle eller et familiemedlem.

Indhold

Lemvig, Struer og Holstebro Kommuner tilbyder et gratis ambulanserådgivningsforløb til kvinder, der er eller har været udsat for vold fra en nær relation. Rådgivningsforløbet består af op til 5 samtaler pr. kvinde på ca. en times varighed, og samtalerne kan enten foregå på Holstebro Krisecenter eller i eget lokale på et lokalt bibliotek alt efter kvindens ønsker.

Samtalerne har til formål at støtte kvinden i at mestre eget liv og livssituation. Kvinderne får rådgivning og vejledning i forhold til voldsproblematikken samt følgevirkninger af volden for både kvinden selv og eventuelle børn. Derudover modtager kvinden rådgivning i forhold til håndtering af mere praktiske omstændigheder såsom skilsmisse, forældremyndighed, politi mv. Rådgivningen tager udgangspunkt i kvindens formulerede mål med fokus på styrkelse af kvindens sunde relationer og netværk.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen er baseret på psykoterapeutiske kompetencer hos en psykolog, der er ansat ved Holstebro Krisecenter.

Vidensgrundlag

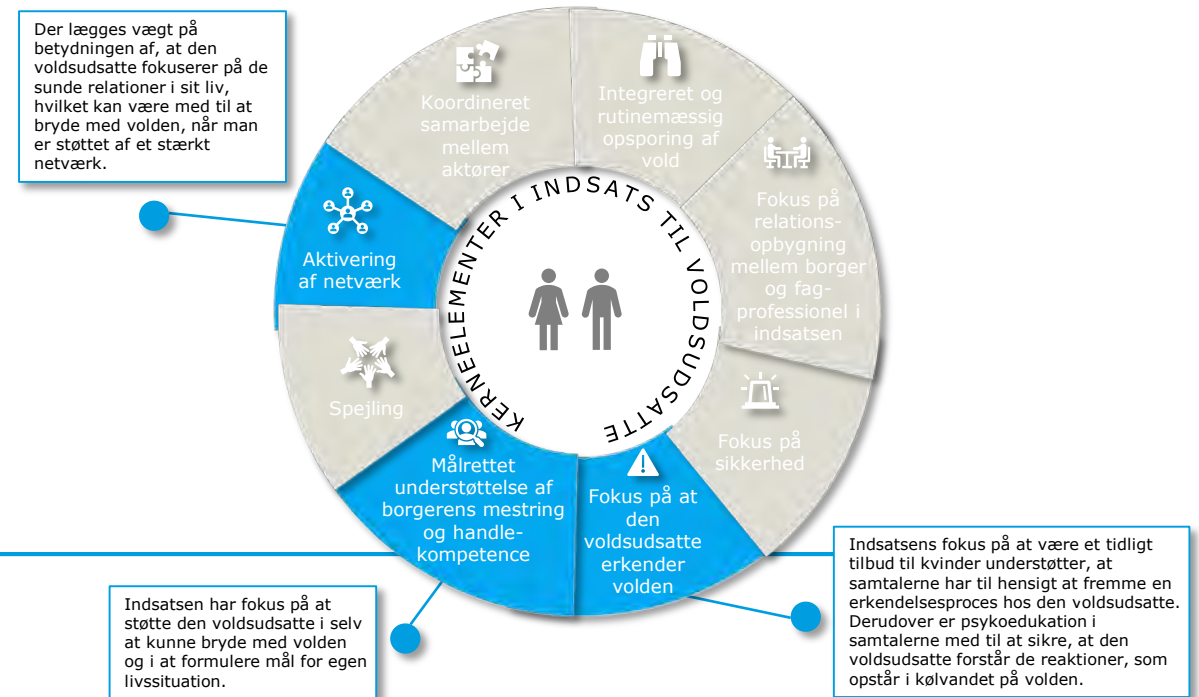
Det har ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen er baseret på.

Resultater/virkning

En foreløbig evaluering af projektet viser, at blandt de ni kvinder, der har modtaget samtaleforløb siden marts 2019, har man forebygget sygemeldinger blandt to kvinder, og en tredje kvinde har erkendt behovet for et krisecenterophold.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Det vurderes, at der er centrale drivkræfter for overførbarehed til kommunal kontekst. Indsatsen har relativt lave omkostninger for den enkelte kommune, når de indgår i et tværkommunalt samarbejde. Desuden er indsatsen forankret, så man udnytter kompetencerne hos en medarbejder, der allerede besidder voldsfaglighed i kraft af sin tilknytning til et krisecenter.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 22

TRAUMEBEHANDLING TIL BL.A. VOLDSRAMTE FAMILIER, ODENSE KOMMUNE

Indsatsens formål

Det primære formål med indsatsen er at styrke familien som helhed. Dertil er det indsatsens formål, at volden skal ophøre, at voldens følgevirkninger minimeres, og at barnet skal opleve en mere sikker og stabil tilværelse, hvor dets psykiske og sociale trivsel og udvikling styrkes. Denne udvikling skal forældrene bidrage til og tage ansvar for, og netværket omkring familien skal ligeledes styrkes i at understøtte denne udvikling.

Målgruppe

Målgruppen er familier, hvor børn eller voksne har været udsat for traumatiske oplevelser, bl.a. fysisk eller psykisk vold. Der er primært tale om familier med børn i alderen 4-18 år, hvor volden fortsat finder sted, eller hvor volden er ophørt.

Indhold

Indsatsen foregår hos Familie- og Ungehuset i Odense Kommune. Familier indstilles til behandling fra børne- og ungesocialrådgivere eller Vagt og Visitation, som henviser familien på baggrund af en underretning. Behandlingen strækker sig over ca. 1-3 år. Der tilbydes hhv. en stor traumepakke og en lille traumepakke. Til familier, hvor der fortsat er højt trusselsniveau, tilbydes den store pakke, som består af et forløb på 14 timer pr. måned. Her bliver det fx vurderet, om familien skal på krisecenter, flytte adresse eller om politiet eller andre instanser skal kontaktes. Hos familier, hvor både den psykiske og fysiske sikkerhed er på plads, tilbydes den lille pakke, som består af et forløb på 10 timer pr. måned. Ca. 2 gange om ugen møder familien op til behandling enten hver for sig eller som par/familie. Der er fokus på familien som helhed, og når rammerne er for det, tænkes familiens netværk ind som en del af behandlingen, herunder personale fra børnenes daginstitutioner og den udvidede familie, så de kan bidrage til at understøtte den positive udvikling.

Faglighed og kompetencer

Indsatsens behandlingsfokus forudsætter primært psykologfaglige kompetencer. Derudover er det påkrævet, at der er en koordineret indsats i kommunen og et bredt kendskab til voldsproblematikker – både med henblik på at fagprofessionelle i forskellige afdelinger kan opspore volden og henvise familier til Familie- og Ungehusets behandlingsforløb og med henblik på at der kan koordineres i forhold til sikkerhedsforanstaltninger, når dette er påkrævet.

Vidensgrundlag

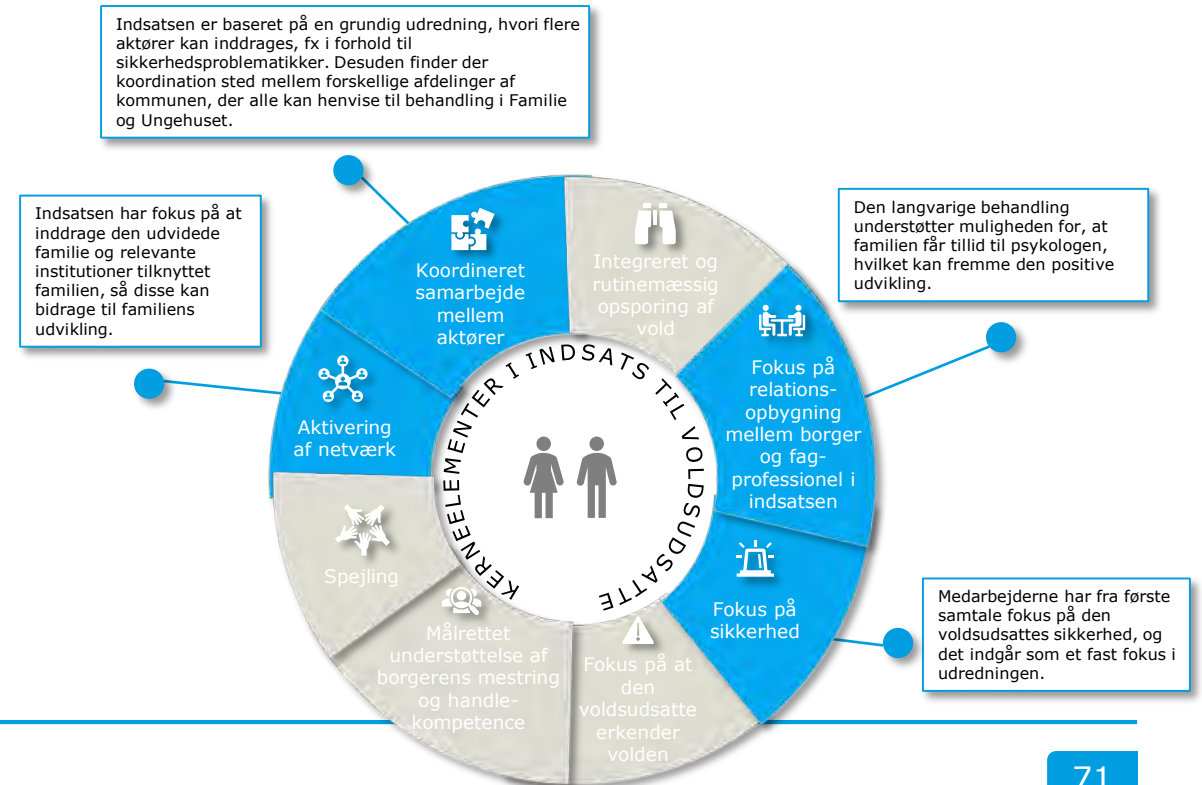
Behandlingen tager bl.a. teoretisk afsæt i Jon G. Allens traumedefinition.

Resultater/virkning

Der foreligger ingen resultater af indsatsen.

Drivkræfter og barrierer for overførbare

En drivkraft vurderes at være, at mange kommuner allerede tilbyder rådgivningsforløb til socialt udsatte, og kommunerne har en relevant organisering i forhold til at kunne udvide rådgivningen, så den også kan rumme voldsproblematikker. En barriere er, at indsatsen kræver psykologfaglige kompetencer med volds-specifik viden.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 23

SAMTALEFORLØB FOR VOLDSRAMTE KVINDER (OG BØRN), RANDERS KOMMUNE

Indsatsens formål

Formålet med indsatsen er at give voldsudsatte kvinder redskaberne til at håndtere følgerne af volden og til at leve et liv uden vold. Derudover er det formålet at skabe et rum til udveksling af erfaringer med andre kvinder, der står i samme situation.

Målgruppe

Den primære målgruppe er kvinder med ophold på krisecentret, men alle kvinder, der ønsker at arbejde med følgerne af psykisk eller fysisk vold i parforholdet, kan deltage.

Indhold

Randers Krisecenter tilbyder gruppeforløb for kvinder, som har været udsat for partnervold. Samtalegrupperne har eksisteret i 10 år og er både for kvinder, der tager ophold på krisecenteret, kvinder, der er fraflyttet krisecenteret, og kvinder, der enten ikke ønsker eller har behov for at tage ophold på et krisecenter. Randers Kommune samarbejder med Randers Krisecenter om, at kvinder, som ikke tager ophold på Krisecenter, men som er målgruppe for samtalegruppen, kan tilbydes et gruppeforløb.

Kvinderne mødes 2½ time hver anden uge over 8 måneder. I grupperne behandles en række faste temaer, som fx er voldens følger, angst, grænser og livet alene. Grupperne består af max 10 deltagere og faciliteres af krisecentrets socialpædagog og psykolog. Det er også de to facilitatorer, der foretager den endelige visitation af kvinder til tilbuddet.

Faglighed og kompetencer

Den primære forudsætning i indsatsen er psykologfaglige- og socialpædagogiske kompetencer hos facilitatorerne af samtaleforløbene. Derudover er det centralt, at fagprofessionelle i kommunen kender til det ambulante tilbud og kan henvise målgruppen til det.

Vidensgrundlag

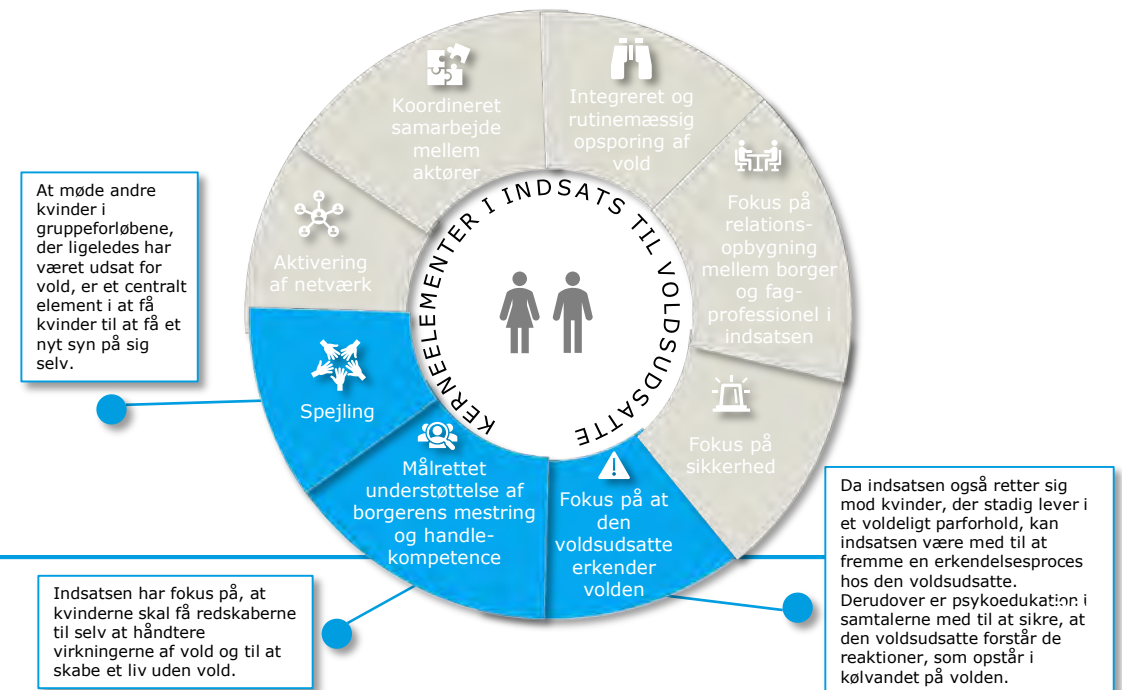
Det har ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen er baseret på.

Resultater/virkning

Det har ikke været muligt at få indblik i resultaterne af indsatsen. De to medarbejdere, der faciliterer samtaleforløbene, vurderer, at det bidrager positivt til forløbet, at der både er kvinder, der har ophold på krisecenter, og kvinder, der stadig lever i et voldeligt parforhold.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

Det vurderes, at der er centrale drivkræfter for overførbareheden til kommunal kontekst. Indsatsen tager udgangspunkt i eksisterende samtaleforløb hos et krisecenter. Dog kan det være en barriere for rekruttering, at en del voldsudsatte kvinder ikke ønsker at modtage indsatsen via et krisecenter.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 24

ÅBEN ANONYM RÅDGIVNING FOR VOLDSRAMTE, SLAGELSE KOMMUNE

Indsatsens formål

Målsætningen med den åbne anonyme rådgivning er at nå ud til flere borgere. Gennem muligheden for at rette henvendelse til kommunen anonymt er det målet at fjerne den berøringsangst, som kan være forbundet med at italesætte volden og række ud efter hjælp.

Målgruppe

Målgruppen er kvinder og mænd over 18 år, som er udsat for fysisk/psykisk vold eller chikane.

Indhold

Rådgivningen er specifikt målrettet voldsudsatte og adskiller sig derfor fra kommunens generelle tilbud om åben anonym rådgivning. Rådgivningen foregår telefonisk og bemandes af socialrådgivere fra Afdelingen for Rådgivning og Udbetaling, som bl.a. varetager udsatte voksenområdet. Rådgivningen tager udgangspunkt i borgerens behov og kan således bestå af en enkelt anonym samtale, men kan også iværksættes som et rådgivningsforløb, hvor sagsbehandleren møder den voldsudsatte borger personligt, hvis der er behov for det. Hvis der er brug for konkret sagsbehandling, fx i tilfælde hvor den voldsudsatte oplever akut boligmangel, henvises der videre til borgerens sagsbehandler.

Faglighed og kompetencer

Indsatsen er koncentreret om socialfaglige kompetencer og forudsætter, at rådgiveren har en specifik voldsfaglighed.

Vidensgrundlag

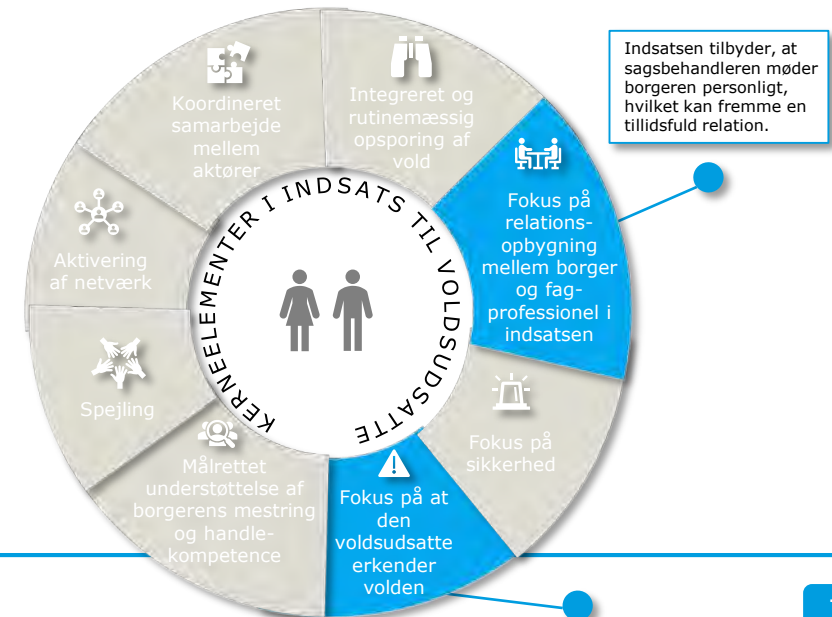
Det har ikke været muligt at udlede, hvilket vidensgrundlag indsatsen er baseret på.

Resultater/virkning

Det har ikke været muligt at få indblik i resultaterne af indsatsen.

Drivkræfter og barrierer for overførbarehed

En central drivkraft for indsatsen er, at mange kommuner allerede tilbyder forskellige former for åben rådgivning, og at indsatsen allerede er forankret og drives i regi af en kommune. Desuden er det en drivkraft, at indsatsen i høj grad kan leveres af socialfaglige medarbejdere. En barriere for overførbareheden er, at den målrettede rådgivning kræver specialiserede kompetencer indenfor voldsområdet.

IDENTIFICEREDE KERNEELEMENTER I LITTERATUR OG PRAKSIS

INDSATS BESKRIVELSE 25

KVINDEGRUPPER, VARDE KOMMUNE

Indsatsens formål

Målet med kvindegrupperne er at udvikle og styrke kvindernes forælderrolle og på denne måde styrke barnets trivsel. Det er et mål, at kvinderne møder ligesindede, som kan motivere kvinderne til at ændre deres situation og sætte nye mål for deres liv.

Målgruppe

Målgruppen er kvinder med børn, der har behov for ekstra støtte og vejledning i forhold til deres forælderrolle, og hvor vold kan være en delproblematik.

Indhold

Varde Kommune tilbyder gruppeforløb for mødre, hvis børn har behov for særlig støtte, og hvor mødrene har svært ved at varetage rollen som forælder. Kvinderne bliver sammensat efter de problematikker, de står overfor. Flere grupper har haft vold i nære relationer som fællesnævner. Med kvindegrupperne får kvinderne mulighed for at tale med andre kvinder, der befinder sig i samme situation som dem selv. Kvinderne kan udveksle erfaringer, etablere nye netværk og dele lyspunkter og fremtidige mål. Det er familierådgiveren i kommunen, der visiterer til grupperne. Grupperne ledes af 2 familiebehandlere, der enten er uddannet socialpædagog eller socialrådgiver, og som efterfølgende har taget en terapeutisk efteruddannelse. Hvis der ikke er nok kvinder til at etablere et gruppeforløb under en given problematik, sættes der i stedet et individuelt forløb i gang for kvinden. Forløbet kan senere udvides til at være et gruppeforløb, hvis flere kvinder efterfølgende bliver visiteret under samme tema.

Faglighed og kompetencer

Socialpædagogiske, socialfaglige eller terapeutiske kompetencer er en forudsætning for gruppeforløbenes facilitatorer. Derudover indgår kommunale familierådgivere i visiteringen til forløbene og i vurderingen af kvindernes fortsatte udbytte ved at indgå i et forløb.

Vidensgrundlag

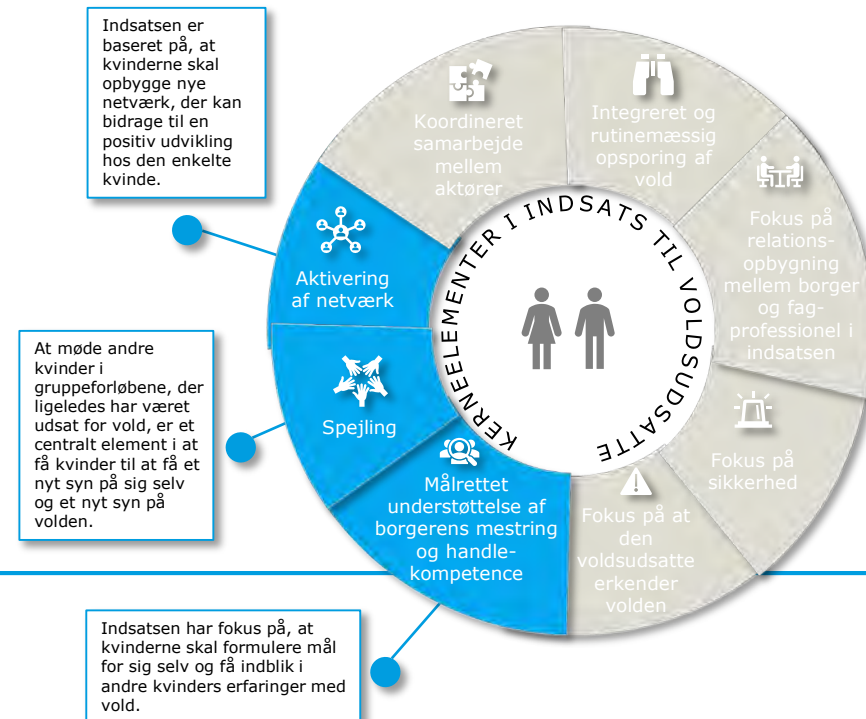
Der anvendes et systemisk narrativt perspektiv, men de metoder, der anvendes i gruppeforløbene, kan variere afhængigt af gruppernes behov.

Resultater/virkning

Det har ikke været muligt at få indblik i resultaterne af indsatsen.

Drivkræfter og barrierer for overførbare

Overførbare vurderes som relativt høj, idet de fleste kommuner allerede har socialpædagoger og socialrådgivere ansat, der kan varetage gruppeforløb. Det kan dog være en barriere, at ikke alle i målgruppen vil tage imod et gruppebaseret kommunalt tilbud, der ikke er anonymt, særligt når det handler om vold i hjemmet. Denne problematik kan potentielt være størst i små kommuner pga. frygten for at blive genkendt eller at blive stemplet.

BILAG 1: METODENOTAT

METODENOTAT

INTRODUKTION

Indhold

I dette metodebilag beskrives rapportens datagrundlag og de anvendte metoder for de forskellige dataindsamlingsaktiviteter.

Data fra forskellige dele af dataindsamlingen har bidraget til analyserne i rapporten. Tabel 1 giver et overblik over, hvilke datakilder der ligger til grund for de enkelte analyser.

Metodebilaget indeholder følgende:

1. Beskrivelse af datagrundlag og metoder for praksisafdækningen af NGO-indsatser og nordisk praksis
2. Beskrivelse af datagrundlag og metode for undersøgelse af den kommunale efterspørgsel
3. Beskrivelse af datagrundlag fra NGO'er til målgruppevurdering
4. Beskrivelse af datagrundlag og metoder for litteraturstudier i grå og international litteratur.

Datakilde	Principper og kerneelementer	Målgruppevurdering	Efterspørgselsanalyse
Interviews med udvalgte NGO'er i Danmark	✓	✓	✓
Målgruppedata fra NGO'er i Danmark		✓	
Interviews med kommuner		✓	✓
Litteraturstudier	✓	✓	
Interviews med indsatsjere for nordisk praksis	✓		
Lev Uden Volds undersøgelser	✓		✓

METODENOTAT

AFDÆKNING AF PRAKSIS

Interviews med udvalgte NGO'er i Danmark samt indhentning af data til målgruppevurdering

Udvælgelse af NGO'er

Afdækningen af civilsamfundsindsatser rettet mod voldsudsatte kvinder og mænd er sket via telefoniske interviews med udvalgte NGO'er. Rambøll udarbejdede på baggrund af desk research et bruttokatalog over relevante NGO'er, som arbejder med voldsramte. Listen blev kvalificeret af ph.d. og overlæge ved Center for Voldsramte Trine Rønne, som indgår i projektets ekspertpanel og af Socialstyrelsen. Konkret blev der udvalgte 12 NGO'er og et regionalt drevet tilbud, som herefter blev inviteret til at deltage i interviews. Alle organisationer blev derudover bedt om at bidrage til målgruppevurderingen ved at udlevere aggregerede målgruppedata for brugerne af deres indsats (datagrundlag til målgruppevurdering er beskrevet i afsnit 3). 12 ud af de 13 udvalgte indsatser indvilligede i at deltage. Der blev gennemført i alt 13 interviews, da Lev Uden Vold havde flere indsatser. Efter kodning blev Lev Uden Volds ene indsats ekskluderet, da der var tale om en ren juridisk rådgivning. Vi har således vurderet, at den falder uden for screeningsopgavens fokusområde.

GENNEMFØRELSE OG KODNING AF INTERVIEWS

Der er anvendt semistrukturerede interviews af ca. en times varighed til alle interviews med organisationerne. Interviewene var centreret om en række tematikker, som blev kvalificeret af Socialstyrelsen: indsatsens målgruppe, type af indsats, indhold i indsatsen, indsatsens teoretiske/videnskabelige grundlag, arbejdet med faglig refleksion, indsatsens kompetenceprofil, arbejdet med mål og monitorering i indsatsen, indsatsens virkning, økonomi, implementering og drift, efterspørgsel og overførbarehed. Alle interviews er efterfølgende kodet til analyse og genbeskrivelse af indsatserne. I genbeskrivelserne af de enkelte indsatser har det ikke været muligt at udlede informationer om indsatsernes økonomi, da interviewpersonerne ikke har haft denne viden. Det samme gælder i et vist omfang for viden om indsatsernes implementeringsforudsætninger.

INKLUDEREDE DANSKE NGO'ER

Mødrehjælpen

Danner – Sig det til nogen

Mandecentret (Fundamentet Mandecentret)

Dansk Stalking Center

Projekt Q-værk

Røde kors – Qnet

Center for voldsramte

Foreningen Medusa

Joan-søstre

Kvisten

Lev Uden Vold

Dialog Mod Vold

METODENOTAT

AFDÆKNING AF PRAKSIS

Interviews med nordiske indsatser

Udvælgelse af indsatser

Afdækning af nordiske indsatser rettet mod voldudsatte kvinder og mænd er tilsvarende kortlægningen af NGO'er i Danmark sket via telefoniske interviews med udvalgte indsatsejere i Norge og Sverige. Rambøll udarbejdede et bruttokatalog over mulige indsatser på baggrund af desk research, input fra de to tilknyttede nordiske eksperter, hhv. forskningsleder Solveig Bergman og Professor Margareta Hydén, som blev suppleret med viden om indsatser fra den grå litteratursøgning. Konkret blev der udvalgt fem potentielle indsatser på tværs af Norge og Sverige, hvoraf der er gennemført interviews med hhv. tre i Sverige og to i Norge. Efter kodning blev en indsats, Eritel, ekskluderet, da der var tale om en indsats, der primært havde fokus på mobning på arbejdspladser og skoler. Vi har således vurderet, at den falder uden for screeningsopgavens fokusområde.

Gennemførelse og kodning af interviews

Interviewene med nordiske indsatsejere blev gennemført af Rambølls konsulenter i Norge og Sverige. Der er anvendt semistrukturerede interviews af ca. en times varighed til alle interviews med organisationerne. Interviewene var centreret om en række tematikker, som blev kvalificeret af Socialstyrelsen: indsatsens målgruppe, type af indsatser, indhold i indsatsen, indsatsen teoretiske/videnskabelige grundlag, arbejdet med faglig refleksion, indsatsens kompetenceprofil, arbejdet med mål og monitorering i indsatsen, indsatsens virkning, økonomi, implementering og drift, efterspørgsel og overførbarehed. Alle interviews er efterfølgende kodet til analyse og genbeskrivelse af indsatserne. I genbeskrivelserne af de enkelte indsatser har det ikke været muligt at udlede informationer om indsatsernes økonomi, da interviewpersonerne ikke har haft denne viden. Det samme gælder i et vist omfang for viden om indsatsernes implementeringsforudsætninger.

INKLUDEREDE NORDISKE INDSATSER

Utväg Skaraborg (Sverige)

Södertälje Kommun – Antivåldcenter (Sverige)

Nationellt centrum för kvinnofrid – Kvinnofridslinjen (Sverige)

Reform – Ressurssenter for menn (Norge)

METODENOTAT

AFDÆKNING AF PRAKSIS

Lev Uden Volds undersøgelse om partnervold

I praksisafdækningen har vi genbeskrevet udvalgte 10 eksempler fra Lev Uden Volds udgivelse *22 gode eksempler på tiltag og indsatser over for partnervold* (2019).

Indsatserne i LUVs udgivelse er inddelt i fem fokusområder. I vores praksisafdækning har vi udvalgt tiltagene fra de to fokusområder "Opsporing af voldsudsatte og voldsudøvende borgere" og "Ambulante indsatser til voldsudsatte", som er prioriteret i forlængelse af screeningens formål. Disse indsatser er genbeskrevet i praksisafdækningen med udgangspunkt i Lev Uden Volds inspirationskatalog.

Samarbejdet mellem Randers Kommune og Danner er beskrevet via indsatsbeskrivelsen for Danner "Sig det til nogen", som ejer denne indsats. De udvalgte indsatser kan ses i tabel 4.

I genbeskrivelserne af de enkelte indsatser har det ikke været muligt at udlede informationer om indsatserne økonomi, da denne viden ikke fremgår af LUV's undersøgelse. Det samme gælder i forhold til viden om indsatsernes implementeringsforudsætninger.

OPSPORING AF VOLDSUDSATTE OG VOLDSUDØVENDE BORGERE

Interventionscenter ved partnervold, Østjyllands Politikreds

Skadestuegruppen, Køge, Stevns og Solrød Kommuner

PSP-samarbejde i forhold til partnervold, Køge Kommune

Projekt "Vold i samlivet", Slagelse Kommune

AMBULANTE INDSATSER TIL VOLDSUDSATTE

Støttende samtaleforløb, Rødovre Kommune

Anonym, åben rådgivning for voldsramte kvinder, Lemvig, Struer og Holstebro Kommuner

Traumebehandling til bl.a. voldsramte familier, Odense Kommune

Samtaleforløb for voldsramte kvinder (og børn), Randers Kommune

Åben, anonym rådgivning for voldsramte, Slagelse Kommune

Kvindegrupper, Varde Kommune

METODENOTAT

AFDÆKNING AF EFTERSPØRGSEL

Interview med danske kommuner

Udvælgelse af kommuner

Den kommunale efterspørgsel er afdækket gennem telefoninterviews med udvalgte kommuner. Kommunerne er udvalgt via klyngeudvælgelse, som har bidraget til, at der har kunnet vælges kommuner ud fra en geografisk og størrelsesmæssig spredning. Klyngeudvælgelsen er foregået ved, at landets kommuner er blevet inddelt i ti homogene klynger på baggrund af følgende parametre:

- Kommunestørrelse
- Indbyggertal
- Socioøkonomisk indeks
- Voldsanmeldelser pr. 1.000 indbyggere
- Hvorvidt der findes et krisecenter i kommunen.

På den baggrund er der tilfældigt udvalgt 30 kommuner fordelt efter tre kommuner i hver klynge. Herefter er kommunerne rekrutteret med fokus på at sikre repræsentation fra kommuner fra samtlige klynger, hvilket er lykkedes med undtagelse af tre klynger. Dette skyldes, at kommunerne har takket nej til at deltage i undersøgelsen med henvisning til, at de ikke kunne prioritere et interview pga. fx travlhed eller ikke har kunnet nå det inden for undersøgelsens tidsperiode. For 2/3 af de interviewede kommuner er der foretaget interview med socialforvaltningen, hvor enten socialchefen, myndighedschefen eller den fagligt ansvarlige for målgruppen er blevet interviewet. For den resterende 1/3 er der foretaget interview med børne- og familieforvaltningen. Begrundelse for børne- og familieafdelingernes relevans er, at kendskabet til vold i familien kan komme gennem indberetninger om barnets mistrivsel eller problemer i familien. Tabel 6 viser, hvilke kommuner og interviewpersoner som indgår i undersøgelsen.

Gennemførelse og kodning af interviews

Der er anvendt en semistruktureret interviewguide, som er baseret på følgende tematikker: målgruppen i kommunen, indsatser, der tilbydes på nuværende tidspunkt, indsatser, som mangler, barrierer for iværksættelse af nye/manglende indsatser og forudsætninger for succesfuld imødekomme af efterspørgsel. Alle interviews er efterfølgende kodet til brug for analysen.

KOMMUNER	INTERVIEWPERSON	KLYNGE
Vejle Kommune	Social og psykiatrichef og myndighedschef	10
Guldborgsund Kommune	Centerchef for Socialområdet	9
Billund Kommune	Faglige koordinatore for serviceloven og beskæftigelsesområdet for målgruppen 0-30 år	7
Faaborg-Midtfyn Kommune	Faglig koordinator og teamkoordinator for socialområdet	7
Lemvig Kommune	Handicap- og psykiatrichef	6
Rudersdal Kommune	Afdelingsleder for social og sundhed	5
Fredensborg Kommune	Myndighedschef	5
Hillerød Kommune	Chef for socialfaglig enhed	4
Skive Kommune	Sektionsleder for Specialrådgivningen og Psykiatrirådgivningen	2
Ballerup Kommune	Teamleder for socialafsnittet i børn og unge	2

METODENOTAT

AFDÆKNING AF EFTERSPØRGSEL

Data fra Lev Uden Volds kommunesurvey

Deskriptive analyser af aggregerede data fra Lev Uden Volds kommunesurvey

Analysen af kommunernes efterspørgsel er desuden belyst via deskriptive analyser af aggregerede af udvalgte data fra Lev Uden Volds undersøgelse af kommunernes praksis og indsats (2019). Rambøll haft adgang til data fra den kommunesurvey, som Lev Uden Volds har gennemført i forbindelse med rapporten. Her har vi foretaget aggregerede analyser af de anonymiserede data om kommunernes efterspørgsel, som fremgår i kapitel 2.

METODENOTAT

MÅLGRUPPEVURDERING

Data og metode

Data til målgruppevurderingen er baseret på flere forskellige datakilder:

- Data fra NGO'erne om deres brugere (aggregerede data)
- Data fra litteraturstudierne i grå litteratur og forskningslitteratur
- Data fra interviews med kommuner om oplevelsen af målgruppen.

Ifm. praksisafdækningen har det været muligt at indsamle baggrundsdata om brugerne af indsatserne for syv indsatser. Se tabellen herunder for informationer om, hvilke indsatser der er modtaget data fra.

De inkluderede studier og praksisser beskæftiger sig både med personer med ophold på fx krisecenter og med personer, der er udsat for vold i nære relationer generelt. Det er naturligvis ikke muligt at generalisere fundene fra forskningskortlægningen og praksisafdækningen til den fulde population af personer udsat for vold i nære relationer. Det skyldes, at det må formodes, at en række særegne faktorer eller forhold knytter sig til de personer, der opsøger og får en indsats fra en NGO eller deltager i en indsats, som er beskrevet i et forskningsstudie.

Kodning af data på tværs af datakilder

I målgruppevurderingen er oplysninger om målgruppen fra disse forskellige kilder kodet i forhold til at udlede submålgrupper, problemstillinger og behov.

NGO	INDSATS
Danner	Sig det til nogen
Røde Kors	QNET
Projekt Q-værk	-
Lev Uden Vold	Efterværn
Lev Uden Vold	Juridisk rådgivning
Mødrehjælpen	Ud af voldens skygge
Mandecenteret	-
Dansk stalking center	-

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Data og metode

I det følgende beskriver vi fremgangsmåde og datagrundlag for litteraturstudiet i grå litteratur og forskningslitteratur. Først præsenteres søgestrategier for begge typer af søgninger og for begge undersøgelsesspørgsmål. Dernæst beskrives kriterier for inklusion og eksklusion, proces for screening og kodning og proces for inklusion af studier. Herefter følger oversigt over, hvordan den metodiske evidens i studierne er blevet vurderet – og endelig præsenteres en litteraturliste og den inkluderede litteratur for de to undersøgelsesspørgsmål.

Litteraturstudier bygger på to tilgange til kortlægning af relevante viden:

1. En systematisk søgning i relevante forskningsdatabaser med afsæt i en række søgetermer med inspiration fra Rapid Evidence Assessment (REA)
2. En håndholdt søgning i grå litteratur.

Søgningerne er udført af bibliometriker Alan Gomersall ved King's College.

Litteraturstudiet er tilrettelagt ud fra følgende to undersøgelsesspørgsmål:

1. Hvad kendetegner forskellige grupper af voldsudsatte mænd og kvinder og deres behov?
2. Hvad kendetegner virkningsfulde indsatser til voldsudsatte mænd og kvinder?

Udledningen af viden om målgruppers karakteristika og behov er sket med udgangspunkt i litteraturen, som er inkluderet for undersøgelsesspørgsmål 1, mens kernelementer fra litteraturen er sket på baggrund af den inkluderede litteratur for undersøgelsesspørgsmål 2.

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Søgestrategi for forskningslitteratur

Afgrænsning	Undersøgelsesspørgsmål 1	Undersøgelsesspørgsmål 2
Undersøgelses-spørgsmål	Hvad kendetegner forskellige grupper af voldsudsatte mænd og kvinder og deres behov?	Hvad kendetegner virkningsfulde indsatser til voldsudsatte mænd og kvinder?
Geografisk afgrænsning	Europa, USA, Canada, Australien og New Zealand.	Europa, USA, Canada, Australien og New Zealand.
Målgruppe	Kvinder og mænd i alderen 18 år og opefter, der har været udsat for vold i nære relationer.	Kvinder og mænd i alderen 18 år og opefter, der har været udsat for vold i nære relationer.
Voldsformer	Fysisk vold, psykisk vold, materiel vold, økonomisk vold, digital vold, stalking, seksuel vold (herunder hævnporno). Ikke æresrelateret vold, kærestevold, gas lighting eller social kontrol. Dog medtages studier om disse voldsformer, hvis de overlapper med psykisk vold.	Fysisk vold, psykisk vold, materiel vold, økonomisk vold, digital vold, stalking, seksuel vold (herunder hævnporno). Ikke æresrelateret vold, kærestevold, gas lighting eller social kontrol. Dog medtages studier om disse voldsformer, hvis de overlapper med psykisk vold.
Vold i nære relationer	Vold mellem voksne personer, der bor sammen, voksne personer i et forhold, personer i ægteskab, familiemedlemmer, venner, ekskærest, eksmand, ekskone el.lign.	Vold mellem voksne personer, der bor sammen, voksne personer i et forhold, personer i ægteskab, familiemedlemmer, venner, ekskærest, eksmand, ekskone el.lign.
Indsatser		<p>Åben tilgang til afgrænsning af indsatser, som vil sikre, at vi medtager indsatser rettet mod forskellige typer af problemtyngder hos målgruppen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foregribende indsatser • Forebyggende indsatser, herunder også forebyggelse af fornyet vold (tertiær forebyggelse) • Opsporende indsatser • Indsatser, der fokuserer på at komme ud af voldelige relationer • Indsatser med fokus på sikkerhed • Behandlingsindsatser i forhold til konsekvenser af volden (både sociale, psykiske og biomedicinske konsekvenser) • Koordinering af indsatser. <p>Indsatserne skal være ambulante.</p> <p>Denne åbne tilgang er desuden anbefalet af Solveig Bergmann, som har gennemført videnskortlægning i 2018. Erfaringerne herfra viste, at det er relevant at inkludere et bredt felt af indsatser, da fx behandlende indsatser også kan indeholde elementer, der er relevante i forebyggende tiltag.</p>
Tidsperiode	Fra 2017-2019. I litteraturstudiet er der endvidere inkluderet, Bergman, Solveig, Linda Holen Moen og Carolina Øverliens (2018) kortlægning af viden om forebyggende tiltag mod vold i nære relationer. Denne kortlægning indeholder systematisk litteratursøgning af både forskningslitteratur og grå litteratur fra 1995 til juni 2017. Kortlægningen inkluderer også studier, der omhandler vold mod børn, hvilket ikke er medtaget som en del af undersøgelsesspørgsmål 1.	Fra 2017-2019. I litteraturstudiet er der endvidere inkluderet, Bergman, Solveig, Linda Holen Moen og Carolina Øverliens (2018) kortlægning af viden om forebyggende tiltag mod vold i nære relationer. Denne kortlægning indeholder systematisk litteratursøgning af både forskningslitteratur og grå litteratur fra 1995 til juni 2017. Kortlægningen inkluderer også studier, der omhandler vold mod børn, hvilket ikke er medtaget som en del af undersøgelsesspørgsmål 2.
Sprog	Dansk, norsk, svensk, engelsk.	Dansk, norsk, svensk, engelsk.
Metode	Populationsstudier/Longitudinelle studier, dybdegående kvalitative studier, tværsnitstudier og casestudier.	Oversigtsartikler/metastudier (sekundær litteratur) og randomiserede kontrollerede forsøg (RCT) (primær litteratur).
Kilder	<ul style="list-style-type: none"> • Web of Science • Social Policy & Practice • Social Services Abstracts • Applied Social Science Index & Abstracts • International Bibliography of Social Sciences • Sociological Abstracts • PsycInfo • Scopus • Campbell Collaboration Library • Sociology Collection • Embase • Social Care Online • Sociology Database • Social Science Database • British Library Social Welfare 	<ul style="list-style-type: none"> • Web of Science • Social Policy & Practice • Social Services Abstracts • Applied Social Science Index & Abstracts • International Bibliography of Social Sciences • Sociological Abstracts • PsycInfo • Scopus • Campbell Collaboration Library • Sociology Collection • Embase • Social Care Online • Sociology Database • Social Science Database • British Library Social Welfare
Søgestreng	Sendes særskilt til Socialstyrelsen.	Sendes særskilt til Socialstyrelsen.

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Søgestrategi for gråliteratur

Afgrænsning	Strategiens fokus		
Undersøgelses-spørgsmål	1) Hvad kendetegner forskellige grupper af voldsudsatte mænd og kvinder og deres behov? 2) Hvad kendetegner virkningsfulde indsatser til voldsudsatte mænd og kvinder?		
Geografisk afgrænsning	De nordiske lande.		
Målgruppe	Kvinder og mænd i alderen 18 år og opefter, der har været udsat for vold i nære relationer.		
Voldsformer	Fysisk vold, psykisk vold, materiel vold, økonomisk vold, digital vold, stalking, seksuel vold (herunder hævnporno). Ikke æresrelateret vold, kærestevold, gas lighting eller social kontrol. Dog medtages studier om disse voldsformer, hvis de overlapper med psykisk vold.		
Vold i nære relationer	Vold mellem voksne personer, der bor sammen, voksne personer i et forhold, personer i ægteskab, familiemedlemmer, venner, ekskærester, eksmand, ekskone el.lign.		
Indsatser	<p>Åben tilgang til afgrænsning af indsatser for undersøgelsesspørgsmål 2, som vil sikre, at vi medtager indsatser rettet mod forskellige typer af problemtyngder hos målgruppen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foregribende indsatser • Forebyggende indsatser, herunder også forebyggelse af fornyet vold (tertiær forebyggelse) • Opsporende indsatser • Indsatser, der fokuserer på at komme ud af voldelige relationer • Indsatser med fokus på sikkerhed • Behandlingsindsatser i forhold til konsekvenser af volden (både sociale, psykiske og biomedicinske konsekvenser) • Koordinering af indsatser. <p>Indsatserne skal være ambulante.</p> <p>Denne åbne tilgang er desuden anbefalet af Solveig Bergmann, som har gennemført et forskningsreview i 2018. Erfaringerne herfra viste, at det er relevant at inkludere et bredt felt af indsatser, da fx behandlende indsatser også kan indeholde elementer, der er relevante i forebyggende tiltag.</p>		
Tidsperiode	Fra 2014-2019. I litteraturstudiet er der endvidere inkluderet, Bergman, Solveig, Linda Holen Moen og Carolina Øverliens (2018) kortlægning af viden om forebyggende tiltag mod vold i nære relationer. Denne kortlægning indeholder systematisk litteratursøgning af både forskningslitteratur og grå litteratur fra 1995 til juni 2017. Kortlægningen inkluderer også studier, der omhandler vold mod børn, hvilket ikke er medtaget som en del af undersøgelsesspørgsmål 1 og 2.		
Sprog	Dansk, norsk, svensk, engelsk.		
Metode	Grå litteratur: analyser og evalueringer.		
Kilder	<p>Danmark:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SIF • Socialstyrelsen • VIVE • KVINFO • KL • Danske Regioner • Lev Uden Vold • Dialog Mod Vold • LOKK (Landsorganisationen af kvindekrisecentre) • Dansk Stalking Center • LivaREHAB • Statens institut for sundhed • Danner Videnscenter • Mødrehjælpen • KORA • Det Nationale Voldsobservatorium. 	<p>Sverige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den svenske Socialstyrelse • Senter for Krisepsykologi • Unizon • ROKS.se • Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) • Brottsförebyggande rådet (BRÅ) • Rikskriscentrum • Kvinnofridslinjen • Samcerkan mot våld – Valdmotnara • Brottsoffermyndigheten. 	<p>Norge:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) • Alternativ til voldsstiftelsen (ATV) • Norsk institut for by- og regionsforskning (NIBR) • Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet • Helsedirektoratet • Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet • Krisesentersekretariatet • Kompetansesenteret for kriminalitetsutsatte • Justis- og beredskapsdepartementet.

Inklusion og eksklusionskriterier for litteraturstudie

Undersøgelsesspørgsmål 1	Undersøgelsesspørgsmål 2
<p>INKLUSIONSKRITERIER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studiet undersøger forskellige grupper af voldsudsatte mænd og kvinder og deres behov. <p>EKSKLUSIONSKRITERIER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forkert fokus: Studiet fokuserer ikke på målgruppens sociale problemer og støttebehov. • Forkert voldsformer: Studiet fokuserer ikke på vold i nære relationer. Eller studiet fokuserer på æresrelateret vold, kærestevold, gas lighting eller social kontrol. Studiet inkluderes kun, hvis disse voldsformer overlapper med psykisk vold. • Forkert målgruppe: Studiet undersøger ikke kvinder og mænd i alderen 18 år og opefter, der har været udsat for vold i nære relationer. • Forkert land: Studiet indeholder ikke data fra europæiske lande, USA, Canada, Australien eller New Zealand. • Forkert sprog: Studiet er ikke placeret på dansk, norsk, svensk eller engelsk. • Forkert dokument: Studiet redegør ikke skriftligt for empirisk forskning/viden. Følgende betragtes ikke som empirisk forskning: editorials, kommentarer, anmeldelse, policy-dokumenter, lærebøger, biografier, rent teoretiske udgivelser, konferencepapirer eller lærebøger. Specialer, masteropgaver mv. er ikke forskning. • Forkert metode: Studiet anvender ikke en af følgende metoder: populationsstudier/longitudinelle studier eller dybdegående kvalitative studier, tværsnitstudier og casestudier. • Forkert forskning: Studiet redegør ikke for original forskning, fx forskning, der kun forholder sig til forskning udført og rapporteret af andre. Systematiske reviews er undtaget dette kriterium og kan dermed inkluderes. • Forkert udgivelsestidspunkt: Studiet er ikke publiceret i perioden fra 2017-2019. • Manglende kvalitet: Studiet er ikke af høj metodisk kvalitet. Vurderes ud fra pålideligheden af studiets resultater på baggrund af accepterede normer for det anvendte undersøgelsesdesign. 	<p>INKLUSIONSKRITERIER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studiet undersøger virkningsfulde indsatser til voldsudsatte mænd og kvinder. <p>EKSKLUSIONSKRITERIER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forkert fokus: Studiet fokuserer ikke på ambulante indsatser til målgruppen. • Forkert voldsformer: Studiet fokuserer ikke på vold i nære relationer. Eller studiet fokuserer på æresrelateret vold, kærestevold, gas lighting eller social kontrol. Studiet inkluderes kun, hvis disse voldsformer overlapper med psykisk vold. • Forkert målgruppe: Studiet undersøger ikke kvinder og mænd i alderen 18 år og opefter, der har været udsat for vold i nære relationer. • Forkert land: Studiet indeholder ikke data fra europæiske lande, USA, Canada, Australien eller New Zealand. • Forkert sprog: Studiet er ikke placeret på dansk, norsk, svensk eller engelsk. • Forkert dokument: Studiet redegør ikke skriftligt for empirisk forskning/viden. Følgende betragtes ikke som empirisk forskning: editorials, kommentarer, anmeldelse, policy-dokumenter, lærebøger, biografier, rent teoretiske udgivelser, konferencepapirer eller lærebøger. Specialer, masteropgaver mv. er ikke forskning. • Forkert metode: Studiet anvender ikke en af følgende metoder: oversigtsartikler/metastudier, randomiserede kontrollerede forsøg (RCT). • Forkert forskning: Studiet redegør ikke for original forskning, fx forskning, der kun forholder sig til forskning udført og rapporteret af andre. Systematiske reviews er undtaget dette kriterium og kan dermed inkluderes. • Forkert udgivelsestidspunkt: Studiet er ikke publiceret i perioden fra 2017-2019. • Forkert scope: Studiet ekskluderes, hvis studiet ikke både beskriver en indsats og resultater/effekter af indsatsen. Studier, der kun beskriver en indsats, medtages ikke. • Manglende kvalitet: Studiet er ikke af høj metodisk kvalitet. Vurderes ud fra pålideligheden af studiets resultater på baggrund af accepterede normer for det anvendte undersøgelsesdesign.

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Inklusion og eksklusionskriterier for grå litteratur

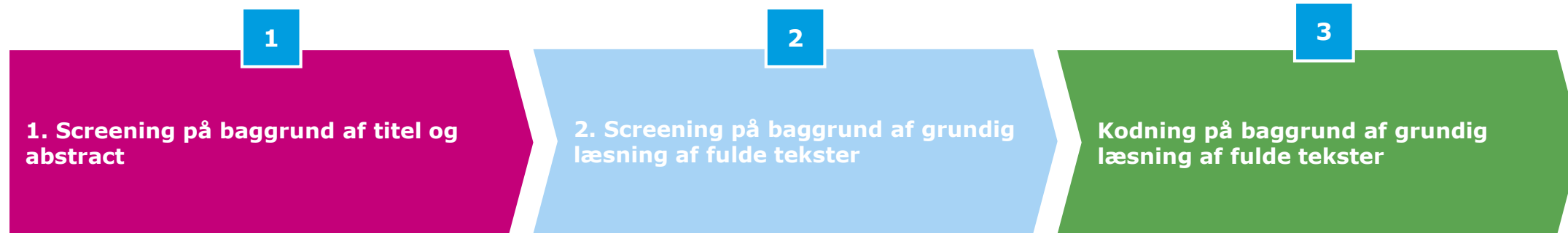
Undersøgelsesspørgsmål 1	Undersøgelsesspørgsmål 2
<p>INKLUSIONSKRITERIER</p> <ul style="list-style-type: none">• Studiet undersøger forskellige grupper af voldsudsatte mænd og kvinder og deres behov.	<p>INKLUSIONSKRITERIER</p> <ul style="list-style-type: none">• Studiet undersøger virkningsfulde indsatser til voldsudsatte mænd og kvinder.
<p>EKSKLUSIONSKRITERIER</p> <ul style="list-style-type: none">• Forkert fokus: Studiet fokuserer ikke på målgruppens sociale problemer og støttebehov.• Forkert voldsformer: Studiet fokuserer ikke på vold i nære relationer. Eller studiet fokuserer på æresrelateret vold, kærestevold, gas lighting eller social kontrol. Studiet inkluderes kun, hvis disse voldsformer overlapper med psykisk vold.• Forkert målgruppe: Studiet undersøger ikke kvinder og mænd i alderen 18 år og opefter, der har været udsat for vold i nære relationer.• Forkert land: Studiet indeholder ikke data fra nordiske lande.• Forkert sprog: Studiet er ikke placeret på dansk, norsk, svensk eller engelsk.• Forkert udgivelsestidspunkt: Studiet er ikke publiceret i perioden fra 2014-2019.	<p>EKSKLUSIONSKRITERIER</p> <ul style="list-style-type: none">• Forkert fokus: Studiet fokuserer ikke på ambulante indsatser til målgruppen i kommunalt regi og civilsamfund.• Forkert voldsformer: Studiet fokuserer ikke på vold i nære relationer. Eller studiet fokuserer på æresrelateret vold, kærestevold, gas lighting eller social kontrol. Studiet inkluderes kun, hvis disse voldsformer overlapper med psykisk vold.• Forkert målgruppe: Studiet undersøger ikke kvinder og mænd i alderen 18 år og opefter, der har været udsat for vold i nære relationer.• Forkert land: Studiet indeholder ikke data fra nordiske lande.• Forkert sprog: Studiet er ikke placeret på dansk, norsk, svensk eller engelsk.• Forkert udgivelsestidspunkt: Studiet er ikke publiceret i perioden fra 2014-2019.• Forkert scope: Studiet ekskluderes, hvis studiet ikke både beskriver en indsats og resultater/effekter af indsatsen. Studier, der kun beskriver en indsats, medtages ikke.

METODENOTAT

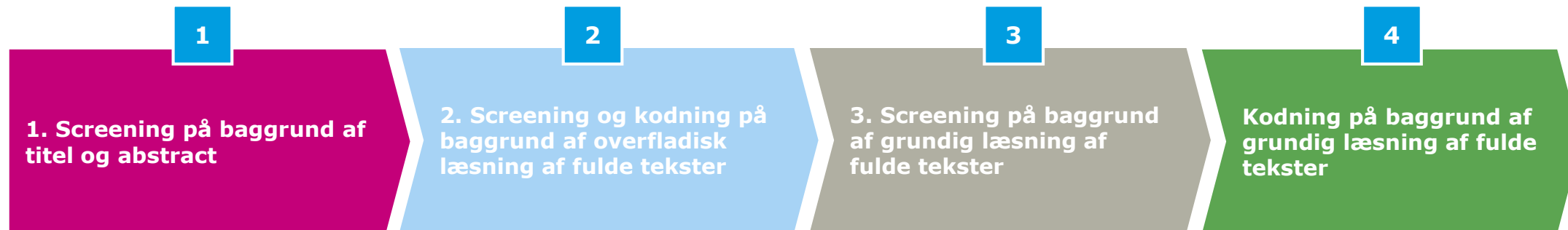
LITTERATURSTUDIE

Proces for screening og kodning af litteratur

For undersøgelsesspørgsmål 1 bestod screening og kodning af forskningslitteratur og grå litteratur af tre led:

For undersøgelsesspørgsmål 2 bestod screening af forskningslitteratur og grå litteratur af fire led:

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Proces for inklusion af studier i undersøgelsesspørgsmål 1

Søgeresultat

588 forskningslitteratur + 69 grå litteratur
Studier identificeret

Eksklusion ved 1. screening

455 forskningslitteratur
Ekskluderede studier

Eksklusion ved 2. screening

58 forskningslitteratur + 17 grå litteratur
Ekskluderede studier

3
Forkert dokument

28
Forkert fokus

4
Forkert forskning

1
Forkert land

2
Forkert metode

10
Forkert målgruppe

11
Forkert scope

1
Forkert sprog

2
Forkert udgivelsestidspunkt

5
Tekst ikke tilgængelig

5
Forkert voldsform

3
Manglende kvalitet

127
Inkluderede studier

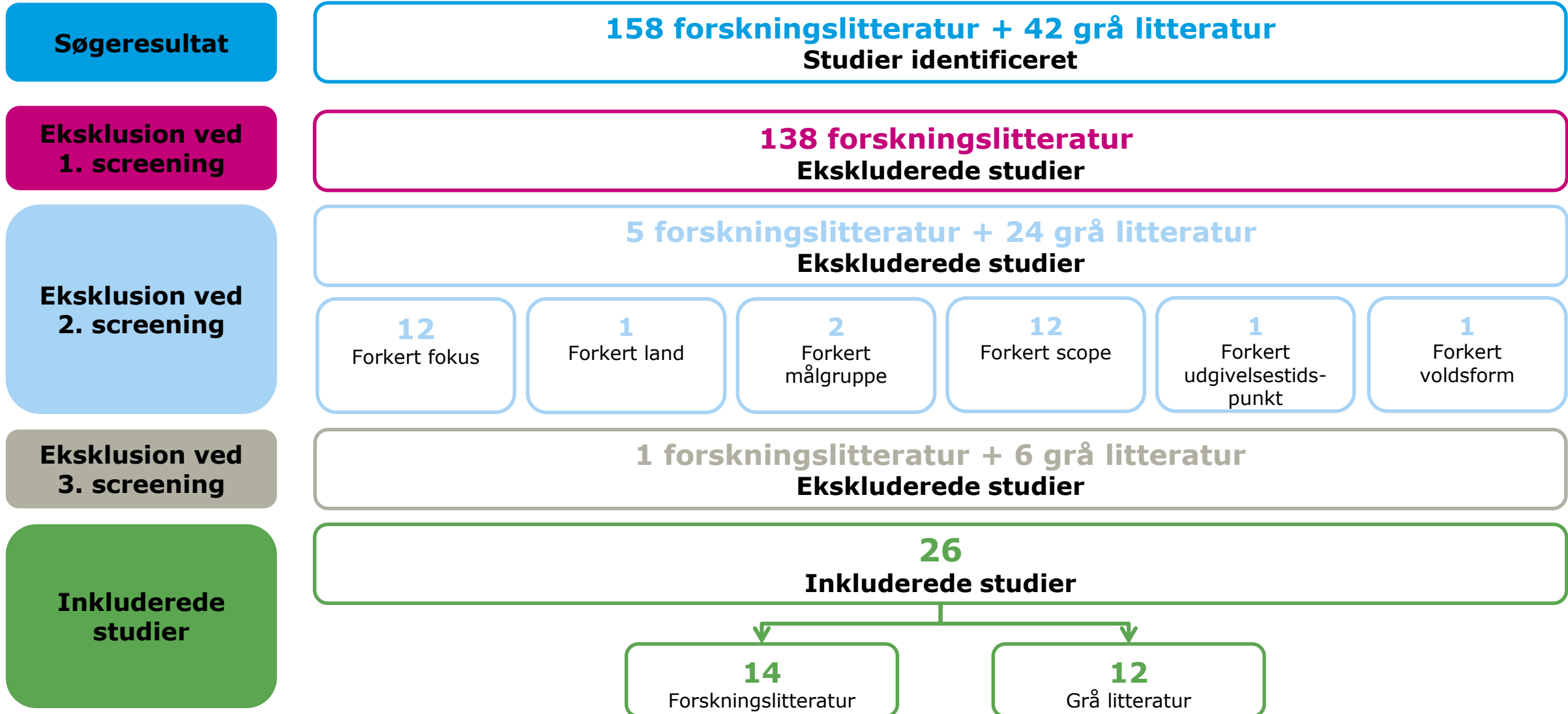
Inkluderede studier

75
Forskningslitteratur

52
Grå litteratur

METODENOTAT
LITTERATURSTUDIE

Proces for inklusion af studier i undersøgelsesspørgsmål 2

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Metodisk vurdering af evidens i litteraturen

I nedenstående tabel ses vejledningen i, hvordan den metodiske evidens er vurderet i studierne, som er fundet i litteraturkortlægningen.

Evidensvægt 1: Metodisk kvalitet	<p>Giv en vurdering af pålideligheden af primærstudiets resultater på baggrund af accepterede normer for det anvendte undersøgelsesdesign.</p> <p>Et væsentligt supplerende kriterie er studiets gennemsigtighed, dvs. er det tydeligt, hvad forfatterne til studiet har gjort og hvorfor, herunder også i forhold til metodiske udfordringer. Det trækker ned i vurderingen, hvis dette ikke er tilfældet.</p> <p>Angiv lav, medium eller høj evidens</p> <p>Bemærk, at en kvalitativt systematisk casestudie også kan få fx medium evidens, såfremt studiet lever op til kvalitetskriterierne for systematiske casestudier.</p>
Evidensvægt 2: Metodisk relevans	<p>Giv en vurdering af hensigtsmæssigheden af det anvendte design i studiet i forhold til undersøgelsesspørgsmål.</p> <p>Angiv lav, medium eller høj evidens (evidens skal her forstås som relevans, dvs. har man valgt det rigtige design til det spørgsmål, man gerne vil undersøge).</p>
Evidensvægt 3: Emnemæssig relevans	<p>Giv en vurdering af hensigtsmæssigheden af studiets fokus i forhold til den problemstilling, der er i fokus i kortlægningen om klare mål</p> <p>Angiv lav, medium eller høj evidens</p>
Samlet evidensvægt	<p>Samlet evidensvægt på baggrund af ovenstående vurderinger. Er studiet overordnet set relevant for kortlægningen, velbeskrevet nok til at vurdere overførbareheden til en dansk kontekst og af tilstrækkelig metodisk kvalitet til, at vi kan stole på resultaterne?</p> <p>Angiv lav, medium eller høj evidens</p> <p>Bemærk, at et studie med lav metodisk kvalitet ikke kan score medium/høj.</p>

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Litteraturliste for inkludert litteratur under undersøgelsesspørsmål 1

- Adams, Adrienne E, Beeble, Marisa L. (2018). Intimate partner violence and psychological well-being: Examining the effect of economic abuse on women's quality of Psychology of Violence. 2018, pp. No Pagination Specified.
- Alexandra Jones, Arlene Vetere (2016). You just deal with it. You have to when you've got a child? A narrative analysis of mothers' accounts of how they coped, both during an abusive relationship and after leaving. Clinical Child Psychology and Psychiatry
- Alsaker, Kjersti et al. (2018) Intimate partner violence associated with low quality of life – a cross-sectional study. BMC WOMENS HEALTH
- Anders Hanberger, Björn Blom, Gunilla Mårald, Marie-Louise Snellman (2015). Utvärdering av statens nya modell för fördelning av medel för kvalitetsutveckling av arbetet med våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat våld och våldsutövare: Slutrapport Umeå Centre for Evaluation Research
- Axell, Sofia (2018). Brott i nära relationer bland unga. Brottsförebyggande rådet
- Ballan, Michelle S. et al. (2017). Intimate Partner Violence Among Help-Seeking Deaf Women: An Empirical Study VIOLENCE AGAINST WOMEN
- Barlach, Lise, Kirstina Stenager Årsstatistik 2014 (2016). Mænd på mandecenter og mandekrisecenter. Socialstyrelsen
- Barlach, Lise, Kirstina Stenager Årsstatistik 2014 (2016). Mænd på mandecenter og mandekrisecenter. Socialstyrelsen
- Bebanic, Vedrana et al. (2017). The Relationship Between Violence and Psychological Distress Among Men and Women: Do Sense of Mastery and Social Support Matter? JOURNAL OF INTERPERSONAL VIOLENCE
- Benjaminsen, Lars, Sigrid Trier Grønfeldt, Louise Høyer Bom, Lars Fynbo, Alexandrina Schmidt (2018). Hjemløshed blandt kvinder i Danmark. En kvalitativ interviewundersøgelse. VIVE
- Bouffard, Leana A. et al. (2017). Service Providers' Knowledge and Perceptions of the Legal Service Needs of Crime Victims. AMERICAN JOURNAL OF CRIMINAL JUSTICE
- Bowen Gary L., Jensen Tood M., Williams Bette (2017). Prevention of family maltreatment in the U.S. Air Force: a systematic review of research on active-duty military personnel. Journal of Family Social Work, 20(1), 2017, pp.52-80.
- Brown, Cameron C. et al. (2018). The Contextual Role of Depression within Couples Experiencing Partner Violence. JOURNAL OF COUPLE & RELATIONSHIP THERAPY-INNOVATIONS IN CLINICAL AND EDUCATIONAL INTERVENTIONS
- BUFDIR (2017). Vold og overgrep – tall og statistikk. BUFDIR
- Burnette, Catherine E. (2018). Family and cultural protective factors as the bedrock of resilience and growth for Indigenous women who have experienced violence. JOURNAL OF FAMILY SOCIAL WORK
- Cafferky BM, Mendez M, Anderson JR, Stith SM. (2018). Substance Use and Intimate Partner Violence: A Meta-Analytic Review. Psychology of Violence 2018 JAN;8(1):110-131
- Cecilie Riis Gadegård (2015). En evaluering af indsatsen i praksis i 2014. LivaRehab
- Cohen A.R., Renner L.M., Shriver E.M. (2017). Intimate partner violence in ophthalmology: A global call to action. Current Opinion in Ophthalmology. 28 (5) (pp 534-538), 2017
- Contador Israel; et al. (2018). Resilience and social support as protective factors against abuse of patients with dementia: a study on family. International Journal of Geriatric Psychiatry, 33(8), 2018, pp.1132-1138.
- Coomber K., Mayshak R., Liknaitzky P., Curtis A., Walker A., Hyder S., Miller P. (2019). The Role of Illicit Drug Use in Family and Domestic Violence in Australia. Journal of interpersonal violence. (pp 886260519843288), 2019. Date of Publication: 11 Apr 2019.
- Crockett Cailin, Cooper Bergen, Brandl Bonnie (2018). Intersectional stigma and late-life intimate-partner and sexual violence: how social workers can bolster safety and British Journal of Social Work, 48(4), 2018, p.1000-1013.
- Curtis, Ashlee, Vandenberg, Brian, Mayshak, Richelle, Coomber, Kerri, Hyder, Shannon, Walker, Arlene; Liknaitzky, Paul; Miller, Peter G. (2019). Alcohol use in family, domestic and other violence: Findings from a cross-sectional survey of the Australian population. Drug and Alcohol Review. 2019, pp. No Pagination Specified.
- Dahl, Karen Margrethe (2018). Forældre sammen – hver for sig. Effektevaluering af et konflikthåndteringsforsøg i Statsforvaltningen. VIVE
- Dalley, Gillian; Gihooley, Mary Lynn; Gihooley, Kenneth (2017). Researching the financial abuse of individuals lacking mental capacity. Journal of Adult Protection, vol 19, no 6, 2017 2017
- Danielsen, E. M., Solberg, A., & Grøvdal, Y. (2016). Kommunale helse- og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner: En kvalitativ intervjuundersøkelse. NKVTS
- Danner (2018). En ny vej – indsatser mod vold i nære relationer blandt grønlandske kvinder i Danmark. Danner
- Danner (2018). SÅDAN ARBEJDER VI METODER OG PRAKSIS I DANNERS RÅDGIVNING OG KRISECENTER. Danner
- Day, Andrew et al. (2018). The Views of Women in Prison about Help-Seeking for Intimate Partner Violence: At the Intersection of Survivor and Offender. VICTIMS & OFFENDERS
- Deen, Laura, Katrine Bindesbøl Holm Johansen, Sanne Pagh Møller og Bjarne Laursen (2018). Vold og seksuelle krænkelser Statens Institut for Folkesundhed, SDU
- Demers, Jennifer M, K Ward, Sally, Walsh, Wendy A., L Banyard, Victoria, Cohn, Ellen S., Edwards, Katie M., Moynihan, Mary M. (2018). Department of Psychology, University of New Hampshire, Durham, New Hampshire, USA. Disclosure on Campus: Students' Decisions to Tell Others About Unwanted Sexual Experiences, Intimate Partner Violence, and Stalking. Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma; Abingdon Vol. 27, Iss. 1, (Jan 2018): 54-75.
- Deutsch, Lauren S., Resch, Kathryn, Barber, Tiffany, Zuckerman, Yoni, Stone, Jennifer Thompson, Cerulli, Catherine (2017). Bruise documentation, race and barriers to seeking legal relief for intimate partner violence survivors: A retrospective Journal of Family Violence. Vol.32(8), 2017, pp. 767-773.
- Dias, Nicole Geovana et al. (2019). Social support and the intimate partner violence victimization among adults from six European countries. FAMILY PRACTICE
- Dowling N.A., Ewin C., Youssef G.J., Merkouris S.S., Suomi A., Thomas S.A., Jackson A.C. (2018). Problem gambling and family violence: Findings from a population-representative study. Journal of Behavioral Addictions. 7 (3) (pp 806-813), 2018. Date of Publication: 2018.

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Litteraturliste for inkluderet litteratur under undersøgelsesspørgsmål 1

- Dworkin, Emily R, Mota, Natalie P, Schumacher, Julie A; Vinci, Christine, Coffey, Scott F. (2017). The unique associations of sexual assault and intimate partner violence with PTSD symptom clusters in a traumatized. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*. Vol.9(4), 2017, pp. 500-508.
- Edwards, Katie M., Murphy, Sharon, Palmer, Kelly M., Haynes, Ellen E., Chapo, Sara, Ekdahl, Britta A, Buel, Sara. (2017). Co-occurrence of and recovery from substance abuse and lifespan victimization: A qualitative study of female residents. *Journal of Psychoactive Drugs*. Vol.49(1), 2017, pp. 74-82.
- Elvegård, Kurt, Jan Tøssebro, Terje Olsen, Veronika Paulsen (2019). TryggEst: Helhetlig beskyttelse av voksne utsatt for vold og overgrep. Bufdir
- Eriksen Astrid M. A (2017). Breaking the silence: Interpersonal violence and health among Sami and non-Sami. A population-based study in Mid- and Northern Norway. UiT The Arctic University of Norway
- Eriksen, Ingunn, Kaja Næss Johannessen, Iselin Sætre (2018). Foreldrearbeid der det er vold i familien. Erfaringer og anbefalinger fra et klinisk prosjekt ved Alternativ til Vold. *Alternativ Til Vold*
- Fedele, Katherine M., Johnson, Nicole L., Caldwell, Jennifer C., Shteynberg, Yuliya, Sanders, Sarah E., Holmes, Samantha C. (2018). The impact of comorbid diagnoses on the course of posttraumatic stress disorder symptoms in residents of battered. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*. Vol.10(6), 2018, pp. 628-635.
- Forenza, Brad & Bermea, Autumn M. (2017). An Exploratory Analysis of Unhealthy and Abusive Relationships for Adults with Serious Mental Illnesses Living in Supportive Housing. *COMMUNITY MENTAL HEALTH JOURNAL*
- Freeland, Ryan, Goldenberg, Tamar, Stephenson, Rob. (2018). Perceptions of informal and formal coping strategies for intimate partner violence among gay and bisexual men. *American Journal of Men's Health*. Vol.12(2), 2018, pp. 302-312.
- Gabrielle Degerman, Emelie Lagerskog (2018). VÅLDSUTSATTA KVINNOR I ALKOHOL- ELLER DROGMISBRUK/BEROENDE. Institutionen för socialt arbete
- Gráinne Stevenson (2015). Interventionscenter ved partnervold: Beskrivende evaluering af et forsøgsprojekt. Socialstyrelsen
- Grøvdal, Y., & Jonassen, W. (2015). Menn på krisesenter. NKTVS
- Guadalupe-Diaz, Xavier L. & Jasinski, Jana (2017). I Wasn't a Priority, I Wasn't a Victim: Challenges in Help Seeking for Transgender Survivors of Intimate Partner Violence. *VIOLENCE AGAINST WOMEN*
- Göteborg Stad (2014). Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014-2018. Göteborg Stad
- Halliki, Voolma (2018). 11 University of Cambridge, Cambridge, UK. I Must Be Silent Because of Residency: Barriers to Escaping Domestic Violence in the Context of Insecure Immigration Status in England and Sweden. *Violence Against Women; Thousand Oaks Vol. 24, Iss. 15, (Dec 2018): 1830-1850.*
- Han Almis, Behice, Koyuncu Kutuk, Emel, Gumustas, Funda, Celik, Mustafa (2018). Risk factors for domestic violence in women and predictors of development of mental disorders in these women. *Noropsikiyatri Arsivi*. Vol.55(1), 2018, pp. 62-72.
- Hartley, Carolyn Copps & Renner, Lynette M. (2018). Economic Self-Sufficiency among Women Who Experienced Intimate Partner Violence and Received Civil Legal Services. *JOURNAL OF FAMILY VIOLENCE*
- Helene Oldrup, Sara Andersen, Sofia Kjær, Nina Haggren Nielsen, Cathrine Birk von Rosen (2018). Psykiske, fysiske og sociale konsekvenser af psykisk vold i parforhold. Kortlægning af forskning. Rapport og bilag. Lev Uden Vold
- Henry N, Powell A. (2018). Technology-Facilitated Sexual Violence: A Literature Review of Empirical Research. *Trauma Violence & Abuse* 2018 APR;19(2):195-208
- Holliday, Charvonne N., McCauley, Heather L., Silverman, Jay G., Ricci, Edmund, Decker, Michele R., Tancredi, Daniel J. (2017). Racial/ethnic differences in women's experiences of reproductive coercion, intimate partner violence, and unintended. *Journal of Women's Health*. Vol.26(8), 2017, pp. 828-835.
- Howell KH, Miller-Graff LE, Hasselle AJ, Scrafford KE. (2017). The unique needs of pregnant, violence-exposed women: A systematic review of current interventions and directions for translational research. *Aggression and Violent Behavior* 2017 MAY-JUN; 34:128-138
- Huston J.C., Grillo A.R., Iverson K.M., Mitchell K.S. (2019). Associations between disordered eating and intimate partner violence mediated by depression and posttraumatic stress disorder symptoms in a female veteran sample. *General Hospital Psychiatry*. 58 (pp 77-82), 2019. Date of Publication: May – June 2019.
- Hydén, Margareta, Överlien, Carolina, Ericson, Christina, Wiman, Mats, Eskel, Marit Grönberg (2016). Mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Forte, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd
- Håland, Kristin (2014). Violence against women in the childbearing period: Women's and men's experiences. University of Gothenburg
- Jeffrey, Nicole K., Barata, Paula C. (2017). University of Guelph, Ontario, Canada. He Didn't Necessarily Force Himself Upon Me, But . . . : Women's Lived Experiences of Sexual Coercion in Intimate Relationships with Men. *Violence Against Women; Thousand Oaks Vol. 23, Iss. 8, (Jul 2017): 911-933.*
- Jensen, Pia Bang, Nadia Engelst Rostved (2019). Evaluering af LIVas dokumentationsværktøj 2018. LivaRehab, Analyse og Tal F.M.B.A.
- Johannsdottir, Asta, Mari Helenedatter Aarbakke, Randi Theil Nielsen (2017). Online violence against women in the Nordic countries. Kvinderådet, KUN, Kvenrettindafelag Islands
- Karakula-Juchnowicz, Hanna, Lukasik, Paulina; Morylowska-Topolska, Justyna, Krukow, Pawel. (2017). Risk factors of anxiety and depressive symptoms in female patients experiencing intimate partner violence. *Psychiatria Polska*. Vol.51(1), 2017, pp. 63-74.
- Kivelä, Salla, Leppäkoski, Tuija, Helminen, Mika, Paavilainen, Eija (2018). Faculty of Social Sciences (Nursing Science), University of Tampere, Tampere, Finland Faculty of Social Sciences (Nursing Science), University of Tampere, Tampere, Finland; The Hospital District of South Ostrobothnia, Seinäjoki, Finland Faculty of Social Sciences (Health Sciences), University of Tampere, Tampere, Finland; Science Center, Tampere University Hospital, Tampere, Finland. A cross sectional descriptive study of the family functioning, health and social support of hospital patients with family violence backgrounds. *Scandinavian Journal of Caring Sciences, Oxford Vol. 32, Iss. 3, (Sep 2018): 1083-1092.*

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Litteraturliste for inkludert litteratur under undersøgelsesspørgsmål 1

- Larance, Lisa Young; Garrison, Spencer & Garrison, Spencer (2018). Strategically Stealthy: Women's Agency in Navigating Spousal Violence. AFFILIA-JOURNAL OF WOMEN AND SOCIAL WORK
- Lelaurain, Solveig, Graziani, Pierluigi, Lo Monaco, Gregory (2017). Intimate partner violence and help-seeking: A systematic review and social psychological tracks for future research. European Psychologist. Vol.22(4), 2017, pp. 263-281.
- Lev Uden Vold Årsrapport 2018 (2019). Tal fra pladsoversigten, national hotline, juridisk rådgivning og efterværnsgrupper. Lev Uden Vold
- LivaRehab (2016). Intern evaluering af LivaRehabs indsats i 2015. LivaRehab
- Longobardi C., Badenes-Ribera L. (2017). Intimate Partner Violence in Same-Sex Relationships and The Role of Sexual Minority Stressors: A Systematic Review of the Past 10 Years. J.Child Fam.Stud. 2017 AUG;26(8):2039-2049
- Machado, Andreia, Hines, Denise, Matos, Marlene (2018). Characteristics of Intimate Partner Violence Victimization Experienced by a Sample of Portuguese Men Violence and Victims; New York Vol. 33, Iss. 1, (2018): 157-175.
- MacIsaac MB, Bugeja LC, Jelinek GA. (2017). The association between exposure to interpersonal violence and suicide among women: a systematic review. Aust.N.Z.J.Public Health 2017 FEB;41(1):61-69
- Martinez-roman, Maria-Asuncion, Vives-cases, Carmen, Perez-Belda, Carmen (2017). Immigrant women suffering from IPV in Spain: the perspectives of experienced social workers Affilia: Journal of Women and Social Work, 32(2), 2017, pp.202-216. 2017
- Mathiesen, Ida Holth og Kathrine Skoland (2016). Evaluering av opplæringsprogrammet Tidlig inn hva har skjedd i kommunene? Helsedirektoratet, Bufir
- Messinger, Adam M. (2018). Bidirectional same-gender and sexual minority intimate partner violence. Violence and Gender. Vol.5(4), 2018, pp. 241-249.
- Misca, Gabriela & Forgey, Mary Ann (2017). The Role of PTSD in Bi-directional Intimate Partner Violence in Military and Veteran Populations: A Research Review. FRONTIERS IN PSYCHOLOGY
- Mosekilde, Anne-Maria, Kajta Gregers Brock, Anne Bundgaard Larsen, Juliane Birkedal Poulsen (2017). Vold mod migrantkvinder i Danmark – rapport og bilag. Danner
- Nationellt centrum för kvinnofrid (2014). Våld och hälsa: En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldutsatthet samt kopplingen till hälsa. Nationellt centrum för kvinnofrid
- Nationellt centrum för kvinnofrid (2016). Våld mot äldre kvinnor En forsknings- och kunskapsöversikt. Nationellt centrum för kvinnofrid
- Nationellt centrum för kvinnofrid (2018). Våld mot hbtq-personer – en forsknings- och kunskapsöversikt: Redovisning av regeringsoppdrag i Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Uppsala universitet. Nationellt centrum för kvinnofrid
- Nationellt centrum för kvinnofrid (2014). En stödtelefon som alltid är öppen Kvinnofridslinjen 2009-2012. Nationellt centrum för kvinnofrid
- Nationellt centrum för kvinnofrid (2017). Uppsalamodellen: Att möta våldutsatta kvinnor inom hälso- och sjukvården. Nationellt centrum för kvinnofrid
- Ogunsiji O, Clisdell E. (2017). Intimate partner violence prevention and reduction: A review of literature. Health Care Women Int. 2017;38(5):439-462
- Ottosen, Mai Heide og Stine Vernstrøm Østergaard (2018). PSYKISK PARTNERVOLD. EN KVANTITATIV KORTLÆGNING. VIVE
- Papp, Leanna J. et al. (2017). The Dark Side of Heterosexual Romance: Endorsement of Romantic Beliefs Relates to Intimate Partner Violence SEX ROLES
- Proba samfunnsanalyse (2017). Den mannlige smerte? menns erfaringer med vold i nære relasjoner. Proba samfunnsanalyse
- R Jane Maree, Segreave Marie (2018). Family violence risk, migration status and 'vulnerability': hearing the voices of immigrant women. Journal of Gender-Based Violence, 2(3), 2018, pp.503-518. 2018
- Ragusa, Angela T. (2017). Rurality's Influence on Women's Intimate Partner Violence Experiences and Support Needed for Escape and Healing in Australia. Journal of Social Service Research; London Vol. 43, Iss. 2, (Mar-Apr 2017): 270-295.
- Rai A, Choi YJ. (2018). Socio-cultural risk factors impacting domestic violence among South Asian immigrant women: A scoping review. Aggression and Violent Behavior 2018 JAN-FEB; 38:76-85
- Rambøll Management Consulting (2014). EVALUERING AF KVINDE-KRISECENTER-TILBUDDENE. Rambøll Management Consulting
- Reisenhofer, Sonia A., Hegarty Kelse, Valpied Jodi, Watson, Lyndsey, Davey, Mary-An, Taft, Angela (2019). La Trobe University, Bundoora, Victoria, Australia The University of Melbourne, Victoria, Australia Longitudinal Changes in Self-Efficacy, Mental Health, Abuse, and Stages of Change, for Women Fearful of a Partner: Findings from a Primary Care Trial (WEAVE). Journal of Interpersonal Violence; Thousand Oaks Vol. 34, Iss. 2, (Jan 2019): 337-365.
- Rizo, Cynthia Fraga, Givens, Ashley, Lombardi, Brianna (2017). School of Social Work, University of North Carolina at Chapel Hill, USA. A systematic review of coping among heterosexual female IPV survivors in the United States with a focus on the conceptualization and measurement of coping Aggression and Violent Behavior; Tarrytown Vol. 34, (May/June 2017): 35.
- Rådet for Socialt Udsatte (2016). Udsatte grønlandske kvinder i Danmark. Rådet for Socialt Udsatte
- Salcioglu, Ebru et al. (2017). Anticipatory Fear and Helplessness Predict PTSD and Depression in Domestic Violence Survivors. PSYCHOLOGICAL TRAUMA-THEORY RESEARCH PRACTICE AND POLICY
- Saletti-Cuesta, Lorena, Aizenberg, Lila, Ricci-Cabello, Ignacio (2018). Opinions and experiences of primary healthcare providers regarding violence against women: A systematic review of qualitative studies. Journal of Family Violence. 2018, pp. No Pagination Specified
- Sandmoe, A. (2016). Kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner – også for eldre utsatte? NKTVS
- Sandmoe, A., Wentzel-Larsen, T., & Hjemdal, O. K. (2017). Vold og overgrep mot eldre personer i Norge: En nasjonal forekomststudie. NKTVS
- Saur, R., & Holth, I. K (2015). Nasjonal alarmtelefon? – En kartlegging av behovet for en nasjonal telefon for voldsutsatte. NKTVS
- Schmidt, Manuela, Ekstrand, Joakim & Tops, Anita Bengtsson (2018). Self-Reported Needs for Care, Support and Treatment of Persons Who Frequently Visit Psychiatric Emergency Rooms in Sweden. ISSUES IN MENTAL HEALTH NURSING
- Sentio Research (2019). Bruk av familieråd i vold- og høykonfliktsaker. Bufdir

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Litteraturliste for inkludert litteratur under undersøgelsesspørsmål 1

- Silvia Escalante, Ronja Svensson (2018). Det är nästan värre att inte bli trodd än att hantera själva situationen. Berättelser om barns våld mot föräldrar. Institutionen för socialt arbete, Sotckholms Universitet
- Skomorovsky A., LeBlanc M.M. (2017). Intimate Partner Violence in the Canadian Armed Forces: Psychological Distress and the Role of Individual Factors Among Military Spouses. *Military medicine*. 182 (1) (pp e1568-e1575), 2017.
- Slootnaeckers, Jef & Migerode, Lieven (2018). Fighting for Connection: Patterns of Intimate Partner Violence. *JOURNAL OF COUPLE & RELATIONSHIP THERAPY-INNOVATIONS IN CLINICAL AND EDUCATIONAL INTERVENTIONS*
- Socialstyrelsen (2019). Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. Socialstyrelsen
- Socialstyrelsen (2018). Individ- och familjeomsorg: Lägesrapport 2018. Socialstyrelsen
- Socialstyrelsen (2016). Kvalitet i skyddade boenden – En enkätundersökning 2016. Socialstyrelsen
- Socialstyrelsen (2015). Åben anonym rådgivning til voldsudsatte kvinder: Evalueringsrapport. Socialstyrelsen
- Socialstyrelsen (2014). Att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer Uppföljning av verksamhet bedriven med stöd av utvecklingsmedel under 2013. Socialstyrelsen
- Sparrow K, Kwan J, Howard L, Fear N, MacManus D. (2017). Systematic review of mental health disorders and intimate partner violence victimisation among military populations. *Soc.Psychiatry Psychiatr.Epidemiol.* 2017 SEP;52(9):1059-1080
- Spencer C, Mallory AB, Cafferky BM, Kimmes JG, Beck AR, Stith SM. (2017). Mental Health Factors and Intimate Partner Violence Perpetration and Victimization: A Meta-Analysis. *Psychol Violence* 2017 11/16
- St. Vil, Noelle M., Sabri, Bushra., Nwokolo, Vania., Alexander, Kamila A., Campbell, Jacquelyn C. (2017). A qualitative study of survival strategies used by low-income black women who experience intimate partner violence. *Social Work*. Vol.62(1), 2017, pp. 63-71.
- Stephenson, Rob and Finneran, Catherine (2017). Minority stress and intimate partner violence among gay and bisexual men in Atlanta. *American Journal of Men's Health*. Vol.11(4), 2017, pp. 952-961.
- Stylianou AM. (2018). Economic Abuse Within Intimate Partner Violence: A Review of the Literature. *Violence Vict.* 2018;33(1):3-22
- Sullivan, Cris M1; Virden, Tyler (2017). Department of Psychology, Michigan State University, East Lansing, MI, US. Interrelationships among length of stay in a domestic violence shelter, help received, and outcomes achieved *American Journal of Orthopsychiatry; Washington* Vol. 87, Iss. 4, (2017): 434.
- Söderström Maria, Sofie Ahlin (2018). Utvecklingen i socialt utsatta områden i urban miljö 2006?2017. *Brottsförebyggande rådet*
- Thoresen, S., og Hjemdal, O. K. (2014). Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv. *NKTVS*
- Timshel I., Montgomery E., Dalgaard NT. (2017). A systematic review of risk and protective factors associated with family related violence in refugee families. *Child Abuse Negl.* 2017 AUG; 70:315-330
- Todahl, Jeff, Olson, Deborah & Walters, Elaine (2017). Survivor Insight: A Study of Family, Friend, and Community Response to Interpersonal Violence *JOURNAL OF AGGRESSION MALTREATMENT & TRAUMA*
- Tollin, Katharina og Anna Gavanas (2019). Kränkande fotografering. En uppföljning av lagens tillämpning. *Brottsförebyggande rådet*
- Tsirigotis K., Luczak J. (2018). Resilience in Women who Experience Domestic Violence. *Psychiatric Quarterly*. 89 (1) (pp 201-211), 2018. Date of Publication: 01 Mar 2018.
- Turell, Susan C., Brown, Michael, Herrmann, Molly Marywood University, Scranton, PA, (2018). USA Department of Psychology, SUNY, Oneonta, NY, USA Humble Pie Consulting LLC, Madison, WI, USA. Disproportionately high: an exploration of intimate partner violence prevalence rates for bisexual people. *Sexual and Relationship Therapy; Basingstoke* Vol. 33, Iss. 1-2, (Feb/May 2018): 113-131.
- Ulmestig, Rickard og Eriksson, Marie (2017). Financial consequences of leaving violent men? women survivors of domestic violence and the social assistance system in Sweden. *European Journal of Social Work*
- Voth Schrag Rachel J., ROBINSON Sarah R., RAVI Kristen E. (2019). Understanding pathways within intimate partner violence: economic abuse, economic hardship, and mental health. *Journal of Aggression Maltreatment and Trauma*, 28(2), 2019, pp.222-242.
- Wolford-Clevenger, Caitlin, M.S., Smith, Phillip N. (2017). PhD Department of Psychology, University of Tennessee-Knoxville, Austin Peay Bldg., Knoxville, TN 37996-0900, United States2 Psychology Department, University of South Alabama, UCOM 1000, 75 S. University Blvd., Mobile, AL 36688, United States. The conditional indirect effects of suicide attempt history and psychiatric symptoms on the association between intimate partner violence and suicide ideation. *Personality and Individual Differences; Oxford* Vol. 106, (Feb 1, 2017): 46.
- Wollersheim, Dennis, Koh, Lee, Walker, Rae, Liamputtong, Pranee (2017). La Trobe University Western Sydney University. Happy, just talking, talking, talking? Community strengthening through mobile phone-based peer support among refugee women. *The Journal of Community Informatics; Vancouver* Vol. 13, Iss. 1, (2017): 1300.
- Wright, Alysia C. og Bertrand, Lorne D. (2017). Access to Legal Services in Women's Shelters. *JOURNAL OF FAMILY VIOLENCE*
- Wydall Sarah, Zerk Rebecca (2017). Domestic abuse and older people: factors influencing help-seeking. *Journal of Adult Protection*, 19(5), 2017, pp.247-260.
- Ørke EC, Vatnar SKBø, Bjørkly S. (2018). Risk for revictimization of intimate partner violence by multiple partners: A systematic review *J.Fam.Violence* 2018 02/17
- Østby, L. G. (2016). Telefonsjenereste for utsatte for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep: Utredning av ulike modeller og løsninger. *NKTVS*
- Øverli, I. T., Bergman, S. H., & Finstad, A. K. (2017). Om du tør å spørre, tør folk å svare: Hjelpeapparatets og politiets erfaringer med vold i nære relasjoner i samiske samfunn. *NKTVS*
- Aas, G. (2017). The Norwegian police and victims of elder abuse in close and familial relationships. *Journal of Elder Abuse & Neglect*

METODENOTAT

LITTERATURSTUDIE

Litteraturliste for inkludert litteratur under undersøgelsesspørsmål 2

- Ahmad, Irfan; Ali, Parveen Azam; Rehman, Salma; Talpur, Ashfaque; Dhingra, Katie (2017). Intimate partner violence screening in emergency department: A rapid review of the literature. *Journal of Clinical Nursing*. Vol.26(21-22), 2017.
- Anna-Maria Mosekilde, Katja Gregers Brock, Anna Bundgaard Larsen, Juliane Birkedal Poulsen (2018). Vold mod migrantkvinder i Danmark – rapport og bilag. Danner.
- Arroyo K, Lundahl B, Butters R, Vanderloo M, Wood DS (2017). Short-Term Interventions for Survivors of Intimate Partner Violence: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Trauma Violence & Abuse* 2017 APR;18(2):155-171.
- Asta Johannsdottir, Mari Helenedatter Aarbakke, Randi Theil Nielsen (2017). Online violence against women in the Nordic countries. *Kvinderådet*, KUN, Kvenrettindafelag Islands.
- Bahadir-Yilmaz, Emel; Oz, Fatma (2018). The effectiveness of empowerment program on increasing self-esteem, learned resourcefulness, and coping ways in women exposed to domestic violence. *Issues in Mental Health Nursing*. Vol.39(2), 2018, pp. 135-141.
- Danielsen, E. M., Solberg, A., & Grøvdal, Y. (2016). Kommunale helse- og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner: En kvalitativ intervjuundersøkelse. *NKVTs*.
- Ferrari, Giulia; Feder, Gene; Agnew-Davies, Roxane; Bailey, Jayne E; Hollinghurst, Sandra; Howard, Louise; Howarth, Emma; Sardinha, Lynnmarie; Sharp, Debbie; Peters, Tim J. (2018). Psychological advocacy towards healing (PATH): A randomized controlled trial of a psychological intervention in a domestic violence service setting. *PLoS ONE*. Vol.13(11), 2018, ArtID e0205485.
- Gerhard Andersson, Lise Bergman Nordgren, Emma Pettersson, Therese Sandgren, Elin Olsson, Ida Viklund, Catja Andersson, Ylva Hesselman (2014). IRIS – Internetadministrerad kognitiv beteendeterapi för personer som blivit utsatta för våld i en nära relation och utvecklat psykisk ohälsa. Linköpings universitet – Institutionen för beteendevetenskap och lärande – Psykologprogrammet.
- Gerhard Andersson, Marie Brorell, Frida Gustafsson, Alexander Alasjö (2014). MIRA – Utveckling och prövning av en interaktiv hemsida baserad på Motiverande samtal för personer utsatta för partnervåld. Linköpings universitet – Institutionen för beteendevetenskap och lärande.
- Glass, Nancy E; Perrin, Nancy A; Hanson, Ginger C; Bloom, Tina L; Messing, Jill T; Clough, Amber S; Campbell, Jacquelyn (2017). The longitudinal impact of an internet safety decision aid for abused women. *American Journal of Preventive Medicine*. Vol.52(5), 2017, pp. 606-615.
- GOMEZ-FERNANDEZ Maria Analia; GOBERNA-TRICAS Josefina; PAYA-SANCHEZ Montserrat (2019). Characteristics and clinical applicability of the validated scales and tools for screening, evaluating and measuring the risk of intimate partner violence. systematic literature review (2003-2017). *Aggression and Violent Behavior*, 44, 2019, pp.57-66. 2019.
- Socialstyrelsen (2015a). Interventionscenter ved partnervold: Beskrivende evaluering af et forsøgsprojekt. *Socialstyrelsen*.
- Hinsliff-Smith K, McGarry J. (2017). Understanding management and support for domestic violence and abuse within emergency departments: A systematic literature review from 2000-2015. *J.Clin.Nurs*. 2017 12;26(23):4013-4027
- Ingunn Eriksen, Kaja Næss Johannessen, Iselin Sætre (2018). Foreldrearbeid der det er vold i familien. Erfaringer og anbefalinger fra et klinisk prosjekt ved Alternativ til Vold. *Alternativ Til Vold*.
- Lako D.A.M., Beijersbergen M.D., Jonker I.E., de Vet R., Herman D.B., van Hemert A.M., Wolf J.R.L.M. (2018). The effectiveness of critical time intervention for abused women leaving women's shelters: a randomized controlled trial. *International journal of public health*. 63 (4) (pp 513-523), 2018.
- Linda Holen Moen, Solveig Bergman, Carolina Øverli (2018). Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. Kartlegging av kunnskap for veien videre. *NKTVS*.
- Marshall KJ, Fowler DN, Walters ML, Doreson AB (2018). Interventions that address intimate partner violence and hiv among women: A systematic review. *AIDS Behav* 2018 01/08.
- Myhre, M. C., Borchgrevink, C., & Sommerfeldt, M. B. (2015). Oversikt over rutineguider og kartleggingsverktøy for avdekking av vold i nære relasjoner. *NKTVS*.
- Olayide Ogunsiji and Emma Clisdell (2017). Intimate partner violence prevention and reduction: A review of literature. *HEALTH CARE FOR WOMEN INTERNATIONAL*, VOL. 38, NO. 5, 439–462.
- Ragavan, Maya I; Thomas, Kristie; Medzhitova, Julia; Brewer, Nathan; Goodman, Lisa A; Bair-Merritt, Megan (2019). A systematic review of community-based research interventions for domestic violence survivors. *Psychology of Violence*. Vol.9(2), 2019, pp. 139-155.
- RODDY McKenzie K.; GEORGIA Emily J.; DOSS Brian D. (2018) Couples with intimate partner violence seeking relationship help: associations and implications for self-help and online interventions. *Family Process*, 57(2), 2018, pp.293-307. 2018.
- Sentio Research (2019). Bruk av familieråd i vold- og høykonfliktsaker. *Bufdir*.
- Socialstyrelsen (2015b). Åben anonym rådgivning til voldsudsatte kvinder : Evalueringsrapport. *Socialstyrelsen*.
- Spangaro J (2017). What is the role of health systems in responding to domestic violence? An evidence review. *Australian Health Review* 2017;41(6):639-645.
- Sprague S, Scott T, Garibaldi A, Bzovsky S, Slobogean GP, McKay P, et al. (2017). A scoping review of intimate partner violence assistance programmes within health care settings. *Eur J Psychotraumatol* 2017 01;8(1).
- Østby, L. G. (2016). Telefontjeneste for utsatte for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep: Utredning av ulike modeller og løsninger.